

ΑΝΩΤΑΤΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Γ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

**ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ Ε. Ο. Κ.
ΣΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ**

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΥΠΟ

ΧΡΗΣΤΟΥ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

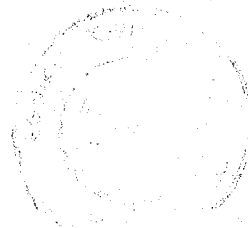
ΑΘΗΝΑ 1987

ΑΝΩΤΑΤΗ ΓΕΩΠΟΝΙΚΗ ΣΧΟΛΗ ΑΘΗΝΩΝ

ΤΟΜΕΑΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΦΡΟΝΤΙΣΤΗΡΙΟ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ

ΚΑΘΗΓΗΤΗΣ : Γ. ΜΙΧΑΛΟΠΟΥΛΟΣ

ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΙΚΟΤΗΤΑ
ΤΗΣ ΚΟΙΝΗΣ ΑΓΡΟΤΙΚΗΣ ΠΟΛΙΤΙΚΗΣ ΤΗΣ Ε. Ο. Κ.
ΣΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

ΔΙΔΑΚΤΟΡΙΚΗ ΔΙΑΤΡΙΒΗ

ΥΠΟ

ΧΡΗΣΤΟΥ Δ. ΟΙΚΟΝΟΜΟΥ

ΑΘΗΝΑ 1987

" Η έγκριση της παρούσης διδακτορικής διατριβής υπό
της Ανωτάτης Γεωπονικής Σχολής Αθηνών δεν υποδηλοί
την αποδοχή των γλωσσών του συγγραφέα " .

(Ν. 5343/1932, άρθρο 202)

ΣΤΟΥΣ ΓΟΝΕΙΣ ΜΟΥ

και

στη γυναίκα μου

για την πολύπλευρη συνδρομή της

"Une accumulation de faits n'est pas
plus une science qu' un tas de pierres
n' est une maison"

H. Poincaré

Ευχαριστίες

Η παρούσα εργασία μου ανατέθηκε από τον Καθηγητή κ. Δ. Αθανασάτο, ύστερα από υποτροφία του Ι.Κ.Υ., και εκπονήθηκε στο φροντιστήριο της Γεωργικής Οικονομίας της Α.Γ.Σ.Α. με την επίβλεψη αρχικά του ίδιου Καθηγητή, τον οποίο και ευχαριστώ.

Για την ολοκλήρωσή της όμως χρειάστηκε η πολύτιμη συμβολή και επίβλεψη του Καθηγητή κ. Γ. Μιχαλόπουλου, στον οποίο και απευθύνω τις θερμές μου ευχαριστίες.

Επίσης ευχαριστώ τον Λέκτορα κ. Α. Σταματίου για την μεγάλη του συμβολή στο κεφάλαιο "των δυνατοτήτων εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων".

Ευχαριστίες εκφράζω και στον Αναπλ. Καθηγητή κ. Κ. Παπαγεωργίου και Επίκ. Καθηγητή κ. Ν. Μαρτίνο για τις εποικοδομητικές τους υποδείξεις.

Η επεξεργασία των στοιχείων διάθρωσης των εκμεταλλεύσεων και η επίλυση των υποδειγμάτων προγραμματισμού έγιναν στις Μηχανογραφικές Υπηρεσίες του Υπουργείου Γεωργίας και Α.Τ.Ε. αντίστοιχα με τη συνεργασία του κ. Θ. Σκλάβου και Δίδας Δέσποινας Αντωνολουκά, τους οποίους και ευχαριστώ.

Θα ήταν τέλος παράλειψή μου να μην ευχαριστήσω τους γεωπόνους της Δ/σης Γεωργίας Φθιώτιδας για την συμβολή τους στην λήψη στοιχείων κόστους παραγωγής των γεωργικών προϊόντων κατά τα έτη 1978-80, καθώς και όλους όσους συνέβαλαν κατά διάφορο τρόπο στην εκπόνηση της παρούσας εργασίας.

ΠΙΝΑΚΑΣ ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΩΝ

	Σελίδα
Κεφ. 1. ΕΙΣΑΓΩΓΗ	1
1.1. Το πρόβλημα	1
1.2. Σκοπός της εργασίας	2
1.3. Προηγούμενες μελέτες	2
1.4. Οργάνωση της εργασίας	3
Κεφ. 2. ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΣΗ ΣΤΗΝ ΕΟΚ.	5
Κεφ. 3. Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΟΚ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ	6
3.1. Σκοπός	6
3.2. Χρηματοδοτικά όργανα και μηχανισμοί	6
3.3. Μέτρα	7
Κεφ. 4. ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ	11
4.1. Δομές και εισοδήματα εκμεταλλεύσεων Ελλάδας	11
4.2. Δομές και εισοδήματα εκμεταλλεύσεων χωρών μελών της ΕΟΚ- 9	13
Κεφ. 5. ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ	20
Κεφ. 6. ΔΟΜΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)	23
6.1. Κριτήρια και μέθοδοι ταξινόμησης σε τύπους και κλάσεις	23
6.2. Χρησιμοποιούμενα στοιχεία	26
6.3. Δομές των γεωργικών εκμεταλλεύσεων	29
Κεφ. 7. Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ "ΕΡΓΑΣΙΑ" ΣΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)	34
7.1. Διαθέσιμη εργασία	34
7.2. Απασχόληση	37
7.3. Ισοζύγιο εργασίας	38
Κεφ. 8. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)	40
8.1. Εισόδημα εργασίας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις	40

8.2.	Εισόδημα εργασίας στους λοιπούς τομείς της Οικονομίας (Συγκρίσιμο εισόδημα)	51
8.3.	Εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας και σχέση προς το συγκρίσιμο εισόδημα	54
Κεφ. 9.	ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥ- ΣΕΩΝ	59
9.1.	Οργάνωση συντελεστών παραγωγής	60
9.2.	Οργάνωση κλάδων παραγωγής	60
9.3.	Οργάνωση εκμετάλλευσης-Αναδιάρθρωση-Προγραμματισμός	61
Κεφ. 10.	ΣΥΖΗΤΗΣΗ-ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ	74
Κεφ. 11.	ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ -ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ	77
	ΠΕΡΙΛΗΨΗ	
	ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΑ ΠΙΝΑΚΩΝ Α και Β	
	ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ	

ΚΕΦ. Ι ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Ι.Ι. Το Πρόβλημα

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (ΚΑΠ) της ΕΟΚ περιλαμβάνει βραχυπρόθεσμα μέτρα, που επιδρούν άμεσα στο εισόδημα του γεωργού μέσω της οργάνωσης της αγοράς των γεωργικών προϊόντων, και μεσοπρόθεσμα μέτρα, που επιδρούν έμμεσα στο εισόδημα του γεωργού μέσω αλλαγής των δομών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και του γεωργικού τομέα γενικώτερα. Τα τελευταία μέτρα αποτελούν τη Διαρθρωτική Πολιτική.

Γενικά όλα τα μέτρα έχουν οριζόντιο χαρακτήρα, δηλαδή ισχύουν για όλα τα κράτη-μέλη και τις περιοχές κατά τον ίδιο τρόπο, εκτός από ελάχιστες εξαιρέσεις.

Μία σειρά από τα διαρθρωτικά αυτά μέτρα οριζόντιου χαρακτήρα είναι εκείνα που αποβλέπουν στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, δηλαδή στην αλλαγή της δομής τους και στην εισαγωγή της σύγχρονης τεχνολογίας και οργάνωσης με σκοπό την αύξηση του εισοδήματος εργασίας του γεωργού σε επίπεδα τέτοια, που να φτάνει ή να ξεπερνά το εισόδημα των εργαζόμενων στους άλλους τομείς της οικονομίας με σχέση εξαρτημένης εργασίας (συγκρίσιμο εισόδημα).

Τα μέτρα αυτά περιλαμβάνονται στην πολιτική που καθορίζεται με την οδηγία 72/159 της ΕΟΚ και αποτελεί τη βάση ολόκληρης της διαρθρωτικής πολιτικής σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης, δεδομένου ότι ενισχύει και έτσι επηρεάζει την εκενδυτική δραστηριότητα των γεωργών και κατά συνέπεια επηρεάζει μακροπρόθεσμα το εισόδημά τους.

Αυτή η πολιτική είχε θεσπισθεί από το 1972 για να αντιμετωπίσει τα προβλήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων των κρατών, που ήταν μέλη της ΕΟΚ την εποχή εκείνη. Οι γεωργικές όμως εκμεταλλεύσεις της Ελλάδας έχουν σημαντικά διαφορετικές δομές από εκείνες των άλλων χωρών της ΕΟΚ. Συγκεκριμένα διαφέρουν ως προς όλες εκείνες τις μεταβλητές, που επηρεάζουν το εισόδημα του παραγωγού, όπως είναι το μέσο μέγεθος της γεωργικής γης, ο αριθμός των απασχολούμενων ατόμων και ο βαθμός απασχόλησής τους, το εκενδεδυμένο κεφάλαιο, οι κλάδοι παραγωγής, η οργάνωση κ.τ.λ.

Το πρόβλημα λοιπόν που ανακύπτει είναι κατά πόσο η επί πάνω πολιτική μπορεί να συμβάλει στη βελτίωση των δομών των εκμεταλλεύσεων της χώρας μας και συνεπώς στην αύξηση του εισοδήματος των γεωργών, δεδομένου ότι έχει θεσπισθεί για γεωργίες χωρών με διαφορετικές δομές

εκμεταλλεύσεων από εκείνες της χώρας μας, καθώς και προς ποιές κατευθύνσεις μπορεί να ωθήσουν τους παραγωγούς τα σχετικά κίνητρα που παρέχονται στα πλαίσια της πολιτικής αυτής.

1.2. Σκοπός της εργασίας

Σκοπός της παρούσας εργασίας είναι η έρευνα των επιπτώσεων από την υποθετική εφαρμογή στη χώρα μας της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της ΕΟΚ στον τομέα του εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (οδηγία 72/159 ΕΟΚ). Ειδικότερα ερευνώνται:

- Οι δυνατότητες εφαρμογής αυτής της πολιτικής στη χώρα μας.
- Οι κατευθύνσεις στις οποίες οδηγούνται οι εκμεταλλεύσεις ως προς τους κλάδους παραγωγής, το μέγεθος, την απασχόληση και την αξιοποίηση των συντελεστών παραγωγής.
- Τα προβλήματα που προκύπτουν σε επίπεδο χώρας.
- Η συμβολή της ΕΟΚ στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω των οικονομικών ενισχύσεων που παρέχει για τον σκοπό αυτό.
- Συμπεράσματα που μπορεί να αυξήσουν τη συμβολή της ΕΟΚ στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της χώρας μας.

Για το σκοπό αυτό αναλύεται η υφιστάμενη κατάσταση των δομών και του εισοδήματος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ένα Νομό της Ελλάδας και δίνεται βαρύτητα στη σύγκριση του εισοδήματος εργασίας ανά απασχολούμενο άτομο στη γεωργία με το εισόδημα των απασχολούμενων στους άλλους τομείς της οικονομίας καθώς και στις δυνατότητες αύξησης αυτής της σχέσεως, με αξιοποίηση των οικονομικών ενισχύσεων που παρέχονται από την ΕΟΚ.

1.3 Προηγούμενες μελέτες

Πρότι έχουν γίνει ορισμένες μελέτες στα Κράτη-μέλη της ΕΟΚ πάνω σε επιπτώσεις μέτρων διαρθρωτικής πολιτικής για διοικητικές κυρίως χρήσεις, εν τούτοις δεν φέρονται δημοσιευμένες σε επίσημα περιοδικά, σε αντίθεση με το άλλο σκέλος της ΚΑΠ, την οργάνωση των αγορών (εγγυήσεις τιμών γεωργικών προϊόντων), όπου αναφέρεται ένας μικρός αριθμός εργασιών.

Μια σειρά σχετικών εργασιών, που δημοσιεύθηκαν στις χώρες μέλη της ΕΟΚ, μας ενδιαφέρουν από πλευράς μεθοδολογίας. Σ' αυτές περιλαμβάνονται οι εργασίες που αναφέρονται στον προσδιορισμό των εισοδημά-

των στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (19, 26, 27)[†] και στα προβλήματα που αναφέρονται κατά τον υπολογισμό της εργασίας σε αυτές από μικροοικονομική και μακροοικονομική άποψη (17, 18, 31, 46, 55). Επίσης σχετικές από πλευράς μεθοδολογίας μπορούν να θεωρηθούν όλες οι εργασίες που ασχολούνται με την οργάνωση και διαχείριση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (53, 59 και άλλες) ως προς τα στοιχεία, που προκύπτουν από την ανάλυση και σύνθεση των δομών τους.

Στον ελληνικό χώρο σχετικές είναι οι εργασίες του καθηγητή Γ. Κιτσοπανίδη " TYPES OF FARMING IN CENTRAL MACEDONIA - GREECE, A COMPARATIVE ECONOMIC ANALYSIS "(61) και " Παραγωγικότητα τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων εν τῇ Κεντρικῇ Μακεδονίᾳ - Συγκριτικὴ οικονομικὴ ἀνάλυσις " (60) καθώς και των Γ. Κιτσοπανίδη, Μ. Ματρίκα, Α. Ψυχουδάκη, Γ. Καρκαζή και Ε. Παπαναγιώτου " Προγραμματισμός τύπων γεωργικών εκμεταλλεύσεων εν Μακεδονίᾳ " (62).

Στις εργασίες αυτές όμως δεν δίνεται μαρτύρημα στο εισόδημα εργασίας ανά απασχολούμενο άτομο στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ούτε γίνεται καμμιά σύγκριση με το εισόδημα που απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι στους άλλους τομείς της οικονομίας.

Σχετικῆς μπορεί να θεωρηθεῖ και ἡ εργασία των Ν. Λεβέντη και Μ. Σακέλλη: " Οι επιδράσεις του μεγέθους και του πολυτεμαχισμού του γεωργικού κλήρου στην αποδοτικότητα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων " - Μελέτες ΑΤΕ, 1979, όπου όμως όλοι οι συντελεστές παραγωγῆς θεωροῦνται μεταβλητοί και αναζητεῖται το μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων από πλευράς γεωργικῆς γῆς, στο οποίο επιτυγχάνεται ἡ μεγιστοποίηση του κέρδους.

Περισσότερο σχετικῆ θεωρεῖται ἡ εργασία του Δελῆ Δ. " Ἀνάπτυξη τῆς Ἑλληνικῆς Γεωργίας (Ἡ περίπτωση τῆς Θεσσαλίας) " - Μελέτες ΑΤΕ 1985, όπου γίνεται μία βαθύτερη διερεύνηση στο εισόδημα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων για τις βασικότερες παραγωγικῆς κατευθύνσεις τους.

I.4. Οργάνωση τῆς εργασίας

Ἡ εργασία χωρίζεται σε II Κεφάλαια. Το Κεφάλαιο I αποτελεί τὴν εισαγωγή. Το Κεφάλαιο 2 αναφέρεται στην Πολιτικὴ τῆς Ἑλλάδας για τις γεωργικῆς εκμεταλλεύσεις που εφαρμόζονταν πριν από τὴν ἔνταξη στην

[†] Οι αριθμοί μέσα σε παρένθεση αναφέρονται στην αρίθμηση τῆς βιβλιογραφίας στο τέλος.

ΕΟΚ, Στο Κεφάλαιο 3 περιγράφεται συνοπτικά η Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΟΚ στον τομέα των διαρθρώσεων της γεωργίας. Το Κεφάλαιο 4 αναφέρεται στις δομές και τα εισοδήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων τόσο της Ελλάδας, όσο και των Χωρών-Μελών της ΕΟΚ των 9.

Το Κεφάλαιο 5 αναφέρεται στη μεθοδολογία.

Στα Κεφάλαια 6, 7 και 8 ερευνώνται οι δομές και τα εισοδήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στο χώρο του δείγματος (Ν.Φθιώτιδος) και γίνεται ιδιαίτερη ανάλυση του συντελεστή παραγωγής "εργασία" και του εισοδήματος εργασίας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Επίσης υπολογίζεται και το εισόδημα εργασίας στους άλλους τομείς της οικονομίας εκτός γεωργίας, προς το οποίο συγκρίνεται το εισόδημα εργασίας ανά απασχολούμενο στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (Κεφάλαιο 8.2 και 8.3)

Το Κεφάλαιο 9 αναφέρεται στις δυνατότητες εἰσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και τον προγραμματισμό, όπου με διάφορα υποδείγματα γεωργικών εκμεταλλεύσεων διαπιστώνονται τα καλλίτερα επενδυτικά σχέδια και οι κατευθύνσεις, στις οποίες οδηγούνται οι εκμεταλλεύσεις ως προς το μέγεθος και την απασχόληση από την εφαρμογή της σχετικής πολιτικής της ΕΟΚ.

Στο Κεφάλαιο ΙΟ γίνεται συζήτηση και διαπίστωση των προβλημάτων που ανακύπτουν.

Τέλος στο Κεφάλαιο ΙΙ διατυπώνονται τα συμπεράσματα και οι προτάσεις.

ΚΕΦ. 2 ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟ ΤΩΝ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΠΡΙΝ ΑΠΟ ΤΗΝ ΕΝΤΑΞΗ ΣΤΗΝ ΕΟΚ.

Ουσιαστικά μπορούμε να πούμε ότι μια συγκεκριμένη πολιτική στον τομέα αυτό άρχισε το 1960 με την ψήφιση του Ν. 4035/60, με τον οποίο παρέχονταν κίνητρα με τη μορφή οικονομικών ενισχύσεων στους παραγωγούς οπωροκηπευτικών με σκοπό την εισαγωγή νέας τεχνολογίας, την αναδιάρθρωση των κοικιλιών, την εισαγωγή νέων ειδών και κοικιλιών και την επέκταση ορισμένων επιθυμητών ειδών και κοικιλιών, των οποίων τα κροϊόντα είχαν μεγαλύτερη ζήτηση στην αγορά. Επίσης παρέχονταν ενισχύσεις για τη μείωση του κόστους διάφορων δαπανών για επενδύσεις, όπως μηχανικού εξοπλισμού κ.τ.λ.

Οι πιο πάνω ενισχύσεις έφθαναν και μέχρι 50 ο/ο της δαπάνης των επενδύσεων.

Από το 1970 άρχισαν να ενισχύονται οι επενδύσεις στην Κτηνοτροφία όλων των κλάδων για κατασκευή στάβλων, προμήθεια ζώων και μηχανικού εξοπλισμού μέσω του Προγράμματος Δημόσιων Επενδύσεων.

Το 1974 ψηφίστηκε το Νομοθετικό Διάταγμα 131/74 που καθόριζε τα πλαίσια και τη διαδικασία παροχής οικονομικών ενισχύσεων στη γεωργική, κτηνοτροφική και αλιευτική παραγωγή. Στο Νομοθετικό αυτό διάταγμα περιλήφθηκαν και οι προηγούμενες ενισχύσεις στις κμεταλλεύσεις, που έκτοτε εντάχθηκαν σε ένα ενιαίο πρόγραμμα, γνωστό σαν "πρόγραμμα αύξησης της παραγωγικότητας και ορθού προσανατολισμού της γεωργικής παραγωγής". Μερικές από τις ενισχύσεις της Κτηνοτροφίας παρέμειναν στο Πρόγραμμα Δημόσιων Επενδύσεων.

Μετά την ένταξή μας στην ΕΟΚ όλες οι παραπάνω ενισχύσεις στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις έπρεπε να καταργηθούν το αργότερο μέχρι τις 31/12/1983, οπότε θα άρχιζε να ισχύει η Κοινή Αγροτική Πολιτική της ΕΟΚ για τον εκσυγχρονισμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που περιλαμβάνονταν στην οδηγία 72/159 ΕΟΚ, (βλέπε εκδόμενο κεφάλαιο). Αυτό προβλέπεται στο άρθρο II4 και το Παράρτημα IV της συνθήκης προσχώρησης της Ελλάδας στις Ευρωπαϊκές Κοινότητες.

Γενικά τα μέτρα πολιτικής που ίσχυσαν πριν από την ένταξή μας στην ΕΟΚ έχουν τα εξής χαρακτηριστικά, τα οποία και τα διαφοροποιούν από τα αντίστοιχα μέτρα της ΕΟΚ, όπως θα δούμε στο επόμενο κεφάλαιο :

- α. Ενίσχυαν μεμονωμένες δραστηριότητες και όχι το σύνολο της εκμετάλλευσης.
- β. Δεν εξέταζαν την οικονομικότητα της επένδυσης που ενίσχυαν, ως προς το συνολικό εισόδημα ή κέρδος της εκμετάλλευσης.
- γ. Παρέχονταν σε όλους τους καλλιεργητές ανεξάρτητα εάν αυτοί ήταν κατά κύριο επάγγελμα γεωργοί ή όχι.

Η πολιτική αυτή είχε ευνοϊκά αποτελέσματα ιδίως ως προς την εισαγωγή της νέας τεχνολογίας και την επέκταση νέων ειδών και ποικιλιών, αλλά είχε και μερικές ανεπιθύμητες συνέπειες, όπως ήταν η ανεξέλεγκτη επέκταση μερικών δενδροκομικών ειδών και ποικιλιών, που δημιούργησε προβλήματα στη διάθεση των προϊόντων (π.χ. μερικές ποικιλίες ροδακινιάς), η υπέρμετρη και αντιοικονομική εκμηχάνιση κ.τ.λ. Εξ άλλου στην κτηνοτροφία η παροχή υψηλών ενισχύσεων για ίδρυση βοοτροφικών ιδίως εκμεταλλεύσεων χωρίς τεχνοοικονομική μελέτη εξαγμένης οικονομικής ευστάθειας είχαν ως αποτέλεσμα την αποτυχία πολλών μονάδων με συνέπεια τη σπατάλη των εθνικών πόρων και την ανάσχεση της ανάπτυξης της βοοτροφίας στη χώρα μας.

ΚΕΦ. 3 Η ΚΟΙΝΗ ΑΓΡΟΤΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΤΗΣ ΕΟΚ ΣΤΟΝ ΤΟΜΕΑ
ΤΩΝ ΔΙΑΡΘΡΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ

3.1. Σκοπός

Η Κοινή Αγροτική Πολιτική (Κ.Α.Π.) της ΕΟΚ στον τομέα των διαρθρώσεων της Γεωργίας αποβλέπει στην βελτίωση των δομών και τον εκσυγχρονισμό της, τόσο σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης όσο και σε επίπεδο ολόκληρου του τομέα, περιοχής ή κλάδου. Ειδικότερα σε επίπεδο γεωργικής εκμετάλλευσης η πολιτική αυτή αποβλέπει στον εκσυγχρονισμό της, στην επαγγελματική κατάρτιση των εργαζόμενων σε αυτή, στη μεταβίβαση της γεωργικής γης στους νεότερους γεωργούς και στην αντιμετώπιση των δυσχερειών, που αντιμετωπίζουν οι γεωργοί στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές. Σε επίπεδο τομέα, περιοχής ή κλάδου, αποβλέπει στη βελτίωση των συνθηκών εμπορίας των γεωργικών προϊόντων με τη βελτίωση των δομών εμπορίας και την ενίσχυση της συλλογικής δράσεως, στη βελτίωση της βασικής και γεωργικής υποδομής των αγροτικών περιοχών, στην αναδιάρθρωση διαφόρων κλάδων παραγωγής κ.λ.π. Η πολιτική αυτή είναι μεσο-μακροπρόθεσμη, γιατί επιδιώκει να εκιφέρει μεταβολές στην γεωργία μονιμότερου χαρακτήρα, σε αντίθεση με το άλλο σκέλος της Κ.Α.Π. που αναφέρεται στην οργάνωση των αγορών των γεωργικών προϊόντων και επιδρά μέσω του μηχανισμού των τιμών.

3.2. Χρηματοδοτικά όργανα και μηχανισμοί

Η Κ.Α.Π. στον τομέα των διαρθρώσεων της γεωργίας χρηματοδοτείται από το Τμήμα Προσανατολισμού του Ευρωπαϊκού Ταμείου Προσανατολισμού και Εγγυήσεων της Γεωργίας (FEOGA)[†]. Αυτό συμμετέχει στις δαπάνες, που πραγματοποιούν οι χώρες για παροχή κινήτρων και κατασκευή έργων υποδομής, με ένα ποσοστό που κυμαίνεται από 25ο/ο μέχρι 65ο/ο. Αυτή η πολιτική ρυθμίζεται από κατευθυντήριες οδηγίες και Κανονισμούς. Οι κατευθυντήριες οδηγίες (DIRECTIVES) αποτελούν θεσμικά πλαίσια, απευθυνόμενα στα κράτη-μέλη για να εναρμονίσουν τις σχετικές εθνικές τους νομοθεσίες ή να θεσπίσουν νέες, ώστε να προσαρμοθούν σε αυτά που ορίζει η ΕΟΚ. Οι Κανονισμοί (REGULATIONS) είναι νόμοι, που είναι άμεσα υποχρεωτικοί για όλα τα κράτη-μέλη, ή για ορισμένα κράτη-μέλη, για τα οποία έχουν θεσπισθεί, και για κάθε ενδιαφερόμενο πολίτη ή φορέα, με αυτόματα κατάργηση της εθνικής σχετικής νομοθεσίας.

[†] Κανονισμός 729/70 Ε.Ο.Κ.

3.3. Μέτρα

3.3.1. Μέτρα για τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (οδηγία 72/159 Ε.Ο.Κ.)⁺

Τα μέτρα περιλαμβάνουν κυρίως οικονομικά κίνητρα για την πραγματοποίηση επενδύσεων με σκοπό τη δημιουργία βιώσιμων εκμεταλλεύσεων, που επικράτησε να ονομάζονται εκσυγχρονισμένες, ύστερα από την εφαρμογή ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος ανάπτυξης συνήθως μέχρι 6 ετών (σχέδιο ανάπτυξης). Ως κριτήριο βιωσιμότητας (εκσυγχρονισμού) λαμβάνεται η επίτευξη εισοδήματος εργασίας τουλάχιστον ίσου με το εισόδημα των εργαζομένων στους άλλους τομείς της οικονομίας (σύγκριση εισόδημα). Τα κίνητρα παρέχονται στους κατά κύριο επάγγελμα γεωργούς, δηλαδή σε αυτούς που διαθέτουν στη γεωργία πάνω από το 50% του διαθέσιμου χρόνου τους και συγχρόνως απολαμβάνουν από την γεωργία πάνω από 50% του συνολικού τους εισοδήματος. Τα μέτρα είναι τα ακόλουθα:

- Επιδότηση επιτοκίου για τα συναπτόμενα δάνεια για επενδύσεις καθώς και εγγύηση του Δημοσίου γι' αυτά. Η επιδότηση αυτή ανέρχεται σε 8 μονάδες για μέση διάρκεια 10 ετών και 5 μονάδες για άλλα 5 χρόνια πέραν των πρώτων 10 ετών. Μετατρέψιμη σε επιδότηση κεφαλαίου ανέρχεται σε 36,5% επί της αρχικής δαπάνης επενδύσεως. Η επιδότηση αυτή αυξάνεται κατά 2 μονάδες στις ορεινές και μειονεκτικές περιοχές (οδηγ. 75/268).

- Προτεραιότητα για την απόκτηση γεωργικής γης που απελευθερώνεται από την εφαρμογή της οδηγίας 1972/160, που αναφέρεται πιο κάτω.

- Παροχή πριμ προσανατολισμού στις εκμεταλλεύσεις εκείνες, των οποίων τα σχέδια προβλέπουν παραγωγή βοείου, προβατικού ή αιγελού κρέατος, όταν οι πωλήσεις από αυτά υπερβαίνουν το ήμισυ των συνολικών πωλήσεων μετά την ολοκλήρωση του σχεδίου ανάπτυξης. Το ποσό του πριμ κατανέμεται σε τρία χρόνια.

Στις ορεινές και προβληματικές περιοχές τα ανωτέρω ποσά αυξάνονται κατά 1/3, εφόσον οι εκμεταλλεύσεις διαθέτουν τουλάχιστον 0,5 ζωϊκές μονάδες ανά 10 στρέμματα εκτάσεως, προοριζόμενης για ζωοτροφές ή βόσκηση.

⁺ Αντικαταστάθηκαν με τον Κανονισμό 797/85 ΕΟΚ με βασική διαφορά την κατάργηση του συγκρίσιμου εισοδήματος ως στόχου και κριτηρίου εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, όπως περίπου προτείνεται και στην παρούσα εργασία (βλ. σελ. 77.) στοιχεία της οποίας χρησιμοποιήθηκαν από την Ελληνική Κυβέρνηση για στήριξη των θέσεών της.

- Ενίσχυση νέων γεωργών μέχρι 40 ετών, που υποβάλλουν σχέδιο ανάπτυξης εντός 5/ετίας από την πρώτη τους εγκατάσταση. Η ενίσχυση αυτή ανέρχεται σε 10% των συνολικών δαπανών επενδύσεων.

- Ενίσχυση ομάδων παραγωγών για την πρώτη τους εκκίνηση, αυξανόμενη κλιμακωτά για κάθε επί πλέον μέλος.

- Ενίσχυση για την τήρηση βιβλίων λογαριασμών. Η ενίσχυση αυτή κατανέμεται στα πρώτα 4 έτη της τήρησης των βιβλίων λογαριασμών.

- Κίνητρα σε περιοχές εκτελέσεως έργων αρδεύσεως και αναδάσμου. Τα Κράτη-μέλη μπορούν να θεσπίσουν ένα καθεστώς αυξημένων κινήτρων (υψηλότερα ποσοστά επιδοτήσεως επιτοκίου, αυξημένες ενισχύσεις για την διακοπή των γεωργικών εργασιών κλπ) στις περιοχές, όπου εκτελούνται έργα αρδεύσεως και αναδάσμου καθώς και συναφών εργασιών.

Πέραν των ανωτέρω με την οδηγία 1972/159 παρέχεται η δυνατότητα της χορήγησης ενισχύσεων από εθνικούς αποκλειστικά πόρους σε γεωργικές εκμεταλλεύσεις χωρίς σχέδιο ανάπτυξεως με όχι ευνοϊκότερους όρους από τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις με σχέδιο ανάπτυξεως και για μικρότερα ποσά επενδύσεων. Διακρίνουμε δύο περιπτώσεις:

- Γεωργικές εκμεταλλεύσεις που δεν μπορούν να φθάσουν το συγκρισιμο εισόδημα. Σε αυτές δίνονται ενισχύσεις για τις επενδύσεις για μια μεταβατική περίοδο, όπως και στην περίπτωση με σχέδιο ανάπτυξης, καθώς και ενισχύσεις σε ομάδες και ενισχύσεις για την τήρηση βιβλίων λογαριασμών.

- Γεωργικές εκμεταλλεύσεις που φθάνουν το συγκρισιμο εισόδημα ή υπερβαίνουν αυτό. Σε αυτές παρέχονται ενισχύσεις με τη μορφή επιδότησης του επιτοκίου των συναπτόμενων δανείων κατά δύο μονάδες μικρότερη από την περίπτωση με σχέδιο ανάπτυξης.

3.3.2. Μέτρα για την διακοπή της γεωργικής δραστηριότητας και παραχώρηση των εκτάσεων για βελτίωση των διαρθρώσεων (οδηγία 72/160 ΕΟΚ)⁺

Παρέχεται ετήσια αποζημίωση στους γεωργούς ηλικίας 55-65 ετών (αφαιρουμένης της συντάξεως γήρατος) για την απελευθέρωση της γεωργι-

---

+ Έχουν καταργηθεί με τον Κανονισμό 797/85 Ε.Ο.Κ.

κής γης. Η ενίσχυση αυτή είναι σταθερή για τα πρώτα 20 στρέμματα και αυξάνεται κλιμακωτά για τα υπόλοιπα και μέχρι τα 150 στρέμματα.

Από εθνικούς πόρους μπορεί να δοθεί εφάπαξ αποζημίωση σε γεωργούς που υποβάλλουν αίτηση για την διακοπή της γεωργικής δραστηριότητας. Η αποζημίωση αυτή υπολογίζεται σε συνάρτηση με την έκταση που απελευθερώνεται (πωλείται ή ενοικιάζεται).

3.3.3. Μέτρα για την κοινωνικο-οικονομική ενημέρωση και επαγγελματική κατάρτιση των εργαζομένων στην γεωργία (οδηγία 72/161· Ε Ο Κ)⁺

Παρέχονται ενισχύσεις για την κατάρτιση στελεχών που θα κλαισιώνουν τις Γεωργικές Υπηρεσίες, ώστε να βοηθήσουν τους γεωργούς στην επαγγελματική τους κατάρτιση και τη λήψη ορθών αποφάσεων όσον αφορά στη συνέχιση της γεωργικής τους δραστηριότητας ή στηναλλαγή επαγγελματικής κατευθύνσεως.

3.3.4. Μέτρα για την γεωργία των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών (οδηγία 75/268 Ε Ο Κ)⁺

Παρέχονται οικονομικές ενισχύσεις στους κατοίκους των ορεινών και μειονεκτικών περιοχών για την αντιμετώπιση των δυσμενών συνθηκών, μεγαλύτερες επιδοτήσεις από εκείνες της οδηγίας 1972/159 για όσους υποβάλλουν σχέδια αναπτύξεως, ενισχύσεις για από κοινού παραγωγή ζωοτροφών και βελτίωση βοσκοτόπων, καθώς και κίνητρα για τη δημιουργία συμπληρωματικού εισοδήματος από εξωγεωργικές απασχολήσεις (τουρισμό, βιοτεχνία κλπ.). Τις πιο πάνω ενισχύσεις δικαιούνται γεωργικές εκμεταλλεύσεις άνω των 20 στρεμμάτων, συμπεριλαμβανομένων σε αυτά και των βοσκήσιμων εκτάσεων (ιδιωτικών ή κοινόχρηστων).

3.3.5. Μέτρα για τη βελτίωση των συνθηκών εμπορίας και μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων (Κ.355/77).

Με τον κανονισμό αυτό ενισχύονται συλλογικές οργανώσεις των παραγωγών ή και μεμονωμένοι για δραστηριότητες που αποβλέπουν στη βελτίωση των δομών της εμπορίας και μεταποίησης των γεωργικών προϊόντων, όπως είναι κτηριακές εγκαταστάσεις συσκευαστηρίων, αποθηκών κλπ. μέσα μεταφοράς, εξοπλισμός για μεταποίηση, συντήρηση και τυποποίηση κλπ. Οι δραστηριότητες αυτές πρέπει να εντάσσονται σε προγράμματα κατά τομέες έργων.

⁺ Έχουν αντικατασταθεί με παρόμοια μέτρα βάσει του Κανονισμού 797/85 Ε.Ο.Κ.

3.3.6. Μέτρα για την ενίσχυση των συλλογικών δραστηριοτήτων εμπορίας γεωργικών προϊόντων

Με τον Κ.1360/78 παρέχονται κίνητρα σε ομάδες παραγωγών για την από κοινού εμπορία των γεωργικών προϊόντων. Στις ομάδες αυτές δίνονται κίνητρα για την ενθάρρυνση της ιδρύσεως και διευκόλυνση της λειτουργίας τους κατά τα πρώτα τρία χρόνια, που ανέρχονται μέχρι 30/ο 20/ο και 10/ο αντίστοιχα της αξίας των διατιθέμενων προϊόντων, χωρίς να υπερβαίνει και το 60ο/ο, 40ο/ο, 20ο/ο των δαπανών ιδρύσεως και λειτουργίας. Για τα οπωροκηπευτικά υπάρχει ειδικός κανονισμός (Κ.1035/72) που προβλέπει ανάλογα μέτρα.

3.3.7. Μέτρα για έργα υποδομής

Υπάρχουν ειδικοί κανονισμοί κατά χώρα ή περιοχή όπως π.χ. είναι οι κανονισμοί 1975/82 και 619/84 για την ανάπτυξη των ορεινών περιοχών της Ελλάδας κλπ., με τους οποίους παρέχονται ενισχύσεις για την κατασκευή των απαραίτητων έργων υποδομής. Μέσα στους κανονισμούς αυτούς εντάσσονται πολλές φορές και ενισχύσεις για επενδυτικές δραστηριότητες των γεωργών. Επίσης υπάρχουν οι Κανονισμοί 2968/83 και 1302/84 που παρέχουν ενισχύσεις για την κατασκευή εγγειοβελτιωτικών έργων στην Ελλάδα.

3.3.8. Μέτρα για την ανάπτυξη ή αναδιάρθρωση διαφόρων κλάδων παραγωγής.

Με ειδικούς κανονισμούς προβλέπονται μέτρα για τον εκσυγχρονισμό, την αναδιάρθρωση και την προώθηση μερικών κλάδων παραγωγής σε ορισμένες περιοχές της κοινότητας, όπως είναι ο Κανονισμός 2511/69 για τα εσπεριδοειδή, οι κανονισμοί 456/80 και 458/80 για τα αμπέλια που αντικαταστάθηκαν με τους Κανονισμούς 895/85 και 777/85.

3.3.9. Μέτρα ολοκληρωμένης ανάπτυξης διάφορων περιοχών.

Μέτρα για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη περιοχών, που έχουν ειδικά προβλήματα, περιλαμβάνονται στα Μεσογειακά Ολοκληρωμένα Προγράμματα (Μ.Ο.Π.) που αφορούν την Ελλάδα, την Ιταλία και τη Γαλλία (Κανονισμός 2088/85). Με τα μέτρα αυτά δίνονται κοινοτικές ενισχύσεις που φθάνουν και μέχρι 70% της δαπάνης για μεγάλα έργα υποδομής σχεδόν κάθε τομέα οικονομικής δραστηριότητας, που εκτελούνται από κρατικούς φορείς και Δημοσίους Οργανισμούς καθώς και από φορείς τοπικής αυτοδιοίκησης. Ενισχύσεις δίνονται και για έργα βιοτεχνίας και βιομηχανίας, που εκτελούνται από ιδιώτες.

ΚΕΦ. 4 ΔΟΜΕΣ ΚΑΙ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΑ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

4.1 Δομές και εισοδήματα εκμεταλλεύσεων Ελλάδας

4.1.1Μ Έγεθος

Το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανέρχεται σε 36,1 στρέμματα (1977) έναντι 34,2 στρεμμάτων το 1971. Το μέγεθος αυτό είναι πολύ μικρό συγκρινόμενο με το αντίστοιχο της ΕΟΚ των 9 (1/3 περίπου), όπως προκύπτει από τα αντίστοιχα στοιχεία που παρατίθενται στο σχετικό κεφάλαιο (σελ. 13.). Το μεγαλύτερο μέρος των εκμεταλλεύσεων συγκεντρώνεται στα μικρά μεγέθη κάτω των 50 στρεμμάτων, ενώ το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης κατανέμεται στις σχετικά μεγάλες εκμεταλλεύσεις άνω των 50 στρεμμάτων, όπως προκύπτει από τον πίνακα Ι.

ΠΙΝΑΚΑΣ Ι. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ

Κλάσεις μεγέθους σε στρέμματα	Αριθμός εκμεταλλ. σε χιλ.	Ποσοστό ο/ο	Έκταση σε χιλιάδες στρέμματα	Ποσοστό ο/ο
0 - < 10	223,5	23,4	1.073,4	3,1
10 - < 50	519,6	54,4	12.854,9	37,2
50 - < 100	150,6	15,7	9.936,3	28,8
100 - < 200	48,0	5,0	6.170,8	17,9
200 - < 500	12,6	1,3	3.380,1	9,8
500 και άνω	1,5	0,2	1.089,1	3,2
Σύνολο	955,8	100	34.504,6	100

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Διαρθρωτικής Έρευνας της Γεωργίας 1977/78 - ΕΣΥΕ 1982

Οι συνέπειες του μικρού μεγέθους επιδεινώνονται από τον πολυτεμαχισμό των εκμεταλλεύσεων, που φθάνει σε 6 τεμάχια κατά μέσον όρο ανά εκμετάλλευση, και το μικρό ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων (κατά μέσο όρο αρδεύονται μόνο 10 στρέμματα ανά εκμετάλλευση), σε συνδυασμό με την έλλειψη βροχοπτώσεων κατά τους θερινούς μήνες.

Ο αριθμός των εκμεταλλεύσεων από 1.047.300 το 1971 μειώθηκε στις 955.800 κατά το 1977 όπως φαίνεται στον πίνακα Α.Ι. του Παραρτήματος.

Επειδή η έκταση της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης δεν αντιπροσωπεύει το οικονομικό μέγεθος μιας εκμετάλλευσης, αφού στην ίδια έκταση μπορεί να επενδυθούν διαφορετικά ποσά κεφαλαίου, η ΕΟΚ χρησιμοποιεί σήμερα σαν μονάδα μεγέθους των εκμεταλλεύσεων την Ευρωπαϊκή Μονάδα Μεγέθους που συμβολίζεται ως UDE και εκφράζεται σε 1.000 ECU ακαθάριστου κέρδους.⁺

Σύμφωνα με την κατάταξη αυτή έγινε ο πίνακας 2 (σελ. 14), από τον οποίο παρατηρούμε ότι 63,40% των εκμεταλλεύσεων έχει μέγεθος κάτω της 1 UDE και 950/ο κάτω των 4 UDE.

4.1.2. Παραγωγικές κατευθύνσεις

Η επικρατούσα μορφή των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι εκείνη της φυτικής παραγωγής (83,20/ο) με δεσπόζοντες κλάδους τις μόνιμες και τις αροτραίες καλλιέργειες, όπως φαίνεται αναλυτικά στον πίνακα 2. Η ζωική παραγωγή συμμετέχει μόνο κατά 33,30/ο στο σύνολο της αξίας της γεωργικής παραγωγής, ενώ σε όλα τα κράτη της ΕΟΚ των 9 η σχέση αυτή είναι σχεδόν αντίστροφη, Όσον αφορά στις

καλλιεργούμενες εκτάσεις επικρατούν τα σιτηρά με 15,2 εκατομ. στρέμματα και οι δενδρώδεις καλλιέργειες με 10 εκατομ. στρεμ. Ειδικότερα τα σιτηρά συμμετέχουν στο σύνολο της καλλιεργούμενης γεωργικής έκτασης κατά 44,20/ο, οι ελιές κατά 14,50/ο, οι αμπελώνες κατά 6.10/ο και τα βιομηχανικά φυτά κατά 60/ο . (Γεωργική Στατιστική 1982).

4.1.3. Εργασία

Σύμφωνα με στοιχεία της έρευνας εργατικού δυναμικού της ΕΣΥΕ το 1981 ο ενεργός γεωργικός πληθυσμός⁺⁺ ανέρχονταν σε 1.083.000 άτομα και αποτελούσε το 29,10/ο του συνόλου του ενεργού πληθυσμού της χώρας. Για το 1971 οι αντίστοιχοι αριθμοί ήταν 1.330.000 άτομα και 40,50/ο. Από τους 955.800 αρχηγούς γεωργικών εκμεταλλεύσεων μόνο το

⁺ E C U = Ευρωπαϊκή Νομισματική Μονάδα (την 1.1.84 1 ECU = 77,24 δρχ.)

Ακαθάριστο κέρδος = Ακαθάριστη πρόσοδος-μεταβλητές δαπάνες.

Ακαθάριστη πρόσοδος = αξία εκποιούμενων προϊόντων, παρεχόμενων σε προϊόντος είδος, χρησιμοποιούμενων σαν ενδιάμεσων, αυτοκαταναλισκόμενων, αδιάθετων συν τυχόν επιδοτήσεις.

⁺⁺ Άτομα ηλικίας 14 ετών και άνω που μπορούν και επιθυμούν να εργασθούν.

130/ο ασχολείται πλήρως στη γεωργία και το 440/ο ασχολείται περισσότερο από το μισό χρόνο[†]. Από τους εργαζόμενους στην γεωργία μόνο το 4,70/ο είναι μισθωτοί.

Ως προς την ηλικία το 50,60/ο των αρχηγών των εκμεταλλεύσεων είναι 55 ετών και άνω και το 77,10/ο είναι 45 ετών και άνω. Αυτό σημαίνει πολύ γηρασμένο αγροτικό πληθυσμό σε σχέση με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ (28α- Έκθεση 1981, Πίν.56).

4.1.4. Εισοδήματα

Το Ακαθάριστο Γεωργικό Προϊόν ανά εκμετάλλευση σε επίπεδο χώρας ανέρχεται σε 299.674 δρχ. και ανά απασχολούμενο σε 264.490 δρχ. βάσει στοιχείων Υπουργείου Γεωργίας 1981. Στοιχεία εισοδήματος εργασίας ανά απασχολούμενο στην γεωργία, ώστε να γίνει σύγκριση αυτού με το εισόδημα των εργαζόμενων στους άλλους τομείς της Οικονομίας, δεν υπάρχουν. Ο υπολογισμός τέτοιων στοιχείων δειγματοληπτικά σε ένα νομό αποτελεί μέρος της παρούσας εργασίας (βλέπε Κεφάλαιο 8.).

4.2. Δομές και εισοδήματα των εκμεταλλεύσεων χωρών-μελών της ΕΟΚ - 9

4.2.1. Μέγεθος

Το μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων το 1977 ανέρχονταν σε 150 στρέμματα, από 130 στρέμ. που ήταν το 1970 (28α, 1981 σ.74). Κατά το χρονικό αυτό διάστημα ο συνολικός αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων περιλαμβανομένων και εκείνων κάτω των 10 στρεμ. καθώς και χωρίς γη, μειώθηκε κατά 2,30/ο και έφθασε τα 5,6 εκατομ. το 1977, ενώ η συνολική έκταση παρέμεινε σταθερή (86,8 εκατομ. εκτάρια). Μειώθηκαν κυρίως οι εκμεταλλεύσεις κάτω των 200 στρεμμάτων και αυξήθηκαν εκείνες άνω των 200 στρεμμάτων. Η τάση αυτή συνεχίστηκε μέχρι πρόσφατα (βλέπε " Κατάστασή της Γεωργίας στην Κοινότητα Έκθεση 1986" -σελ. 304).

Εχεδόν ο μισός αριθμός των εκμεταλλεύσεων βρίσκεται στην Ιταλία. Σ' αυτή βρίσκεται και το μικρότερο μέσο μέγεθος γεωργικής εκμετάλλευσης με 60 στρέμματα καθώς και ο μεγαλύτερος αριθμός των μικρότερων από 50 στρέμματα εκμεταλλεύσεων με ποσοστό επί του συνόλου 70% έναντι 50% για την Κοινότητα των 9.

+ Στοιχεία από τη Διορθωτική Έρευνα Γεωργίας 1977/78 - ΕΣΥΕ 1982

ΠΙΝΑΚΑΣ 2. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΕΛΛΑΔΑΣ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟΥΣ
ΚΑΙ ΚΛΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ

σε ποσοστά (ο/ο)

Τύπος εκμεταλλεύσεως [†]	Κλάσεις οικόνομικού μεγέθους (UDE)							Σύνολο κατά τύπο	Ως προς σύνολο εκμεταλ.
	<1	1-2	2-4	4-8	8-16	16-40	40<		
Γενική Γεωργία	53,80	23,19	14,42	6,16	1,95	0,45	0,03	100	33,83
Κηκοκομία	37,54	21,76	20,00	13,33	4,91	1,76	0,70	100	0,32
Μόνιμες καλ/ργείες	75,84	16,63	6,04	1,22	0,19	0,06	0,02	100	34,14
Βοειδή-Αιγοπρόβατα	34,92	29,18	26,13	8,49	1,18	0,07	0,03	100	6,11
Χοίροι-Πουλερικά	47,18	10,17	14,34	13,97	8,51	4,44	1,39	100	1,16
Πολυκαλλιέργεια	70,41	19,59	7,94	1,83	0,20	0,03	-	100	14,96
Πολυεκτροφή	58,32	24,22	13,80	3,04	0,43	0,14	-	100	2,74
Καλ/ργείες-Εκτροφές	64,27	19,70	12,34	3,11	0,50	0,06	0,02	100	6,74
Σύνολο	63,40	20,42	11,13	3,79	0,97	0,25	0,04	100	100

ΠΗΓΗ: Έρευνα RICA Υπουργείου Γεωργίας- Έκθεση 1982 (RICA = Δίκτυο γεωργικής λογιστικής πληροφόρησης από τα αρχικά των γαλλικών λέξεων).

[†] Τύποι βάσει του ισχύοντος σήμερα συστήματος ταξινόμησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην ΕΟΚ (Κανονισμός 2237/77).

Το αντίστοιχο ποσοστό στην Αγγλία είναι μόνο 17%. Στη χώρα αυτή αντίθετα δεσπόζουν οι μεγάλοι μεγέθους εκμεταλλεύσεις δεδομένου ότι το 1/3 αυτών έχει πάνω από 500 στρέμματα. Η κατανομή των εκμεταλλεύσεων ως προς το μέγεθος σε ποσοστά κατά χώρα και στο σύνολο της ΕΟΚ των 9 για το έτος 1977 φαίνεται στον πίνακα 3.

ΠΙΝΑΚΑΣ 3. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ σε ποσοστά (ο/ο) - Στοιχεία 1977

Στρέμματα	ΕΟΚ-9	Γερμ.	Γαλλ.	Ιταλ.	Ολλαν.	Βέλγ.	Λουξ.	Αγγλ.	Ιρλ.	Δαν.
0	0,5	0,4	0,1	0,4	2,8	2,3	0,4	0,6	0	0,9
0- < 10	11	3	8	16	9	20	9	3	0	2
10- < 50	38	30	18	57	21	22	17	13	15	11
50- < 200	30	42	34	21	45	37	25	27	47	45
200- < 500	15	21	28	4	20	15	37	26	30	33
500 και άνω	5,8	3,3	11	1,5	2,3	2,8	11	30	8,7	8,4
Σύνολο	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Πηγή: C.E.E. Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα. Έκθεση 1981 σελ.286.

Το μεγαλύτερο μέρος της χρησιμοποιούμενης γεωργικής έκτασης συγκεντρώνεται στις μεγάλες εκμεταλλεύσεις, όπως προκύπτει από τον πίνακα 4, που καταρτίσαμε από τα στοιχεία, που περιλαμβάνονται στη σχετική έκθεση της ΕΟΚ για το 1981.

ΠΙΝΑΚΑΣ 4. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΕΟΚ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΜΕΓΕΘΟΥΣ ΓΕΩΡΓΙΚΗΣ ΓΗΣ
Στοιχεία 1977

Κλάσεις εκμεταλλεύσεων σε στρέμματα	Αριθμός εκμεταλλεύσεων σε χιλιάδες	Ποσοστό ο/ο	Έκταση σε χιλιάδες στρέμματα	Ποσοστό ο/ο
0- < 10	656	11,5	1.400	0,2
10- < 50	2.163	37,9	52.470	6,0
50- < 100	861	15,1	61.110	7,0
100- < 200	847	14,8	121.350	14,0
200- < 500	852	14,9	262.800	30,3
500 και άνω	329	5,8	368.870	42,5
Σύνολο	5.708	100	868.000	100

Πηγή: Ο.Ε.Ε. Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα- Έκθεση 1981, σελ. 286.

Καλλίτερη εικόνα του μεγέθους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων έχουμε, εάν χρησιμοποιήσουμε σαν κριτήριο το ακαθάριστο κέρδος, εκφρασμένο σε UDE, όπως έχει αναφερθεί προηγούμενα. Με βάση τη μονάδα αυτή έχει καταρτισθεί ο πίνακας 5. Από τον πίνακα αυτό βλέπουμε ότι οι μεγαλύτερες εκμεταλλεύσεις απαντώνται στην Ολλανδία, Λουξεμβούργο, Δανία και Αγγλία.

ΠΙΝΑΚΑΣ 5. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΧΩΡΩΝ-ΜΕΛΩΝ ΕΟΚ ΚΑΤΑ ΚΛΑΣΕΙΣ ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΥ ΜΕΓΕΘΟΥΣ (UDE) σε ποσοστά (ο/ο)

U D E	ΕΟΚ 9	Γερμ.	Γαλ.	Ιταλ.	Ολλ.	Βέλγ.	Λουξ.	Αγγλ.	Ιρλ.	Δανία
< 2	44,3	27,1	26,4	65,9	5,3	29,9	18,9	24,1	44,8	10,9
2-< 4	16,0	17,2	13,5	17,1	10,3	11,7	12,7	14,0	23,4	13,2
4-< 8	15,1	20,3	20,6	9,8	14,3	16,5	18,9	17,2	18,4	21,7
8-< 16	14,0	21,7	23,7	4,5	24,6	23,0	26,1	18,6	10,0	29,3
16-< 40	8,8	12,2	13,1	2,1	38,9	16,8	22,7	17,9	3,1	21,9
40 και άνω	1,9	1,5	2,7	0,7	6,6	2,1	0,8	8,2	0,3	2,9
Σ ύ ν ο λ ο	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,6	100,0	100,0

Πηγή: C.E.E. Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα, Έκθεση 1981, σελ. 303

4.2.2. Παραγωγικές κατευθύνσεις

Η επικρατούσα κατεύθυνση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων είναι η κτηνοτροφική (50,3ο/ο) με δεσπόζοντες (28,9ο/ο) ή μερικώς δεσπόζοντες κτηνοτροφικούς κλάδους (6,5ο/ο), ή μικτές εκτροφές (14,9ο/ο). Στις κατηγορίες αυτές επικρατούν τα βοοειδή. (28α - Έκθεση 1981). Ακολουθούν οι εκμεταλλεύσεις των αροτραίων καλλιεργειών με επικρατέστερα τα σιτηρά και των μονίμων καλλιεργειών, στις οποίες επικρατεί η αμπελοκαλλιέργεια, και μετά έρχονται τα φρούτα, η ελιά κ.λ.π. Η συμβολή των κτηνοτροφικών προϊόντων στο σύνολο της αξίας της γεωργικής παραγωγής ανέρχεται σε 58,5ο/ο με προεξέχουσα θέση το γάλα με 19,7ο/ο, το βόειο κρέας με 15,1ο/ο και το χοίρειο κρέας με 11,8ο/ο.

4.2.3. Εργασία

Το ποσοστό των απασχολούμενων στην γεωργία (περιλαμβανομένων και των δασών και της Αλιείας) κατά το 1980 ανέρχονταν σε 7,4ο/ο της συνολικής απασχόλησης. Το μεγαλύτερο ποσοστό είχε η Ιρλανδία με 19,2ο/ο.

και ακολουθεί η Ιταλία με 14,20/ο και η Γαλλία με 8,80/ο. Τελευταία έρχεται η Αγγλία με 2,60/ο. (Τα ποσοστά αναφέρονται επί του ενεργού πληθυσμού). Από τα 12 περίπου εκατομμύρια άτομα, που ασκούν την γεωργική δραστηριότητα, μόνο 7,3 εκατ. άτομα έχουν κύρια απασχόληση την γεωργία. Ο όγκος της εργασίας μετρούμενος σε μονάδες ετήσιας εργασίας[†] ανέρχεται σε 7,5 εκατομ. Το ποσοστό όμως εκείνων που απασχολούνται πλήρως στη γεωργία είναι 280/ο του συνόλου που δηλώνουν γεωργική απασχόληση. Το 460/ο είναι κάτοχοι εκμεταλλεύσεων, το 460/ο μέλη της οικογένειας του κατόχου εκμεταλλεύσεων και το 80/ο είναι μισθωτοί. Μόνο στην Αγγλία το ποσοστό των μισθωτών είναι πολύ υψηλό (370/ο). Από τους κατόχους των εκμεταλλεύσεων μόνο το 550/ο εργάζεται περισσότερο από το μισό χρόνο (στοιχεία 1977), το 270/ο έχουν και άλλη κερδοσκοπική δραστηριότητα και σχεδόν το 500/ο έχουν ηλικία από 55 χρονών και άνω. Οι κάτοχοι εκμεταλλεύσεων με διπλή δραστηριότητα παρατηρούνται σε υψηλό βαθμό στην Γερμανία (420/ο). Στην Ολλανδία παρατηρείται και το υψηλότερο ποσοστό κατόχων εκμεταλλεύσεων που εργάζεται πάνω από το μισό χρόνο στην γεωργία (880/ο).

4.2.4. Εισοδήματα

Η απλή παράθεση μόνο των εισοδημάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν μας εξυπηρετεί για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας, που αφορά κυρίως σχέσεις εισοδημάτων μεταξύ των εργαζομένων στην γεωργία και εκείνων που εργάζονται στους άλλους τομείς της οικονομίας. Γι' αυτό χρησιμοποιούμε τα διάφορα επίπεδα εισοδημάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προς το συγκρίσιμο εισόδημα.

Από στοιχεία της εκθέσεως του 1982 για την κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα (πίνακας 6) για την περίοδο 1977/1978, προκύπτει ότι στις περισσότερες χώρες της ΕΟΚ των 9 οι εκμεταλλεύσεις, που έχουν εισόδημα εργασίας πάνω από 1200/ο του συγκρίσιμου, αντιπροσωπεύουν πάνω από 210/ο του συνόλου. Κάτω από αυτό το επίπεδο βρίσκεται η Ιταλία (180/ο), η Γερμανία (100/ο) και το Λουξεμβούργο (60/ο). Το μεγαλύτερο ποσοστό έχει η Αγγλία (470/ο) και ακολουθεί η Ολλανδία (380/ο), Ιρλανδία (300/ο) κ.λ.π.

Οι εκμεταλλεύσεις με εισόδημα εργασίας από 80 έως 1200/ο του συγκρίσιμου ανέρχονται σε 180/ο του συνόλου, ενώ οι εκμεταλλεύσεις με εισόδημα εργασίας κάτω του 800/ο του συγκρίσιμου ανέρχονται σε 610/ο του συνόλου.

† Μονάδα Ετήσιας Εργασίας (Μ.Α.Ε.) = 2100 ώρες/έτος

ΠΙΝΑΚΑΣ 6. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΧΩΡΩΝ ΜΕΛΩΝ ΤΗΣ ΕΟΚ-9 ΒΑΣΕΙ ΣΧΕΣΕΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ Μ.Α.Σ.† ΠΡΟΣ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ††

σε ποσοστά (%) - Στοιχεία 1977/78

Κλάση γεωργικού εισοδήματος	Γερμ.	Γαλλία	Ιταλία	Ολλανδ.	Βέλγ.	Δουξ.	Αγγλία	Ιρλανδ.	Δανία	ΕΟΚ-9
I. % των εκμ/σεων που αποφέρουν εισόδημα κατώτερο του 80% του συγκρίσιμου εισοδήματος.	74	58	67	42	54	67	32	50	52	61
II. % των εκμ/σεων που αποφέρουν εισόδημα μεταξύ του 80% και του 120% του συγκρίσιμου εισοδήματος.	16	20	15	20	24	27	21	20	24	18
III. % των εκμ/σεων που αποφέρουν εισόδημα ανώτερο του 120% του συγκρίσιμου εισοδήματος.	10	22	18	38	23	6	47	30	24	21
	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100
	ΣΥΝΟΛΟ									

Πηγή: Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα - Έκθεση 1982, σελ. 120.

+ Μ.Α.Σ. = Μονάδα ανθρώπινης εργασίας = 2.100 ώρες εργασίας στη Γεωργία μέσα σε ένα χρόνο

†† Συγκρίσιμο εισόδημα: Μέση ακαθόριστη αμοιβή ανά έτος των απασχολούμενων εκτός γεωργίας με σχέση εξαρτημένης εργασίας (βλέπε κεφ. 8.2).

ΚΕΦ. 5 ΜΕΘΟΔΟΛΟΓΙΑ

Όταν μελετούμε προβλήματα που αναφέρονται στο σύνολο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μιας ευρείας περιοχής ή σε ένα δείγμα αυτών η πρώτη δυσχέρεια προκύπτει από την ανομοιογένεια των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Η ανομοιογένεια αυτή οφείλεται στη μεγάλη διακύμανση των μεταβλητών, που χαρακτηρίζουν τις γεωργικές εκμεταλλεύσεις όπως είναι η συνολική έκταση, το μέγεθος της αρδευόμενης εκτάσεως, ο πολυεμαχισμός, ο βαθμός εκμηχανίσεως, ο αριθμός των ατόμων που ασχολούνται στη γεωργική εκμετάλλευση, οι κλάδοι παραγωγής και η έκταση που καταλαμβάνει καθένας από αυτούς, το καθεστώς ιδιοκτησίας της γεωργικής γης, η επγγελματική κατάρτιση των γεωργών και η επιχειρηματική ικανότητά τους κλπ. (49 και 66 σ. 30,40). Η ανομοιογένεια επιτείνεται και από τη μεγάλη διακύμανση και άλλων εξωγενών μεταβλητών που επιδρούν πάνω στις εκμεταλλεύσεις, όπως είναι το κλίμα η μικροκλίμα μιας περιοχής, το υψόμετρο, το ανάγλυφο και η γονιμότητα του εδάφους, η απόσταση από τα κέντρα αγοράς για την προμήθεια των συντελεστών παραγωγής και την πώληση των προϊόντων κ.τ.λ.

Η προσέγγιση ενός τέτοιου προβλήματος από μικροοικονομικής σκοπιάς επιβάλλει τη στρωματοποίηση, δηλαδή τον διαχωρισμό των εκμεταλλεύσεων σε ομοιογενείς ομάδες από απόψεως κυρίως επικρατούντων κλάδων παραγωγής, που ονομάζονται τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό αποτελεί κοινή πρακτική σε όλες σχεδόν τις ερευνητικές εργασίες, που ασχολούνται με την μελέτη των εισοδημάτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις (22,23,24,25,57,59,69,82,87).

Όσο πιο ομοιογενείς και άρα όσο περισσότερες είναι αυτές οι ομάδες (τύποι) εκμεταλλεύσεων, τόσο περισσότερο πλησιάζουμε προς την πραγματικότητα, αλλά και τόσο περισσότερα στοιχεία χρειάζονται για αυτό, οπότε υποχρεώνεται κανείς να καταφύγει σε πολύ δαπανηρές και χρονοβόρες έρευνες πάνω στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις. Γιαυτό επαφίεται στον ερευνητή να εύρει την προσφορότερη μεθοδολογία στην προκειμένη περίπτωση. Όπως παρατηρούν και οι C. BARNARD και J. NIX (8 σ. 281): "Όλα τα συστήματα προγραμματισμού στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις στηρίζονται σε ομάδες, οι οποίες είναι περιλήψεις από τον πραγματικό κόσμο με την έννοια ότι περιλαμβάνουν μέρος μόνο των λεπτομερειών, που υφίστανται στην πράξη".

Στην παρούσα εργασία ακολουθείται η εξής μέθοδος εργασίας: Χρησιμοποιείται ως βάση ένα δείγμα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του Ν. Φθιώτιδος που έλαβε η ΕΣΥΕ κατά την διαρθρωτική έρευνα 1977/78. Ο λόγος που μας οδήγησε στην επιλογή του Ν. Φθιώτιδος ως χώρου έρευνας είναι ότι πλησιάζει πολύ στην μέση κατάσταση της χώρας με βάση

ορισμένους χαρακτηριστικούς δείκτες και συνεπώς τα αποτελέσματα μπορούν να γενικευθούν για το σύνολο της χώρας. Οι δείκτες αυτοί είναι οι ακόλουθοι:

α. Ακαθάριστο Γεωργικό Προϊόν ανά εκμετάλλευση 186.111 δρχ. έναντι 187.110 της χώρας (Έρευνα του Υπ. Γεωργίας για το 1979).

β. Συγκρισιμο εισόδημα μη επηρεαζόμενο πολύ από ακραίες καταστάσεις, όπως περιοχή Πρωτεύουσας ή πολύ προβληματικές περιοχές.

γ. Ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων 29% έναντι 26,2% της Χώρας.

δ. Μεγάλη ποικιλία κλάδων παραγωγής.

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις του δείγματος αυτού ταξινομούνται σε τύπους (ομάδες), με κριτήριο την τυπική ακαθάριστη αξία παραγωγής κάθε κλάδου παραγωγής[†]. Για το σκοπό αυτό χρησιμοποιούνται συντελεστές που έχει υιοθετήσει η ΕΟΚ. Αυτοί προκύπτουν από τη σχέση της τυπικής ακαθάριστης αξίας παραγωγής κάθε κλάδου προς εκείνη ενός στρέμματος όστου. Για δέσους κλάδους δεν υπήρχαν, υπολογιστημάν τέτοιοι συντελεστές.

Ο κάθε τύπος χαρακτηρίζεται από την κύρια παραγωγική κατεύθυνση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που περιλαμβάνει.

Μέσα σε κάθε τύπο γίνεται ταξινόμηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε κλάσεις με βάση το μέγεθος της χρησιμοποιούμενης γεωργικής γής. Σε κάθε κλάση λαμβάνεται η μέση γεωργική εκμετάλλευση με χαρακτηριστικά που αποτελούν τον αριθμητικό μέσο όλων των διαρθρωτικών μεγεθών των εκμεταλλεύσεων της κλάσεως, όπως είναι η συνολική έκταση, η αρδευόμενη έκταση, οι κλάδοι παραγωγής (σε στρέμματα ή κεφαλές ζώων), η εργασία, το εισόδημα εργασίας ανά Μονάδα εργασίας (βλέπε σελ. 49...) και η σχέση του τελευταίου προς το συγκρισιμο εισόδημα (βλέπε σελ. 54...).

Ειδικότερα υπολογίζεται σε μονάδες ανθρώπινης εργασίας η διατιθέμενη εργασία (απασχόληση) των μελών της οικογένειας μέσα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις και εκτός αυτών (βλέπε σελ. 37...), η εργασία των τρίτων, στην εκμετάλλευση καθώς και η διαθέσιμη εργασία των μελών της οικογένειας, από την οποία αφαιρείται εκείνη που διατίθεται εκτός γεωργίας.

[†] Ακαθάριστη αξία παραγωγής προϊόντος = συνολικά παραγόμενο προϊόν Χ τιμή πώλησως.

Το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας της μέσης εκμετάλλευσης κατά κλάση υπολογίζεται από τον τύπο: $E = \frac{\Sigma Xi Y i}{Z}$

Όπου: E = Εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας

X = Αριθμός μονάδων κλάδων παραγωγής (στρέμματα ή κεφάλες ζώων)

Y = Εισόδημα εργασίας ανά μονάδα κλάδου παραγωγής

Z = Αριθμός μονάδων ανθρώπινης εργασίας που απασχολούνται μέσα στην εκμετάλλευση.

Τα στοιχεία για τον υπολογισμό του εισοδήματος εργασίας κατά μονάδα κλάδου παραγωγής πήραμε από αντιπροσωπευτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις του Νομού Φθιώτιδας σύμφωνα με τη μέθοδο, που αναφέρεται αναλυτικά στο κεφάλαιο 8.1,2.

Το συγκρίσιμο εισόδημα του Ν. Φθιώτιδας, δηλαδή το εισόδημα των εργαζομένων στους άλλους τομείς της Οικονομίας πλην Γεωργίας με σχέση εξορτημένης εργασίας, υπολογίζεται με βάση τα στοιχεία που λάβαμε για μεν τους εργαζόμενους κατά κλάδο παραγωγής από τον Οργανισμό Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (ΟΑΕΔ) του Ν.Φθιώτιδας, για δε τις αμοιβές από την Εποπτεία Εργασίας του ίδιου Νομού.

Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις κατανέμονται με βάση τη σχέση του εισοδήματος εργασίας ανά μονάδα εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα, όπως παρατίθεται στον πίνακα 15 (σελ. 56.....).

Τα αποτελέσματα αυτά συγκρίνονται με τα αντίστοιχα των άλλων χωρών-μελών της Ε.Ο.Κ. (βλέπε κεφάλ. 4.2.) για να φανούν οι διαφορές που υπάρχουν στις δομές και τα εισοδήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδας.

Στη συνέχεια παρατίθενται οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με στόχο την αύξηση της σχέσεως εισοδήματος εργασίας ανά μονάδα εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα. Ειδικότερα ερευνάται με τη μέθοδο του γραμμικού προγραμματισμού ο προσδιορισμός των καλλίτερων σχεδίων αναδιάρθρωσης των εκμεταλλεύσεων για την αύξηση της πιο πάνω σχέσεως, οι κατευθύνσεις προς τις οποίες υφίστανται οι παραγωγοί και τα προβλήματα που ανακύπτουν από την εφαρμογή της σχετικής Πολιτικής της ΕΟΚ στον τομέα του εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Χώρας μας.

Από τα συμπεράσματα οδηγούμαστε στην εισήγηση μέτρων για την αναθεώρηση αυτής της Πολιτικής προς όφελος της Ελληνικής γεωργίας.

Περιγραφή της επιμέρους μεθοδολογίας αναφέρεται αναλυτικά στα οικεία κεφάλαια, που ακολουθούν.

ΚΕΦ. 6 ΔΟΜΕΣ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)

6.1. Κριτήρια και μέθοδοι ταξινόμησης σε τύπους και κλάσεις

Το κριτήριο, που χρησιμοποιήθηκε αρχικά και εξακολουθεί να χρησιμοποιείται ευρέως και σήμερα για την ταξινόμηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ομοιογενείς τύπους ως προς την παραγωγική τους κατεύθυνση, είναι εκείνο της ακαθάριστης αξίας παραγωγής κάθε κλάδου, που παρουσιάζει και το πλεονέκτημα της απλότητας κατά την εφαρμογή του (61 σ. 6).

Η ακαθάριστη αξία παραγωγής της κύριας κατεύθυνσης μιας γεωργικής εκμετάλλευσης αποτελεί επί πλέον και ένδειξη για τη φύση και την ένταση του επενδεδυμένου κεφαλαίου και της εργασίας. Το ίδιο γιατί είναι γνωστό ότι για κάθε κλάδο ή κλάδους παραγωγής χρειάζεται συνήθως ένας εξειδικευμένος μηχανικός εξοπλισμός, ανάλογες εγκαταστάσεις, καθώς και ορισμένη ανθρώπινη εργασία, ανάλογα με το βαθμό εκμηχανισμού κάθε κλάδου παραγωγής. Η ακαθάριστη αξία παραγωγής όμως δεν μας δίνει κάποια ένδειξη για το γεωργικό εισόδημα της γεωργικής εκμετάλλευσης από το συγκεκριμένο κλάδο, δεδομένου ότι δεν γίνεται διαχωρισμός των χρηματικών δαπανών και των επιβαρύνσεων του επενδεδυμένου κεφαλαίου.

Το ακαθάριστο κέρδος αποτελεί ένα άλλο κριτήριο που άρχισε να εφαρμόζεται στην ΕΟΚ από του 1979, τόσο για την ταξινόμηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε τύπους, όσο και σε κλάσεις μεγέθους. Ορίζεται δε το ακαθάριστο κέρδος, ως η διαφορά μεταξύ της ακαθάριστης προσόδου και των μεταβλητών δαπανών μη περιλαμβανομένης της εποχιακής εργασίας, αν και άλλοι την περιλαμβάνουν (70 σ.1). Το κριτήριο του ακαθάριστου κέρδους έχει περισσότερες δυσκολίες κατά την εφαρμογή του, γιατί χρειάζεται περισσότερα λογιστικά στοιχεία της οικονομικής λειτουργίας των εκμεταλλεύσεων.

Το ακαθάριστο κέρδος πλησιάζει περισσότερο προς την ακαθάριστη προστιθέμενη αξία, η οποία κατά τους D. BRITTON AND B. HILL (15 σ. 16-18) θεωρείται από εθνικής σκοπιάς ως ο καλύτερος τρόπος εκτίμησης του μεγέθους κάθε επιχείρησης, ο οποίος όμως δεν έχει επεκταθεί στην γεωργία.

Γιαυτό οι ανωτέρω συγγραφείς θεωρούν σαν ένα καλό κριτήριο ταξινόμησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε κλάσεις μεγέθους τις "τυπικές ημέρες ανθρώπινης εργασίας" (STANDARD MAN-DAYS), που απαιτούνται για κάθε κλάδο παραγωγής ανά μονάδα καλλιεργούμενης γης ή κεφαλής ζώου.

Οι E. HEADY και H. JENSEN (51 σ. 452) παρατηρούν ότι "κανένας συντελεστής παραγωγής μόνος του δεν μπορεί να χρησιμεύσει για να εκτιμήσουμε το μέγεθος μιας γεωργικής εκμετάλλευσης. Το καλλίτερο μέτρο θα ήταν αυτό που θα συνδύαζε το κεφάλαιο, την εργασία και την γεωργική γη....." Και καταλήγουν στο ότι "ο όγκος ή η αξία της παραγωγής, παρά τις διακυμάνσεις, που οφείλονται σε εξαιρετικά ευνοϊκές ή δυσμενείς καιρικές συνθήκες, δίνει ένα πολύ καλό απλό μέτρο μεγέθους. Ο όγκος της παραγωγής είναι στενά συνδεδεμένος με την ποσότητα των χρησιμοποιούμενων πόρων", όπως είναι γνωστό από την θεωρία της παραγωγής.

Αντίθετα οι P. CORDENNIER, R. CARLES, P. MARSHAL (32 σ. 75, 76) ομιλούν περί παραγωγικής δυνατότητας (CAPACITE DE PRODUCTION), την οποία δίνει το σύνολο των χρησιμοποιούμενων σταθερών συντελεστών, ενώ ο συνδυασμός των μεταβλητών συντελεστών με τους σταθερούς δίνει το επίπεδο παραγωγής (NIVEAU DE PRODUCTION), το οποίο μπορεί να είναι διάφορο για την αυτή δυνατότητα παραγωγής.

Τέλος από τους εμπειρογνώμονες του F.A.O. συνιστώνται διαφορετικά κριτήρια για την ταξινόμηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε κλάσεις μεγέθους ανάλογα με την παραγωγική τους κατεύθυνση (φυτική, κτηνοτροφική, μικτή) (38 σ. 59).

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιείται ως κριτήριο ταξινόμησης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε τύπους παραγωγικής κατεύθυνσης η ακαθάριστη αξία παραγωγής, που χρησιμοποιήθηκε από την ΕΟΚ μέχρι το 1978 (Κανονισμός 91/1966), οπότε αντικαταστάθηκε με το ακαθάριστο κέρδος κάθε κλάδου παραγωγής. Για το τελευταίο όμως δεν υπήρχαν δεδομένα, όταν άρχισε η παρούσα έρευνα, ούτε για την Ελλάδα ούτε για την ΕΟΚ, γι' αυτό επελέξαμε το προηγούμενο κριτήριο ως το μόνο εφικτό.

Βάσει της ακαθάριστης αξίας παραγωγής κάθε κλάδου οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις ταξινομούνται σε 26 τύπους παραγωγικής κατεύθυνσης, όπως φαίνεται στον πίνακα Α.3 του παραρτήματος.

Στον ίδιο πίνακα φαίνεται και ο τρόπος, με τον οποίο γίνεται η σύγκριση μεταξύ των διάφορων κλάδων κάθε γεωργικής εκμεταλλεύσεως, προκειμένου να εξακριβωθεί ποιος είναι ο πρώτος και ποιος ο δεύτερος από αυτούς κατά σειρά προτεραιότητας ως προς την τυπική ακαθάριστη αξία παραγωγής.

Αυτό γίνεται βάσει "συντελεστών", οι οποίοι προκύπτουν από τη σύγκριση της τυπικής ακαθάριστης αξίας παραγωγής κάθε κλάδου με εκείνη, που παράγεται από ένα στρέμμα σίτου σε επίπεδο χώρας και

που λαμβάνεται ως μονάδα (πλν. Α.2. παραρτήμ.) Τυχόν επιδράσεις και-
ρικών συνθηκών ή εξαιρετικά υψηλών ή χαμηλών τιμών απαλείφονται με
τη χρήση του μέσου όρου της σχέσεως αυτής μιας σειράς ετών. Συμπλη-
ρωματικά, έγινε υπολογισμός τέτοιων συντελεστών για μερικούς κλάδους,
για τους οποίους δεν υπάρχουν αντίστοιχοι κοινοτικοί. Για τα επιτραπέζια
σταφύλια ελήφθη ο συντελεστής των νωπών φρούτων, ως ο πλησιέστερος.
Για τη βιομηχανική τομάτα χρησιμοποιήθηκε κατ'ανάγκη ο συντελεστής
της νωπής, παρότι διαφέρει σημαντικά από εκείνο της βιομηχανικής
τομάτας, γιατί δεν διακρίνεται η νωπή από τη βιομηχανική τομάτα
στο σχετικό ερωτηματολόγιο της ΕΣΥΕ, στα στοιχεία του οποίου βασί-
στηκε η παρούσα ταξινόμηση, όπως αναφέρεται παρακάτω.

Για να κατατάξουμε μία γεωργική εκμετάλλευση σε ένα τύπο πολλα-
πλασιάζουμε τις μονάδες κάθε κλάδου παραγωγής με τον αντίστοιχο συν-
τελεστή, αθροίζουμε τα γινόμενα κατά τις διάφορες κατηγορίες κλάδων
παραγωγής και τα συγκρίνουμε μεταξύ τους. Έτσι π.χ., εάν το άθροι-
σμα των ανωτέρω γινομένων των αροτραίων καλλιεργειών είναι μεγαλύ-
τερο από τα 2/3 του αθροίσματος του συνόλου των γινομένων, η εκμε-
τάλλευση κατατάσσεται στη κατηγορία των αροτραίων καλλιεργειών. Στη
συνέχεια, εάν το άθροισμα των προαναφερθέντων γινομένων των φυτών
μεγάλης καλλιεργείας υπερβαίνει το ήμισυ του αθροίσματος όλων των
γινομένων, τότε η γεωργική εκμετάλλευση κατατάσσεται στον πρώτο τύ-
πο (ΙΑ) των φυτών μεγάλης καλλιεργείας.

Με αυτή τη διαδικασία και σύμφωνα με τις σχέσεις της τελευταίας
στήλης του πίνακα Α.3 του παραρτήματος, κατατάξαμε τις γεωργικές εκ-
μεταλλεύσεις του δείγματος στους διάφορους τύπους που αναφέρονται
στον πίνακα αυτό. Έτσι προέκυψαν οι πίνακες 7 έως 9 (σελ. 30), όπου
φαίνεται συνολικά κατά τύπο ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
και η διάρθρωσή τους.

Στη συνέχεια γίνεται ταξινόμηση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων κα-
τά κλάσεις μεγέθους μέσα στον κάθε τύπο με κριτήριο το μέγεθος της
χρησιμοποιούμενης γεωργικής γης. Αυτό είναι ένα στοιχείο που εύκολα
αποκτάται με απλή καταγραφή και όχι με λήψη λεπτομερών οικονομικών
στοιχείων από τη λειτουργία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Σε ορισμέ-
νες περιπτώσεις, όπως είναι η εκτροφή αιγοπροβάτων που στηρίζεται
στη βόσκηση σε κοινοτικές ή δασικές εκτάσεις (περίπτωση αρκετά συνη-
θισμένη στη χώρα μας), το κριτήριο της γεωργικής γης δεν εξυπηρετεί
και γι' αυτό αλλοιώνεται ταξινόμηση αυτών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων
κατά κλάσεις μεγέθους, ανάλογα με τον αριθμό των εκτρεφόμενων ζώων
μέσα στις κλάσεις που έγιναν με βάση τη γεωργική γη. Το ίδιο συμ-

βαίνει και στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις χοίρων και πουλερικών, οι οποίες είναι εξειδικευμένες στους κλάδους αυτούς και δεν εξαρτώνται από το έδαφος.

Σε κάθε κλάση υπολογίζεται ο μέσος αριθμητικός όλων των μεταβλητών, κάθε μιας ξεχωριστά, των διαρθρωτικών στοιχείων που θεωρούνται απαραίτητες για την μελέτη των δομών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Έτσι προκύπτει η διαρθρωτική κατάσταση της μέσης γεωργικής εκμεταλλεύσεως κάθε κλάσεως μέσα στους τύπους (έκταση γεωργικής γής, αρδευόμενα στρέμματα καλλιεργειών, αριθμός κεφαλών ζώων, στρέμματα κλάδων παραγωγής, διατιθέμενα ημερομίσθια).

Τα στοιχεία αυτά φαίνονται στους πίνακες Β.1 έως Β.6 του παραρτήματος, που περιλαμβάνουν αναλυτικά τους μέσους όρους κατά τύπο και κλάση όλων των διαρθρωτικών στοιχείων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, βάσει των οποίων υπολογίζεται το εισόδημα εργασίας (βλέπε σελ.43.)

6.2. Χρησιμοποιούμενα στοιχεία

Τα στοιχεία, που χρειάζονται για την μελέτη των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, αφορούν στη διάρθρωση και στη λειτουργία της εκμεταλλεύσεως. Τα διαρθρωτικά στοιχεία απεικονίζουν την υφιστάμενη κατάσταση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτά μπορούν να υπαχθούν στην κατηγορία των τεχνικών στοιχείων, τα οποία αποτελούν το ένα από τα δύο σκέλη, επί των οποίων στηρίζεται η ανάλυση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Το άλλο σκέλος αποτελούν τα λογιστικά στοιχεία της οικονομικής λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Η πρώτη κατηγορία των στοιχείων συμπληρώνει τη δεύτερη και μας επιτρέπει να εξηγήσουμε το επίπεδο των οικονομικών αποτελεσμάτων και να περάσουμε από το στάδιο της λογιστικής διαπιστώσεως στο στάδιο της ανάλυσης και της οργανώσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (32 σ.23 και 83).

Τα διαρθρωτικά στοιχεία σχετίζονται ^{στην} με τους διατιθέμενους σταθερούς συντελεστές της γεωργικής εκμεταλλεύσεως, οι οποίοι επιτρέπουν την ένταξη ορισμένων κλάδων παραγωγής, θέτουν ένα όριο στο μέγιστο επίπεδο παραγωγής κάθε κλάδου, προσδιορίζουν συνήθως το μέγεθος των εκμεταλλεύσεων, εκπρεάζουν το επίπεδο των μεταβλητών εισροών και τέλος προσδιορίζουν την πλέον κατάλληλη οργάνωση, που πρέπει να ακολουθηθεί μέσα σε κάθε κλάδο παραγωγής (β σ.284).

Στην παρούσα εργασία χρησιμοποιούνται τα διαρθρωτικά στοιχεία του Νομού Φθιώτιδας, που προέκυψαν από την δειγματοληπτική έρευνα της ΕΣΥΕ⁺ που έγινε το 1977/78 και αναφέρεται στην περίοδο 1.10.76 - 30.9.77. Για τα οικονομικά στοιχεία όμως της λειτουργίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προς υπολογισμό του εισοδήματος εργασίας λαμβάνεται ως έτος βάσεως το έτος εισοδήμας 1978. Επειδή οι διαρθρωτικές αλλαγές στη γεωργία επέρχονται βραδέως, υποθέτουμε ότι δεν επήλθαν μεταβολές στα διαρθρωτικά στοιχεία μέσα σε ένα έτος, δηλαδή από το 1977 έως το 1978.

Ηπίε πάνω έρευνα της ΕΣΥΕ, που σχεδιάστηκε για ολβιληρη τη Χώρα, έλαβε με τυχαία δειγματοληψία το 10% του συνόλου των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του Νομού (ήτοι 2816 γεωργικές εκμεταλλεύσεις) από το 20% των Δήμων και Κοινοτήτων. Μέσα σε αυτούς δηλαδή έλαβε τυχαίως οικονομικά τμήματα (οικισμούς) με ανάλογο αριθμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων, ώστε ο συνολικός αριθμός των εκμεταλλεύσεων του δείγματος να αντιπροσωπεύει το 10% του συνόλου του Νομού. Η έρευνα αυτή μας έδωσε στοιχεία για τη συνολική γεωργική γή, την αρδευόμενη έκταση, την ενοικιαζόμενη έκταση, τους κλάδους παραγωγής και την καταλαμβάνόμενη από αυτούς έκταση, τα είδη και τον αριθμό των εντρεφόμενων ζώων, τον μηχανικό εξοπλισμό, τα μέλη της οικογένειας του αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσης και την ηλικία τους και τέλος την απασχόληση του αρχηγού και των μελών της οικογένειας μέσα στην γεωργική εκμετάλλευση, σε άλλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις καθώς και εκτός γεωργίας. Επίσης μας δίνει στοιχεία για τις ημέρες εργασίας τυχόν μόνιμων και εποχιακών εργατών, που έχουν διατεθεί μέσα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Το μέγεθος του δείγματος στις έρευνες σαν την παραπάνω εξαρτάται από την ποικιλομορφία των τοπικών συνθηκών, από τον επιδιωκόμενο βαθμό ακρίβειας των στοιχείων, από την επιδιωκόμενη μορφή παρουσίασης των στοιχείων και από τα διατιθέμενα χρηματικά ποσά, το προσωπικό και το χρόνο (38 σ. 11).

Έχοντας αυτά υπόψη μπορούμε να πούμε ότι τα στοιχεία που έλαβε η ΕΣΥΕ από δείγμα 10% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θεωρούνται ικανοποιητικά για τους σκοπούς της ΕΣΥΕ. Από την θεωρία βέβαια της δειγματοληψίας της στατιστικής γνωρίζουμε ότι το μέγεθος του δείγματος εξαρτάται από τη διακρίμανση των μελετωμένων μεταβλητών του πληθυσμού, καθώς και από την πιθανότητα, με την οποία επιθυμούμε να προσεγγί-

---

+ ΕΣΥΕ: Δειγματοληπτική έρευνα για την διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και την απασχόληση του γεωργικού πληθυσμού. 1977/78 Αθήνα 1982.

σοιμε τον πραγματικό αριθμητικό μέσο των μεταβλητών του πληθυσμού (31α). Ένα δείγμα του 10% δεν παρουσιάζει μειωμένο βαθμό αξιοπιστίας ως προς τις μεταβλητές που ενδιαφέρουν την παρούσα εργασία.

Θα πρέπει να σημειώσουμε ότι οι διαρθρωτικές έρευνες στην γεωργία της μορφής αυτής, που διενήργησε η ΕΣΥΕ, έχουν πολλαπλούς σκοπούς (MULTIPURPOSE SURVEYS), δηλαδή προσπαθούν να καλύψουν όσο το δυνατόν περισσότερες μεταβλητές και γι' αυτό δεν είναι δυνατό να εφαρμόσουν την θεωρία περί δειγματοληψίας της Στατιστικής, που αναφέρεται για κάθε μία μεταβλητή, εκτός εάν γίνει στρωμάτωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως προς μερικές βασικής σημασίας μεταβλητές, που εξυπηρετούν εκ των προτέρων τιθέμενους σκοπούς. Διότι, όπως παρατηρεί ο COCHRAN, "μία στρωμάτωση που είναι αποτελεσματική για μία μεταβλητή, μπορεί να μην είναι αποτελεσματική για μία άλλη" (31α σ. 96)

Έτσι, εάν π.χ. γίνει μία στρωμάτωση ως προς το μέγεθος της συνολικής καλλιεργούμενης γης ή τον αριθμό των κεφαλών μιας κατηγορίας ζώων ή τον αριθμό στρεμμάτων μιας βασικής για την περιοχή καλλιέργειας και ο ερευνητής επιθυμεί για τους σκοπούς του στρωμάτωση κατά την ακαθάρτη αξία παραγωγής του προεξέχοντος κλάδου, όπως γίνεται στην παρούσα εργασία, τότε καμία από τις ανωτέρω στρωματώσεις δεν εξυπηρετεί. Γι' αυτό σε έρευνες που καλύπτουν μια σειρά μεταβλητών στοιχείων πρέπει να βρεθεί ένα συμβιβαστικό κριτήριο για την δημιουργία των στρωματώσεων (31α σ. 96).

Άλλο ένα μειονέκτημα των στατιστικών ερευνών αυτού του είδους είναι ότι, όταν μία μεταβλητή απαντά σε μικρό αριθμό στον αρχικό πληθυσμό και συνεπώς θα ευρισκείται σε μικρό αριθμό και στο δείγμα και επιχειρείται μία ταξινόμηση του δείγματος κατά κλάσεις, τότε το μέγεθος αυτής της μεταβλητής μέσα στις κλάσεις μπορεί να είναι πάρα πολύ μικρό. Στην περίπτωση αυτή μπορεί να μην υπάρχει καλή εκπροσώπηση στις κλάσεις, όταν η μεταβλητή αυτή δεν κατανέμεται κανονικά στον αρχικό πληθυσμό, πράγμα που κατά τον COCHRAN αποτελεί συνήθη περίπτωση στα οικονομικά φαινόμενα (31α σ. 23).

Το πρόβλημα αυτό μπορεί να αντιμετωπισθεί με τη λήψη συμπληρωματικών στοιχείων για τη μορφή της κατανομής της μεταβλητής στον αρχικό πληθυσμό ή με αύξηση των ορίων των κλάσεων. Όταν όμως αυξάνουμε το όριο των κλάσεων, είναι ενδεχόμενο να μην έχουμε καλή εκπροσώπηση του αρχικού πληθυσμού εντός της κλάσεως με τον αριθμητικό μέσο, δηλαδή να έχουμε μεγάλη τυπική απόκλιση. Γι' αυτό είναι προτιμότερο να επιφυλασσόμαστε να εξάγουμε συμπεράσματα σε τέτοιες περιπτώσεις, εάν δεν μπορούμε να λάβουμε συμπληρωματικά στοιχεία.

Όλες οι λεπτομέρειες για τη δειγματοληψία και τη διενέργεια της έρευνας, από την οποία αντλούμε τα διαρθρωτικά στοιχεία στην παρούσα εργασία, περιλαμβάνονται αναλυτικά στις σχετικές εγκύκλιες οδηγίες της ΕΣΥΕ (Π.Δ.830/77).

Σημειώνεται όμως ιδιαίτερα το γεγονός ότι είναι η πρώτη έρευνα του είδους αυτού που έγινε στην χώρα μας και ότι έχει καταβληθεί ιδιαίτερη προσπάθεια για την εναρμόνισή της προς τις αντίστοιχες διαρθρωτικές έρευνες στη γεωργία, που διεξάγουν οι χώρες-μέλη της ΕΟΚ κατά ορισμένα χρονικά διαστήματα, αρχής γενομένης από το 1966, σύμφωνα με τους ορισμούς και διευκρινήσεις που περιλαμβάνονταν στην απόφαση 1975/682.

Υπάρχουν όμως και μερικές περιπτώσεις που παρατηρούνται στην ελληνική γεωργία και δεν καλύπτονται με αυτή την προσαρμογή, όπως είναι π.χ. οι συγκαλλιέργειες, οι επίσκορες καλλιέργειες, οι εκβάλληδες καλλιέργειες, τα διάσκαστα δένδρα κλπ. Σε αυτές τις περιπτώσεις, έχει γίνει η εξής παραδοχή: η καταλαμβανόμενη από κάθε είδος καλλιεργούμενη έκταση υπολογίζεται κατ'έκτιμηση από το σύνολο της εκτάσεως που καταλαμβάνουν όλα τα είδη των καλλιεργειών, ώστε να αποφεύγεται να γραφεί δύο φορές η ίδια έκταση, πλην της περιπτώσεως συγκαλλιέργειας εσπρίων και αραβοσίτου, όπου ολόκληρη η έκταση αναφέρεται στα όσπρια. Στο χώρα όμως έρευνας (Κ.Φθιώτιδας) δεν υπάρχουν πολλές εκτάσεις καταλαμβανόμενες από τέτοιου είδους καλλιέργειες, τα δε ελαιόδένδρα ευρισκονται όλα σχεδόν σε κανονικές φυτείες (πρόκειται περί βρώσιμης ελιάς ως επί το πλεόν) και έτσι δεν έχουμε ουσιαστικό πρόβλημα.

6.3. Δομές των γεωργικών εκμεταλλεύσεων

Από τα δεδομένα των πινάκων 7 έως 9 (σελ.30.) καθώς και των πινάκων Β1 έως Β6 του παραρτήματος, που προέκυψαν από την επεξεργασία των στοιχείων που αναφέρθηκαν προηγουμένως, παρατηρούμε τα ακόλουθα γενικά χαρακτηριστικά για την διάρθρωση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων στον ερευνώμενο χώρο:

α. Ως προς την παραγωγική κατεύθυνση και με κριτήρια τον πρώτο και δεύτερο προεξέχοντα κλάδο οι περισσότερες γεωργικές εκμεταλλεύσεις (69%) είναι σαφώς προσανατολισμένες προς την φυτική παραγωγή, ένα μικρότερο ποσοστό (20,6%) είναι μικτής κατεύθυνσεως και ένα ακόμη μικρότερο ποσοστό (9,6%) είναι κτηνοτροφικής κατεύθυνσεως. Τον μεγαλύτερο όγκο καταλαμβάνουν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις της μεγάλης καλλιέργειας (31%) και ακολουθούν οι ελαιοκομικές (15,2%) και

ΠΙΝΑΚΑΣ 7: ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΠΑΡΑΓΩΓΙΚΗΣ
ΚΑΤΕΥΘΥΝΣΗΣ ΔΕΣΙΓΜΑΤΟΣ
(Ν.Φθιιώτιδος)

Κωδικός Αριθμός	Τύπος γεωργικών εκμεταλλεύσεων	Αριθμός		Εκταση (στρεμ.)	
		γεωργ. εκμεταλ.	%	συνολική	αρδευόμενη
11 Α	Μεγάλη καλλιέργεια	879	31,2	58904	14794
11 Β	Λαχανικά(και Ανθοκομία)	143	5,1	6462	2304
11 Τ	Αροτραίες γενικά (μεγάλη καλ/γεια και λαχανικά)	16	1,6	3646	1124
12	Αροτραίες και Δενδράδες	210	7,5	11063	4603
13	Αροτραίες και Βοστροφα-Αιγοπροβατοτροφία	126	4,5	7078	1981
14	Αροτραίες και χοίροι-πουλερικά	168	5,3	4620	1145
22 C	Δενδράδες (πλην ελαφας)	44	1,6	1301	489
22 D	Αμπελοργα	8	0,3	46	7
22 E	Ελαιοκομία	427	15,2	16119	5621
22 Τ	Δενδράδες γενικά (ελαιοκομία-αμπελοργα-λοιπά δενδράδη)	6	0,2	331	139
21	Δενδράδες και Αροτραίες	184	6,5	10244	2927
23	Δενδράδες και Βοστροφα-Αιγοπροβατοτροφία	40	1,4	1421	440
24	Δενδράδες και χοίροι-πουλερικά	65	2,3	824	312
33 F	Βοστροφα	2	0,1	40	30
33 G	Αιγοπροβατοτροφία	143	5,1	4263	868
33 Τ	Βοστροφα - Αιγοπροβατοτροφία	2	0,1	27	27
31	Βοστροφα - Αιγοπροβατοτροφία και Αροτραίες	96	3,4	4604	1351
32	Βοστροφα - Αιγοπροβατοτροφία και Δενδράδες	24	0,8	571	180
34	Βοστροφα - Αιγοπροβατοτροφία και Χοίροι-Πουλερικά	40	1,4	802	250
44 Η	Χοιροτροφία	18	0,6	816	307
44 Κ	Πουλερικά	26	0,9	290	58
44 Τ	Χοιροτροφία - Πουλερικά	3	0,1	18	4
41	Χοιροτροφία-Πουλερικά και Αροτραίες	50	1,8	982	209
42	Χοιροτροφία-Πουλερικά και Δενδράδες	27	1,0	380	92
43	Χοιροτροφία-Πουλερικά και Βοστροφα-Αιγοπροβατοτροφία	35	1,2	762	136
55	Χαρς προεξέχοντα κλάδα	23	0,8	707	147
Σύνολο		2816	100	136341	39547

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων Διαρθρωτικής Έρευνας Γεωργίας 1977/78. ΕΣΥΕ 1982

ΠΙΝΑΚΑΣ 8: ΕΚΤΑΣΙΣ ΦΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ) σε στρέμματα

Αροτραίες	Λαχανι- κά και	Δενδρώδη και	Αμπελοι	Χονδρο- ειδεις	Αγρανα- πασεις				
Σύνολο λο	Βιομ. Ανθοκο- μια στο ύπαιθρο	Σύνολο	Πυρηνο-Εληές Αμπελοι	ζωοτρο- φές και χορτολι- βαδα	και γη που δεν καλ/ται				
79951	67870	12081	3.364	33.980	705	30.069	675	9.723	7.929

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας ΕΣΥΕ 1977/78

ΠΙΝΑΚΑΣ 9: ΖΩΙΚΟ ΚΕΦΑΛΑΙΟ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ
(Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΟΣ) σε κεφαλές

Βορειδή	Αιγοπρόβατα			Χοίροι			Πουλερικά		
Σύνολο αιγο- πρόβα- των	πρόβα- τα	αίγες	σύνολο	χοιρο- μητέ- ρες	χοιρι- δια- παχυ- νόμενα	Σύνολο	ορνιθ. ωπαρ. & λοι- πά	ορνιθια παχυνό- μνα	
867	42621	26581	16100	6303	1014	5289	56366	51760	4606

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας ΕΣΥΕ 1977/78

οι συνδυασμοί αυτών (44%); Στη συνέχεια ακολουθούν οι λαχανοκομικές, οι αροτραίες με βοοτροφία-αίγοπροβατοτροφία, οι αροτραίες με χοίρους-πουλερικά και οι αίγοπροβατοτροφικές. Οι υπόλοιπες ευρίσκονται σε μικρά ποσοστά.

Από τους κλάδους της φυτικής παραγωγής την μεγαλύτερη έκταση καταλαμβάνει ο σίτος (37,5%) και ακολουθεί η βρώσιμη ελαία (22%), το βαμβάκι (4,7%), ο καπνός (3,4%) κλπ. Οι ζωτροφές μαζί με τα κοφτολείβαδα καλύπτουν 7,1% της συνολικής εκτάσεως.

Από τα εκτρεφόμενα ζώα επικρατούν τα αίγοπροβάτα (κυρίως ποιμενικά) και ακολουθούν τα βοοειδή ως επί το πλείστον σε μικρές μονάδες των 1-5 κεφαλών. Τα πουλερικά ευρίσκονται με την μορφή της χωρικής πτηνοτροφίας, οι δε οργανωμένες μονάδες της χοιροτροφίας είναι ελάχιστες.

β. Η μέση έκταση ανά γεωργική εκμετάλλευση ανέρχεται σε 48,5 στρ. Την μεγαλύτερη μέση έκταση έχουν οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις του τύπου "αροτραίες γενικά" (79 στρ.), οι οποίες όμως είναι ελάχιστες (1,6%). Ακολουθούν εκείνες του τύπου της "μεγάλης καλλιέργειας" (67 στρ.) του τύπου "αροτραίες και βοοτροφία-αίγοπροβατοτροφία" (56 στρ.) και του τύπου "δενδρώδεις και αροτραίες γενικά" (55 στρ.).

γ. Ο πολυτεμαχισμός είναι έντονος και φθάνει τα 5,1 τεμάχια ανά γεωργική εκμετάλλευση, αλλά είναι μικρότερος του αντίστοιχου ολόκληρης της χώρας (7,6 στρ. σύμφωνα με τα στοιχεία της διαρθρωτικής έρευνας της γεωργίας του 1977/78).

δ. Το ποσοστό των αρδευόμενων εκτάσεων είναι χαμηλό (29%), παραμένοντας λίγο υψηλότερο από τα μέσα αντίστοιχα της χώρας (26,8% με στοιχεία ΕΣΥΕ 1981) και αρδεύεται κατά 42% με επιφανειακά νερά και το υπόλοιπο με γεωτρήσεις⁺.

ε. Η εκμηχάνιση της γεωργίας ευρίσκεται σε υψηλό βαθμό, όπως προκύπτει από το σύνολο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που εξυπηρετούνται από γεωργικούς ελκυστήρες (81%). Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις όμως που διαθέτουν ιδιόκτητους γεωργικούς ελκυστήρες ανέρχονται μόνο σε 18%

στ. Όσον αφορά στο ανάγλυφο του εδάφους των καλλιεργούμενων εκτάσεων, το 42,3% της εκτάσεως και το 40,3% των εκμεταλλεύσεων είναι πεδινό και το υπόλοιπο ορεινό και ημιορεινό σύμφωνα με κριτήρια της ΕΣΥΕ που αναφέρονται στη σχετική έκδοση του 1971.

Με τη διάκριση όμως των κοινοτήτων σε δυναμικές και ορεινές και προβληματικές περιοχές, που έγινε από το Υπουργείο Γεωργίας σύμφωνα με τα κριτήρια της οδηγίας 1975/268, που υιοθέτησε η ΕΟΚ, προκύπτει

+ Στοιχεία της Υπηρεσίας Εγγέλων Βελτιώσεων Η.Φθιώτιδας

ὅτι το 45,3% των κοινοτήτων υπάγονται στις ορεινές και προβληματικές περιοχές. Ο αριθμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που έχει ληφθεί από τις τελευταίες κοινότητες κατά την δειγματοληψία της ΕΣΥΕ του 1977 ανέρχεται στο 43,2%. Η τελευταία διάκριση (σύμφωνα δηλαδή με τα κριτήρια της ΕΟΚ) μας εξυπηρετεί περισσότερο από γεωργοοικονομικής απόψεως, γιατί λαμβάνει υπόψη της εκτός από το ύψος και τις κλίσεις και άλλα κριτήρια που έχουν άμεση σχέση με τα εισοδήματα των γεωργών, όπως γονιμότητα εδάφους, αντίξοες συνθήκες για την άσκηση του γεωργικού επαγγέλματος, χαμηλά γεωργικά εισοδήματα.

ΚΕΦ. 7 Ο ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ "ΕΡΓΑΣΙΑ" ΣΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ
ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)

7.1. Διαθέσιμη εργασία

Η εκτίμηση της εργασίας στη γεωργία, τόσο της διαθέσιμης όσο και εκείνης, που αξιοποιείται κατά μια οικονομική χρήση-οικονομικό έτος ή παραγωγική περίοδο- είναι ένα από τα δυσκολότερα ομολογούμενα προβλήματα του γεωργικού τομέα. Ακόμα και εκεί που υπάρχουν πολύ μεγάλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις με επιχειρηματική οργάνωση, όπως π.χ. οι ΗΠΑ, η γεωργική εκμετάλλευση αποτελεί ένα χώρο, όπου συνυπάρχουν τα αγροτικά "νοικοκυριά" με την αγροτική επιχείρηση και όπου συναντά κανείς πάσης φύσεως άτομα, όπως αρχηγούς γεωργικών εκμεταλλεύσεων, συζύγους, τέκνα, γέροντες καθώς και μονίμους ή εποχιακούς εργάτες, ξένους προς το "νοικοκυριό" (55 και 32 σ.27-28). Η σχέση όλων αυτών των ατόμων προς την εκμετάλλευση από απόψεως προσφερόμενης εργασίας είναι διάφορη και όχι πάντοτε σαφής (εν αντιθέσει προς τη βιομηχανία και τις υπηρεσίες), με συνέπεια να ανακύπτουν πολλές δυσχέρειες κατά την εκτίμηση της εργασίας.

Ειδικότερα οι δυσχέρειες αυτές οφείλονται στις παρακάτω κυριότερες αιτίες:

α. Σύνθεση οικογένειας:

Δεν υπάρχει σαφής διάκριση στην εργασία οικοκυρών και γυναικών εργαζόμενων συγχρόνως και στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, ενώ οι γέροι και τα παιδιά του σχολείου προσφέρουν συνήθως εργασία μέσα στη γεωργική εκμετάλλευση, χωρίς να είναι εύκολο να καταμετρηθεί.

β. Βαθμός απασχόλησης αρχηγού και μελών οικογένειας:

Η εργασία του αρχηγού και των μελών της οικογένειας δύσκολα υπολογίζεται με ακρίβεια, οι δε αναφορές σε αυτή μπορεί να οδηγήσουν σε εσφαλμένα συμπεράσματα, δοθέντος ότι στην γεωργία των χωρών με αυξημένο ποσοστό κληθυσμού απασχολούμενου σε αυτή, παρατηρείται υποαπασχόληση ή συγκεκαλυμμένη ανεργία.

Συνεπώς είναι δυνατό να παρουσιασθεί χαμηλό ποσοστό καθαρώς άνεργων ατόμων, αλλά να υπάρχει μεγάλη υποαπασχόληση (79 α σ.40 και 78).

γ. Εποχιακές αιχμές:

Η συνήθης ανισοκατανομή των αναγκών σε εργασία κατά την διάρκεια του έτους επιβάλλει συχνά την προσφυγή σε εργασία τρίτων σε περιόδους αιχμών, ενώ το σύνολο της διαθέσιμης εργασίας της οικογένειας σε ετήσια βάση μπορεί να παρουσιάσει πλεόνασμα.

δ. Εκμεταλλεύσεις όχι κατά κύριο επάγγελμα γεωργών:

Στις περισσότερες χώρες υπάρχει ένας σημαντικός αριθμός γεωρ-

γικών εκμεταλλεύσεων που ανήκουν σε μη γεωργούς κατά κύριο επάγγελμα. Αυτές παρατηρούνται κυρίως γύρω από πόλεις αγροτικών περιοχών.

Συνέπεια αυτού του φαινομένου είναι η ύπαρξη διαφορών μεταξύ των δημογραφικών στατιστικών ερευνών, που λαμβάνουν ως βάση το "νοικοκυριό" και μας δίνουν συνήθως τον "ενεργό αγροτικό πληθυσμό", και των διαρθρωτικών γεωργικών ερευνών, που έχουν ως βάση τη γεωργική εκμετάλλευση, ως επιχειρηματική μονάδα, και μας δίνουν την "απασχόληση" στη γεωργία. Ως παράδειγμα αναφέρουμε τις σημαντικές διαφορές που παρατηρήθηκαν στη γενική απογραφή πληθυσμού του 1968 και τη διαρθρωτική γεωργική έρευνα σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΟΚ του 1967 στην Γαλλία, όπου διαπιστώθηκε ότι ο συνολικός απασχολούμενος πληθυσμός στην γεωργία πλήρως ή μερικώς, σύμφωνα με τις προδιαγραφές της ΕΟΚ ήταν κατά 58% μεγαλύτερος του συνολικού ενεργού αγροτικού πληθυσμού, που δήλωσε κατά τη γενική απογραφή πληθυσμού ότι έχει ως κύρια απασχόληση τη γεωργία[†] (17σ.20).

Ανάλογες διαφορές παρατηρούνται και στις χώρες μας, αφού εξ ορισμού της ΕΣΥΕ ο ενεργός γεωργικός πληθυσμός περιλαμβάνει τα άτομα ηλικίας 14 ετών και πάνω, που μπορούν και επιθυμούν να εργασθούν και δηλώνουν κύρια απασχόληση τη γεωργία. Κατά συνέπεια δεν περιλαμβάνει την εργασία που μπορεί να προσφέρουν συμπληρωματικά άλλα άτομα που μένουν στην εκμετάλλευση, όπως γέροι, παιδιά σχολείου ή σύζυγοι που εργάζονται μόνο σε τυχόν περιόδους αιχμών. Ούτε περιλαμβάνει την εργασία, που διαθέτουν οι μη γεωργοί, που διατηρούν γεωργικές εκμεταλλεύσεις παράλληλα με μια άλλη κύρια απασχόληση.

Στο σχετικό ερωτηματολόγιο της διαρθρωτικής έρευνας της ΕΣΥΕ του 1977/78, από όπου λαμβάνονται τα στοιχεία για την παρούσα εργασία, δεν υπάρχει ερώτημα, που να δίνει τα άτομα που επιθυμούν να εργασθούν και μάλιστα πόσες μέρες εντός του έτους. Το έτος θα είχε ιδιαίτερη σημασία κυρίως για τον υπολογισμό της διαθέσιμης εργασίας των συζύγων των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Στην ΕΟΚ, όπως έχει ήδη αναφερθεί (σελ.6), θεωρείται κατά κύριο επάγγελμα γεωργός για τους σκοπούς εφαρμογής της οδηγίας 72/159, εκείνος που διαθέτει σε αυτή τουλάχιστον το 50% του συνολικού χρόνου απασχολήσεώς του και απολαμβάνει από αυτή τουλάχιστον το 50% του συνολικού του εισοδήματος. Πλήρως απασχολούμενος στη γεωργία θεωρείται εκείνος που απασχολείται σε αυτή όλο το έτος και διαθέτει ετησίως τουλάχιστο 2.100 ώρες (και μέχρι 2.300 κατ'άνωτατο όριο) ήτοι 280 ημέρες εργασίας. Αυτό ορίζεται ως Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (ΜΑΕ)

[†] Στο συνολικό ενεργό πληθυσμό δεν είχαν περιληφθεί οι μισθωτοί εργάτες της γεωργίας.

Από αυτό προκύπτει ότι απασχολούμενος κυρίως με την γεωργία είναι εκείνος που διαθέτει σε αυτή τουλάχιστο 140 ημέρες εργασίας ετησίως. Στη χώρα μας όμως υπάρχουν αρκετές περιπτώσεις αρχηγών γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που διαθέτουν στη γεωργία λιγότερες από 140 ημέρες εργασίας το έτος. Αυτοί περιλαμβάνονται στους απασχολούμενους κυρίως με τη γεωργία, όταν δεν διαθέτουν εκτός γεωργίας περισσότερες ημέρες εργασίας από ότι στη γεωργία.

Εξ άλλου δεν περιλαμβάνονται στους δικαιούχους της οδηγίας 72/159 οι συνταξιούχοι και επομένως δεν περιλαμβάνονται για τα ελληνικά δεδομένα οι γεωργοί άνω των 65 ετών.

Στους πιο πάνω ορισμούς βασίσαμε και εμείς τους υπολογισμούς της διαθέσιμης εργασίας μέσα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις, χωρίς αποκλίσεις για την ελληνική πραγματικότητα, γιατί μπορούμε να θεωρήσουμε ότι το ξηροθερμικό κλίμα της χώρας μας επιτρέπει εργασία 280 ημερών ετησίως, οι δε συνθήκες/αγορές εργασίας της ελληνικής οικονομίας είναι σήμερα τέτοιες που δεν δικαιολογούν άλλα άτομα έξω των αρχηγών, απασχολούμενα κυρίως με την γεωργία και διαθέτοντα σε αυτή κάτω από 140 ημέρες εργασίας ετησίως, εκτός εκείνων που δε μπορούν ή δεν επιθυμούν να εργασθούν περισσότερο, οπότε δεν εμπέπτουν στην κατηγορία του διαθέσιμου εργατικού δυναμικού. Ακόμη και η ζήτηση εργασίας στους άλλους τομείς της οικονομίας ήταν αυξημένη κατά την 20ετία 1960-1980 και η κινητικότητα του συντελεστή παραγωγής "ανθρώπινοι πόροι" ήταν αυξημένη με εξαίρεση τους αρχηγούς γεωργικών εκμεταλλεύσεων μεγάλης ηλικίας.

Με βάση τα προηγουμένα για τον υπολογισμό της διαθέσιμης εργασίας ακολουθείται η ακόλουθη μέθοδος:

- Προκειμένου περί του αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσης θεωρούμε ότι σε κάθε εκμετάλλευση ένα άτομο, ο αρχηγός, θα ασχολείται όλο το έτος έχοντας και την ευθύνη λήψεως αποφάσεων και την φροντίδα της εφαρμογής τους, ανεξάρτητα από τις διατιθέμενες ημέρες εργασίας μέσα σ'αυτή, αρκεί οι ημέρες αυτές να είναι περισσότερες από εκείνες που διαθέτει εκτός γεωργίας. Γι'αυτό τον αρχηγό τον υπολογίζουμε σαν 1 Μ.Α.Ε., δηλαδή 280 ημέρες εργασίας ανεξάρτητα από την πραγματική του απασχόληση, αφαιρουμένων τυχόν ημερών εργασίας εκτός γεωργίας.

- Προκειμένου για τη σύζυγο του αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσης υπολογίζουμε ως διαθέσιμες ημέρες εργασίας αυτές, που πράγματι αξιοποιεί μέσα στη γεωργική εκμετάλλευση ή σε άλλες εκμεταλλεύσεις, γιατί δε μπορούμε να διακρίνουμε την περίπτωση των συζύγων, που ε-

πιθυμούν να εργασθούν καθ'όλο το διαθέσιμο χρόνο τους.

- Προκειμένου για τα άλλα άτομα πέραν του αρχηγού και της συζύγου του λαμβάνουμε υπόψη μας μόνο εκείνα, που διαθέτουν πάνω από 140 ημέρες εργασίας στη γεωργία, τα οποία υπολογίζουμε ως 1 Μ.Α.Ε. αφαιρουμένων από αυτή τυχόν ημερών εργασίας που διαθέτουν εκτός γεωργίας. Άτομα όμως, που δηλώνουν ότι έχουν σαν κύρια απασχόληση την γεωργία, αλλά διαθέτουν σε αυτή κάτω από 140 ημέρες εργασίας το χρόνο, θεωρούνται μόνο κατά τις ημέρες εργασίας τους. Το ίδιο ακολουθείται και για τα άλλα μέλη της οικογένειας, που βρίσκονται μέσα στην γεωργική εκμετάλλευση, αλλά δεν έχουν ως κύρια απασχόληση τη γεωργία, καθώς και για τα παιδιά του σχολείου και για τους γέροντες άνω των 65 ετών.

- Οι μόνιμοι εργάτες λαμβάνονται ως 1 Μ.Α.Ε.

Με βάση τα προηγούμενα καταρτίσαμε τις στήλες 9-11 του πίνακα Α.7. του παραρτήματος, από όπου συμπληρώθηκε η πρώτη σειρά του πίνακα 11 του κειμένου (σελ. 39) με πολλαπλασιασμό των στηλών 3x9 αντίστοιχα και άθροισμα των επί μέρους γινομένων.

7.2. Απασχόληση

Κατά τον υπολογισμό της απασχόλησης μέσα στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις ανακύπτουν κυρίως προβλήματα από το γεγονός ότι οι απαντήσεις, που δίνουν οι ερωτώμενοι γεωργοί κατά τις έρευνες αυτές, είναι συνήθως εκτιμήσεις, γιατί ολίγοι τηρούν λογιστικά βιβλία και ημερολόγια εργασίας λόγω του μικρού μεγέθους των επιχειρήσεων, της ελλείψεως δχρητικής εκπαίδευσης, του ανιαρού της εργασίας και άλλων (9σ.297).

Από τις άλλες δυσχέρειες αναφέρουμε μόνο το "αδιαφρέτο" της εργασίας που έχει μεγάλη σημασία ιδίως στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις κτηνοτροφικής κατεύθυνσης. (Απασχόληση σε ετήσια βάση καρδίτη ημερήσια μπορεί να χρειάζονται λίγες ώρες εργασίας).

Κατά την έρευνα της ΕΣΥΕ (36α), από την οποία αντλείται το πρωγενές υλικό, που αναφέρεται στις δομές των εκμεταλλεύσεων, η εκτίμηση της απασχολήσεως (εργασία που διετεθή κατά την περίοδο στην οποία αφορά η έρευνα) γίνεται με τον υπολογισμό όλων των ημερών εργασίας κατ'άτομο εντός και εκτός της γεωργικής εκμεταλλεύσεως. Μάλιστα η εκτίμηση αυτή είναι άμεση, δηλαδή στηρίζεται σε δειγματοληψία και δεν περιορίζεται σε μακροοικονομικές εκτιμήσεις βάσει των διαφόρων κλάδων παραγωγής, όπως γίνεται με έμμεσες μεθόδους.

Κατά την έρευνα αυτή της ΕΣΥΕ υπολογίζεται η απασχόληση με τις εξής παραδοχές:

- θεωρείται ημερομίσθιο 8 ωρών για εργασία 7 ωρών και άνω δηλαδή και πέραν των 8 ωρών. Σε περίπτωση εργασίας ολιγότερων ωρών προστίθενται οι ώρες και ανάγονται σε ημερομίσθια 8 ωρών.
- Στην έννοια "εργασία" στη γεωργία και κτηνοτροφία περιλαμβάνονται οι εργασίες διαχείρισεως της γεωργικής εκμεταλλεύσεως (αγορές, πωλήσεις, τήρηση λογαριασμού, τυχόν απασχόληση στην Τράπεζα ή Συνεταιρισμούς για τις ανάγκες της εκμετάλλευσής κλπ, οι διάφορες εργασίες για την καλλιέργεια των φυτών και εκτροφή των ζώων, οι εργασίες συντηρήσεως των κτισμάτων και μηχανημάτων της γεωργικής εκμεταλλεύσεως και τέλος οι εργασίες μεταφορών για λογαριασμό και για τις ανάγκες της εκμεταλλεύσεως.
- Δεν υπολογίζεται ο χρόνος μεταβάσεως και επιστροφής από το σπίτι του εργαζομένου στα κτήματα, που για τις συνθήκες της ελληνικής γεωργίας (πολυτεμαχισμός κλπ.) είναι σημαντικός.
- Η εργασία που διαθέτουν ο αρχηγός και τα μέλη της οικογένειας σε άλλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις διακρίνεται σε ιδιαίτερη κατηγορία, χωρίς να αναφέρεται ειδικά η περίπτωση της αμοιβαίας καρεχόμενης εργασίας "επ'ανταλλαγή" μεταξύ των γεωργών.

7.3. Ισοζύγιο εργασίας

Με βάση τα πιο πάνω καταρτίσαμε τον πίνακα 10, όπου φαίνεται κατά τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων και συνολικά η απασχόληση στη γεωργία στην περιοχή του δείγματος (Ν. Φθιώτιδας). Από αυτό τον πίνακα συμπληρώσαμε και τον πίνακα 11 (σελ. 39) του ισοζυγίου εργασίας.

Η απασχόληση στη μέση γεωργική εκμετάλλευση κατά κλάση μέσα στους διάφορους τύπους φαίνεται στους πίνακες Β.2 και Β.3 του παραρτήματος, από όπου υπολογίσαμε τις Μ.Α.Ε. στον πίνακα Α.7 του παραρτήματος (στήλες 6-8) με διαίρεση των ημερών εργασίας δια του 280.

Από τον πίνακα 11 του ισοζυγίου εργασίας συμπεραίνουμε ότι υπάρχει ένα πλεόνασμα, που φθάνει το 16,7% της συνολικής διαθέσιμης εργασίας, όπως αυτή υπολογίστηκε προηγουμένα.

Το όποιο σημαίνει ότι υπάρχει αυξημένη συγκαλυμμένη ανεργία ή υποαπασχόληση (DISGUISED UNEMPLOYMENT) (57σ. 322 και 78), δεδομένου ότι σε χώρες με ανεπτυγμένη γεωργία το πιο πάνω ποσοστό κυμαίνεται γύρω στο 5-7%.

Το ανωτέρω πλεόνασμα παρατηρείται σε όλους τους τύπους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και είναι μεγαλύτερο στις χαμηλότερες κλάσεις, όπου επικρατούν οι μικρές γεωργικές εκμεταλλεύσεις (πλν. Β.3. παραρτ) με στενότητα των άλλων διαθέσιμων συντελεστών της παραγωγής (έδαφος ή επενδεδυμένο κεφάλαιο).

ΠΙΝΑΚΑΣ 10. ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗ ΣΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ
(Ν.Φθιώτιδας) σε ημέρες εργασίας

Διατεθείσα εργασία μέσα στη γεωργική εκμετάλλευση			Διατεθείσα εργασία σε άλλες γ.εκμ/σεις			Διατεθείσα εργασία εκτός γεωργίας			
Σύνολο	Αρχηγού Μελών	Μονίμων & εποχ. εργατών	Αρχηγού Μελών	Σύνολο	Αρχηγού	Μελών	Σύνολο		
964200	426800	440300	97140	18650	15670	34520	180880	105820	286700

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας γεωργίας 1977/78.ΕΣΥΕ 1982

ΠΙΝΑΚΑΣ 11. ΙΣΟΖΥΓΙΟ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΙΣ ΓΕΩΡΓΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ
ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν.Φθιώτιδας)

α.α.	Φύση Εργασίας	Ημέρες εργασίας
1.	Συνολικά διαθέσιμη εργασία οικογένειας	1.368.800
2.	Εργασία οικογένειας εκτός γεωργίας	286.700
3.	Διαθέσιμη εργασία οικογένειας για τη γεωργία (1-2)	1.082.100
4.	Απασχόληση οικογένειας μέσα στις εκμεταλλεύσεις τους	867.100
5.	Απασχόληση οικογένειας σε άλλες εκμεταλλεύσεις	34.520
6.	Συνολική απασχόληση οικογένειας στη γεωργία (4+5)	901.620
7.	Πλεόνασμα εργασίας (3-6)	180.480
8.	Πλεόνασμα ως ποσοστό της διαθέσιμης εργασίας	16,7%

Πηγή: Βάσει στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας γεωργίας 1977/78.ΕΣΥΕ 1982.

ΚΕΦ. 8. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΣΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ (Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)

8.1 Εισόδημα εργασίας στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις

8.1.1. Έννοιες και ορισμοί

Η εργασία είναι ένας από τους βασικούς συντελεστές παραγωγής σε οποιαδήποτε παραγωγική διαδικασία, είτε αυτή αφορά στην γεωργία, είτε στους άλλους τομείς της οικονομίας, δηλαδή στη μεταποίηση και στις υπηρεσίες. Ενώ όμως στους άλλους τομείς υπάρχει συνήθως σαφής διάκριση μεταξύ των εργαζομένων και επιχειρηματιών, πλην των πολύ μικρών μονάδων της βιοτεχνίας, στη γεωργία συμβαίνει το αντίθετο. Σ' αυτή τη συνήθη κατάσταση είναι να συμπέσει η εργασία του επιχειρηματία-αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσης, συνεπικουρούμενοι από τα λοιπά μέλη της οικογένειας και τυχόν μόνιμους ή εποχιακούς εργάτες, με το συντελεστή "εργασία". Έτσι στους άλλους τομείς μιλάμε για δαπάνη εργασίας, η οποία υπολογίζεται εύκολα με απλή άθροιση των καταβαλλόμενων ημερομισθίων και μισθών. Στη γεωργία όμως μιλάμε συνήθως περί εισοδήματος εργασίας του αρχηγού της γεωργικής εκμετάλλευσής και των μελών της οικογένειάς του, το οποίο αναγόμενο σε ημερομισθίο μπορεί να είναι ίσο, μεγαλύτερο ή μικρότερο από το τρέχον ημερομισθίο των αμειβόμενων εργατών στη γεωργία (ανάλογα με τυχόν κέρδος ή ζημία της γεωργικής εκμετάλλευσής), αφού η αμοιβή εργασίας του αρχηγού και των μελών της οικογένειάς του δεν καταβάλλεται. Εάν στο εισόδημα εργασίας του αρχηγού προστεθεί και η αμοιβή των τυχόν μόνιμων και εποχιακών εργατών (μισθωτών), προκύπτει το συνολικό εισόδημα εργασίας της γεωργικής εκμετάλλευσής, που στη βιβλιογραφία ονομάζεται και πρόσοδος εργασίας⁺ (66 σ.259 και σ.261).

Ο υπολογισμός του εισοδήματος εργασίας προϋποθέτει τον υπολογισμό των επιβαρύνσεων όλων των άλλων συντελεστών παραγωγής, ήτοι του εδάφους και του επενδεδυμένου κεφαλαίου, (κτισμάτων, μηχανημάτων, ζώων κλπ) μετά την εκτίμησή τους, καθώς και του κυκλοφοριακού κεφαλαίου, που συνδέονται με τη χρήση τους στη διάρκεια μιας παραγωγικής διαδικασίας. Επομένως μας χρειάζεται η στατική εικόνα της γεωργικής εκμετάλλευσής στην έναρξη και στη λήξη του οικονομικού έτους, καθώς και η ροή εντός του έτους του κυκλοφοριακού κεφαλαίου (υλικών και υπηρεσιών). Τα στοιχεία αυτά υπολογίζονται βάσει των μεθόδων της Γεωργικής Εκτεμνητικής και της Γεωργικής Λογιστικής (2,3). Ο υπολογισμός τους όμως παρουσιάζει αρκετές δυσκολίες, που συνδέονται με τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της γεωργικής εκμετάλλευσής, όπως είναι κυρίως η ύπαρξη

⁺ Εισόδημα εργασίας = Αναθάριστη πρόσοδος - (Δαπάνες παραγωγής πλην δαπανών εργασίας).

ενός κοινού πλαισίου της γεωργικής εκμεταλλεύσεως και του νοικοκυρίου (με συνέπεια να συγχέονται πολλές φορές οι δύο αυτές έννοιες), η διαρκής κίνηση του ζωτικού κεφαλαίου, η διάφορη ηλικία των φυτειών κλπ. (32 σ.26 και 28).

Στην παρούσα εργασία κατά την εφαρμογή των αρχών της Γεωργικής Εκτιμητικής και Γεωργικής Λογιστικής λαμβάνονται υπόψη και τα ισχύοντα στην ΕΟΚ, που περιλαμβάνονται στον Κανονισμό 118/1966⁺.

Στον κανονισμό αυτό καθορίζονται οι μέθοδοι διακρίσεως και εκτίμησης των διάφορων μορφών κεφαλαίου, οι συντελεστές αποσβέσεώς τους και η μορφή παρουσιάσεως των οικονομικών αποτελεσμάτων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, προκειμένου να υπολογισθεί το εισόδημα σε αυτές.

Σχετικό με την παρουσίαση των οικονομικών αποτελεσμάτων στις γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι το διάγραμμα της εκθέσεως της ΕΟΚ επί της τήρησης γεωργικών λογαριασμών (37 α σ.75).

8.1.2. Στοιχεία:

Σύμφωνα με την πλέον ορθή μέθοδο θα έπρεπε να καταβύγουμε σε μία τυχαία δειγματοληπτική έρευνα κατά τύπο και κλάση των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, με την οποία θα λαμβάναμε όλα τα απαραίτητα οικονομικά στοιχεία από τη λειτουργία των εκμεταλλεύσεων αυτών. Οι έρευνες όμως του είδους αυτού παρουσιάζουν τεράστιες δυσχέρειες (δαπάνες, χρόνο, προσωπικό), γεγονός το οποίο ερμηνεύει σε ένα βαθμό την έλλειψη τέτοιων ερευνών και κατά συνέπεια αντίστοιχων στοιχείων στη χώρα μας, αλλά και διεθνώς.

Όπως παρατηρεί ο G. BARNARD, (9 σ.289) "παρά τη μεγάλη πρόοδο της Γεωργικής Οικονομίας, που σημειώθηκε κατά τα τελευταία έτη, η προσφορά των απαραίτητων διαθέσιμων στοιχείων δεν προχώρησε ανάλογα με τη ζήτηση". Στο ίδιο άρθρο ο συγγραφέας προχωρεί πιο πέρα σε μία ανασκόπηση των δυσχερειών για την συγκέντρωση τέτοιων στοιχείων και εκτός από τις προηγούμενες αναφέρει τη μεγάλη ποικιλομορφία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, τους βιολογικούς παράγοντες, τις δυσχέρειες από τις ιδιομορφίες του ζωτικού κεφαλαίου, το μικρό μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που κάνει τους γεωργούς απρόθυμους στην τήρηση λογαριασμών, τον όγκο των στοιχείων που πρέπει να συλλεγούν σε σχέση με τις έρευνες άλλων επιστημών, το ανιαρό της συγκεντρώσεως τέτοιου είδους στοιχείων και άλλα.

Ακόμη πρέπει να προστεθεί και η ανάγκη της διαρκούς προσαρμογής των στοιχείων (9 σ.197) λόγω της συνεχούς εξέλιξης της τεχνικής και μεταβολής των τιμών των εισροών και εκροών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, για να περιορίζεται κατά το δυνατό η διαφορά φάσεως στην πληρα-

---

⁺Έχει αντικατασταθεί από τον Κανονισμό 2237/1977.

φόρηση, που παρατηρείται μεταξύ του χρόνου της γεωργικής δράσεως, στον οποίο αναφέρονται τα λαμβανόμενα στοιχεία, και του χρόνου εξαγωγής των συμπερασμάτων των ερευνών. Έτσι τα τελευταία δεν θα είναι εκτός χρόνου και συνεπώς θα δύνανται να αξιοποιηθούν.

Θεωρώντας την λήψη των στοιχείων από τη σκοπιά "που κόστους και των ωφελειών", δηλαδή της ακρίβειας και της δυνατότητας ευρείας χρησιμοποίησής τους για έρευνες, όπου "πρασπαθώντας να ορίσουμε με μεγάλη ακρίβεια τα προβλήματα μπορεί να δαπανηθεί πολύς χρόνος, ώστε η λύση των ζωτικών προβλημάτων να μην επιτευχθεί ποτέ" (34σ. 23) πολλοί επιστήμονες λαμβάνουν στοιχεία μέσω άλλων μεθόδων, μικρότερης μεν ακρίβειας, αλλά πολύ πιο οικονομικών και συντομότερων, όπως από "γεωργούς οδηγούς" (LEADING FARMERS), από αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις (REPRESENTATIVE FARMS), από υπάρχοντα δεδομένα (STANDARDS), τα οποία αναπροσαρμόζουν κατάλληλα κλπ.

Επιβεβαίωση των ανωτέρω αποτελεί και το επίσημο σύστημα λογιστικής παρακολούθησεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της E.O.K. (RICA), που στηρίζεται σε αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις. Ακόμη και το "τυπικό ακαθόριστο κέρδος", που χρησιμοποιείται για τη νέα μέθοδο ταξινομήσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, εξάγεται από αντιπροσωπευτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις.

Σχετικά ο D.CLOUSTERIN (31 σ.1 και 2) γράφει ότι "μια δειγματοληψία των εκμεταλλεύσεων καθαρώς τυχαία δεν κατέστη πραγματοποιήσιμη μέχρι σήμερα (για τον υπολογισμό των εισοδημάτων). Συνεπώς υποχρεωμάστενα βρούμε εκμεταλλεύσεις αντιπροσωπευτικές με τις ίδιες συνθήκες παραγωγής και εμπορίας μέσα στην περιφέρεια, απ' όπου λαμβάνονται". Αντίθετα οι έρευνες πάνω στα διαρθρωτικά στοιχεία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων που διεξάγονται από τις Εθνικές Στατιστικές Υπηρεσίες κατά διάφορα χρονικά διαστήματα γίνονται με τυχαία δειγματοληψία, γιατί αφορούν πιο αδρά χαρακτηριστικά των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, απασχολείται πολύ προσωπικό και δαπανώνται αρκετές πιστώσεις.

Ενδιαφέρον παρουσιάζουν οι αντιπροσωπευτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις, γιατί από τέτοιες εκμεταλλεύσεις προέρχονται τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία για τον υπολογισμό του εισοδήματος εργασίας. Αντιπροσωπευτική δε εκμετάλλευση (REPRESENTATIVE, OR TYPICAL OR MODAL FARM) είναι εκείνη, στην οποία ενυπάρχουν τα κυριότερα χαρακτηριστικά των εκμεταλλεύσεων, από όπου αυτή έχει επιλεγεί, ώστε να είναι δυνατή μία γενίκευση (9σ. 314). Το ίδιο κανονικά προϋποθέτει ένα είδος ομαδοποίησεως του συνόλου των εκμεταλλεύσεων ενός χώρου και μία εξέταση της κατανομής συχνότητας των κυ-

ριότερων μεταβλητών των εκμεταλλεύσεων αυτών, είτε βάσει μιας περιορισμένης δειγματοληψίας, είτε βάσει γενικότερων στατιστικών στοιχείων των διαφόρων απογραφών της γεωργίας. Έτσι δημιουργούνται ορισμένες κατηγορίες εκμεταλλεύσεων, ώστε οι εκμεταλλεύσεις, που ανήκουν στην ίδια κατηγορία, να έχουν κατά το μάλλον ή ήττον την ίδια φύση των διατιθέμενων συντελεστών παραγωγής, την ίδια τεχνική καλλιέργειας, να παράγουν τα ίδια περίπου προϊόντα κλπ. (69 σ.4). Εάν λοιπόν από αυτές τις κατηγορίες επιλεγούν λίγες εκμεταλλεύσεις για έρευνα των οικονομικών τους αποτελεσμάτων, τα αποτελέσματα αυτά μπορούν να γενικευθούν για όλες τις εκμεταλλεύσεις της αντίστοιχης κατηγορίας, απ' όπου έχουν ληφθεί οι προς έρευνα εκμεταλλεύσεις.

Τα στοιχεία για τον υπολογισμό του εισοδήματος εργασίας που χρησιμοποιούνται στην παρούσα εργασία πήραμε από αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις (3-5 κατά κλάδο παραγωγής και κατά περίπτωση), τα οποία συγκεντρώσαμε με την βοήθεια και των γεωπόνων Γεωργικής Αναπτύξεως του Ν. Φθιώτιδας, εκτός από εκείνα του καπνού που έχουν ληφθεί από τον Οργανισμό Καπνού.

8.1.3. Υπολογισμός εισοδήματος εργασίας-Υποθέσεις και περιορισμοί.

Με βάση τα στοιχεία, που λήφθηκαν όπως αναφέρεται προηγουμένα υπολογίστηκε το εισόδημα εργασίας, που αφήνει κάθε κλάδος παραγωγής της εκμεταλλεύσεως ανά μονάδα παραγωγής (στρέμμα ή κεφαλή ζώου) με αφαίρεση από τη συνολική ακαθάριστη πρόσοδο όλων των επιβαρύνσεων των άλλων συντελεστών παραγωγής, ^{εμέλων} πλην της ανθρώπινης εργασίας. Στη συνέχεια βάσει της διαρθρώσεως σε κλάδους παραγωγής της μέσης εκμεταλλεύσεως κατά κλάση μεγέθους μέσα σε κάθε τύπο υπολογίστηκε το συνολικό εισόδημα εργασίας της εκμεταλλεύσεως αθροιστικά από τους κλάδους παραγωγής (βλέπε και σελ.22).

Για τη διευκόλυνση των υπολογισμών και την εξαγωγή οικονομικών αποτελεσμάτων υπό μορφή εύχρηστη για την παρούσα εργασία υιοθετήθηκαν οι ακόλουθες παραδοχές:

1^ο Ακαθάριστη πρόσοδος

Μας χρειάζεται η ακαθάριστη πρόσοδος (βλέπε σελ.12) του κάθε κλάδου παραγωγής, αφού, όπως έχει λεχθεί, το εισόδημα εργασίας της εκμεταλλεύσεως θα υπολογισθεί ως άθροισμα του εισοδήματος εργασίας των κλάδων παραγωγής. Για τον υπολογισμό της ακαθάριστης προσόδου ολόκληρη η παραγόμενη ποσότητα (μέση απόδοση περιοχής) κατά το έτος βάσεως 1978 πολλαπλασιάζεται επί την μέση ετήσια σταθμισμένη τιμή παραγωγού της περιοχής (συν τυχόν επιδοτήσεις) ανεξάρτητα από τον τρόπο διαθέσεως (πώληση, αυτοκατανάλωση, παροχές σε είδος, ενδιαμέση

χρήση, αποθέματα). Δεχόμαστε δηλαδή ότι όλα τα προϊόντα εκποιούνται, ακόμα και ζωτροφές.

Η μέση απόδοση διαφοροποιείται κατά προϊόν ανάλογα με την άρδευση ή μη της καλλιέργειας, όπως φαίνεται στις ιδιαίτερες υποθέσεις κατά κλάδο παραγωγής που αναφέρονται στους πίνακες υπολογισμού του εισοδήματος εργασίας (βλέπε πίνακα 12 καθώς και πίνακα Α.4 παραρτήματος).

2. Σπόροι

Δεν αφαιρείται από την παραγωγή η ενδιάμεση χρήση για σπόρους, γιατί για τα περισσότερα καλλιεργούμενα είδη της περιοχής (σιτηρά, βαμβάκι, φασόλια, τομάτα) αγοράζονται βελτιωμένοι σπόροι. Έτσι αφαιρείται δαπάνη αγοράς σπόρων σαν κανονική χρηματική δαπάνη.

3. Ζωϊκό κεφάλαιο

Δεν υπολογίζεται απόβρωση αλλά δαπάνη ανανεώσεως. Έτσι ολόκληρη η παραγωγή θεωρείται εκποιούμενη. Για τα αιγοπροβάτα μέρος της παραγωγής αφαιρείται για την ανανέωση του ποιμνίου, επειδή συνήθως η ανανέωση γίνεται από το ίδιο ποιμνιο.

4. Μορφές κτηνοτροφικών εκμεταλλεύσεων

Στους κλάδους ζωϊκής παραγωγής υπολογίσαμε εισόδημα εργασίας για τις επικρατούσες φυλές και τα επικρατούσα συστήματα εκτροφής της περιοχής, που διακρίναμε βάσει συμπληρωματικών στατιστικών στοιχείων του Νομού (ετήσιες γεωργικές έρευνες της ΕΣΥΕ) και βάσει στοιχείων που συγκεντρώσαμε επιτόπια από 40 κτηνοτροφικές εκμεταλλεύσεις του Ν. Φθιώτιδας. Έτσι υπολογίζουμε εισόδημα εργασίας για μονάδες βοοτροφίας οικογενειακής μορφής των 5-10 κεφαλών βελτιωμένων φυλών[†], για ποιμενική εκτροφή αιγοπροβάτων με συμπληρωματική χορήγηση ζωοτροφών από 10 κεφαλές και άνω, (ποιμνία κάτω των 10 κεφαλών θεωρούνται οικειοκτητή μορφή), για συστηματική εκτροφή χοίρων και ορνιθίων παχύνσεως και για χωρική εκτροφή ορνιθίων ωοπαραγωγής, αν και οι δύο τελευταίοι κλάδοι ελάχιστα ενδιαφέρον παρουσιάζουν για την ερευνώμενη περιοχή.

5. Ομαδοποιήσεις κλάδων φυτικής παραγωγής

Για εκείνους τους κλάδους της φυτικής παραγωγής, που παρουσιάζουν πολύ μικρό ενδιαφέρον για την περιοχή και ούτε ως μεμονωμένοι υπάρχουν σε τυχόν εξειδικευμένες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, κάνουμε ορισμένες ομαδοποιήσεις. Έτσι, εκεί που αναφέρονται στα διαρθρωτικά

[†] Στοιχεία από Απογραφή Έργων και Κτηνοτροφίας ΕΣΥΕ. 1971

στοιχεία "λοιπά σιτηρά", λαμβάνεται ολόκληρη η έκταση ως κριθή, (η κατανομή[†] είναι περίπου κριθή 83%, βρώμη 11% και όρυζα 6%). Ομοίως τα "βρώσιμα όσπρια" λαμβάνονται όλα ως ρεβύθια (η κατανομή είναι ρεβύθια 65% και φασόλια ξηρά 35%) τα "λοιπά κηπευτικά" ως φασολάκια νωπά, τα "πυρηνόκαρπα και μηλεοειδή" ως μηλεώνες, τα "λοιπά δενδρώδη" ως αμυγδαλιές, οι "άμπελοι" ως οινοποιήσιμοι (η παραγωγή επιτραπέζιων σταφυλών είναι αμελητέα) και η "τομάτα" ως βιομηχανική, όταν η λοιπή διάρθρωση δείχνει πολλά βιομηχανικά φυτά και σιτηρά, και ως νωπή στις λοιπές περιπτώσεις. Τέλος οι χονδροειδείς ζωτροφές λαμβάνονται ως μηδική αρδευόμενη, όταν από τη διάρθρωση της εκμεταλλεύσεως προκύπτει ότι υπάρχει δυνατότητα αρδεύσεως, και ως βίκος για σανό, όταν δεν υπάρχει δυνατότητα αρδεύσεως.

6. Φυτείες

Δυσχέρειες παρουσιάζονται στον υπολογισμό της μέσης στρεμματικής αποδόσεως των δενδρωδών καλλιεργειών, γιατί αφενός μεν από τα στοιχεία της ΕΣΥΕ δεν δίνεται η παραγωγή των δένδρων, που βρίσκονται σε κανονικές φυτείες ξεχωριστά αλλά η συνολική παραγωγή των διάσπαρτων και μη δένδρων, αφετέρου δε από τα διαρθρωτικά στοιχεία των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δίνονται μόνο εκτάσεις δενδρωδών καλλιεργειών, αναγόμενων και των διάσπαρτων δένδρων σε στρέμματα με τις παραδοχές που αναφέρονται στις οδηγίες συμπληρώσεως του ερωτηματολογίου της σχετικής διαρθρωτικής έρευνας της ΕΣΥΕ. Γιαυτό και εδώ είμαστε υποχρεωμένοι να ακολουθήσουμε την ίδια μεθοδολογία της προηγούμενης περιγράφου. Έτσι για τις ελιές, όπου επικρατούν σε μεγάλο βαθμό οι κανονικές φυτείες της βρώσιμης ελιάς (88%), υποθέτουμε ότι όλα τα ελαιόδενδρα βρίσκονται σε κανονικές φυτείες και κατά συνέπεια και η μέση απόδοση ανά δένδρο και ανά 2/ετία λόγω καρενιαιτοφορίας εξάγεται για τέτοιας κατηγορίας ελαιόδενδρα (με 15 δένδρα ανά στρέμμα).

Για την μηλιά ελήφθη ως μέση απόδοση ανά δένδρο εκείνη που αναλογεί στο συνολικό αριθμό δένδρων, δεδομένου ότι ελάχιστα δένδρα αναφέρονται ως κανονικές φυτείες. Το ίδιο έγινε και για την αμυγδαλιά παρ'τι αναφέρεται από τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ μεγάλος αριθμός δένδρων σε κανονικές φυτείες (79%).

7. Ζωτροφές

Για τις παραγόμενες συμπυκνωμένες ζωτροφές (καρπός αραβοσίτου-κριθής κλπ) γίνεται η υπόθεση ότι όλες εκποιούνται με τιμή παραγωγού,

---

+ Οι κατανομές έχουν ληφθεί από την ετήσια γεωργική έρευνα της ΕΣΥΕ. Έτος 1978.

Τούτο δε γιατί κατά το έτος 1978. Ισχυαν οι επιδοτήσεις των συμπυκνωμένων ζωοτροφών και κατά συνέπεια θα παρουσιάζονταν μειωμένο εισόδημα σε σχέση με άλλες εκμεταλλεύσεις εκτροφής ζώων, οι οποίες αγρόζαν συμπυκνωμένες ζωοτροφές από το Δημόσιο σε χαμηλές τιμές.

Και για τις χονδροειδείς ζωοτροφές (μηδική κλπ) γίνεται η υπόθεση ότι εκποιούνται δεδομένου ότι αυτό συμβαίνει στην πράξη στις περισσότερες περιπτώσεις, δηλαδή άλλοι παραγωγοί καλλιεργούν μηδική και άλλοι εκτρέφουν ζώα (οι τελευταίοι καλλιεργούν μικρές ποσότητες μηδικής).

8. Μηχανική εργασία

Όπως προκύπτει από την ανάλυση των διαρθρωτικών στοιχείων των γεωργικών εκμεταλλεύσεων η εκμηχάνιση της γεωργίας βρίσκεται σε υψηλό βαθμό, αφού το 81% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων χρησιμοποιούν διαξονικούς ή μοναξονικούς ελκυστήρες, λδious ή ξένους. Γιαυτό υποθέτουμε ότι όλες οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις είναι πλήρως εκμηχανισμένες ως προς την κατεργασία του εδάφους.

Από τα διαρθρωτικά στοιχεία προκύπτει ότι τα σχετικά βαριά μηχανήματα (ελκυστήρες, θεριζοαλωνιστικές, εκριζωτές τεύτων κ.λ.κ) ανήκουν κατά το πλείστον σε επιχειρηματίες, οι οποίοι αναλαμβάνουν να εκτελέσουν τις αντίστοιχες εργασίες με αμοιβή. Γιαυτό γίνεται η υπόθεση ότι όλες οι μηχανικές εργασίες γίνονται από τρίτους, οπότε αφαιρείται η σχετική δαπάνη, εκτός από την ανθρώπινη εργασία του χειριστή, που μας ενδιαφέρει ιδιαίτερα γιατί περιλαμβάνεται στον υπολογισμό των μονάδων ανθρώπινης εργασίας της εκμετάλλευσης, των οποίων το εισόδημα ζητούμε να υπολογίσουμε.

Κατ'αυτό τον τρόπο παρακάμπτουμε το πρόβλημα της μεγάλης διακύμανσης των επιπτώσεων των σταθερών δαπανών των μηχανημάτων μεταξύ των διαφόρων γεωργικών εκμεταλλεύσεων. Αυτό θα μας υποχρέωνε, εκτός των άλλων, να προβούμε σε στρωματώσεις των στοιχείων του κόστους ανάλογα και με το μέγεθος της εκτάσεως, το οποίο εξυπηρετούν αυτά τα μηχανήματα, το σύνολο της οποίας δυνατόν να μην ανήκει βέβαια ολόκληρο στην ίδια εκμετάλλευση.

9. Ετήσιες επιβαρύνσεις παγίου κεφαλαίου

Υπολογίζουμε τεκμαρτό ενοίκιο ακάλυπτης γης με τυχόν ενσωματωμένες έγγειες βελτιώσεις βάσει τρεχουσών τιμών ενοικίων στην περιοχή. Στην περίπτωση φυτειών υπολογίζουμε ξεχωριστά τις ετήσιες επιβαρύνσεις τους (απόβρωση, τόκος).

10. Επιβαρύνσεις μόνιμου και ημιμόνιμου κεφαλαίου

Για τις ετήσιες αποσβέσεις κτιρίων, φυτειών και εξειδικευμένων μηχανημάτων λαμβάνεται αρχική αξία σε τιμές του 1978. Ο υπολογισμός των τόκων γίνεται επί της μισής αξίας του μέσου επενδεδυμένου κεφαλαίου. (Του μισού θεωρουμένου αποσβεσμένου). Ως επιτόκια ελήφθησαν εκείνα της Α.Τ.Ε. για το α' εξάμηνο 1978, ήτοι 6,5%, για τις μεσομακροχρόνιες επενδύσεις. Υπολογίζουμε τόκο για όλα τα κεφάλαια, ίδια και ξένα. Η συντήρηση και τα ασφαλιστικά υπολογίζονται ως ποσοστό του επενδεδυμένου κεφαλαίου.

11. Επιβαρύνσεις κυκλοφοριακού κεφαλαίου

Οι επιβαρύνσεις του κυκλοφοριακού κεφαλαίου υπολογίζονται ως άθροισμα των χρηματικών δαπανών κάθε κλάδου παραγωγής εκτός από τη δαπάνη της ξένης εποχιακής εργασίας, γιατί αναζητούμε το συνολικό εισόδημα εργασίας. Υπολογίζεται τόκος για ένα εξάμηνο με επιτόκιο 7,5%.

12. Λοιπές επιβαρύνσεις

Οι φόροι του ΟΓΑ, υπολογίζονται ως ποσοστό επί των εισπράξεων ήτοι 1,7% για γάλα αγελάδας και πτηνοτροφικά προϊόντα, 3,4% για λοιπά κτηνοτροφικά και 5% για τα φυτικά προϊόντα. Χαρτόσημο δεν υπολογίστηκε, αφού αυτό τυπικά τουλάχιστον επιβαρύνει τους αγοραστές.

13. Εργασία σε άλλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις

Στο εισόδημα εργασίας προστίθεται και τυχόν εισόδημα προερχόμενο από την εργασία των κυρίως απασχολούμενων με την γεωργία ατόμων της οικογένειας και σε άλλες γεωργικές εκμεταλλεύσεις, αποτιμώμενο βάσει του μέσου γεωργικού ημερομισθίου ανειδίκευτου εργάτη της περιοχής. Στην προκειμένη περίπτωση αυτό εκτιμάται σε 420 δρχ. βάσει στοιχείων της Δ/νσεως Γεωργίας Ν. Φθιώτιδας έτους 1978.

Με βάση τις πιο πάνω παραδοχές από τα στοιχεία που αναφέραμε στο κεφάλαιο 8.1.2 υπολογίσαμε τις δαπάνες παραγωγής (πιν. Α.4. παραρτήματος) και το εισόδημα εργασίας κατά κλάδο παραγωγής, που φαίνεται στον πίνακα 12.

Στη συνέχεια από τα στοιχεία της διάρθρωσης των εκμεταλλεύσεων (πίνακες Β.4 έως Β.6 παραρτήματος) υπολογίσαμε το εισόδημα εργασίας της μέσης εκμετάλλευσης κατά κλάση μέσα στους διάφορους τύπους καθώς και το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα ανθρώπινης εργασίας (Μ.Α.Ε.) με τη μέθοδο που αναφέρεται στη σελίδα 22.

Τα αποτελέσματα φαίνονται αναλυτικά στον πίνακα Α.7 του παραρτήματος και για τους πιο βασικούς τύπους εκμεταλλεύσεων στον πίνακα 13 της σελίδας 50.

**ΠΙΝΑΚΑΣ 12. ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΚΑΤΑ ΚΛΑΔΟ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ (Ν. ΦΘΙΩΤΙΔΑΣ)
ΣΕ ΑΝΤΙΠΡΟΣΒΕΒΗΤΙΚΕΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΧΗΣ ΔΕΙΓΜΑΤΟΣ**

α. Φθιwickή παραγωγή όρχ/στρέμμα

Κλάδος παραγωγής	Μηνιαίος ποσός παραγόμενου όρχ/στρέμματος	Μέση έκταση (όρχ/στρέμ.)	Μέση απόδοση (όρχ/στρέμ.)	Ετήσια παραγωγή (όρχ/στρέμ.)	Εκμεταλλεύσιμη έκταση (όρχ/στρέμ.)	Ετήσια παραγωγή (όρχ/στρέμ.)	Ετήσια παραγωγή (όρχ/στρέμ.)	Ετήσια παραγωγή (όρχ/στρέμ.)	Ετήσια παραγωγή (όρχ/στρέμ.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Σύνολο	1555	250	6,22	1572	59	1673	568		
• Νικητοκόσμος	1528	250	6,11	1522	95	2010	430		Μέσω Διάδ 50 στρ.
• Αρμενόςτοσ	2776	450	6,19	3165	155	2950	174		Διμερώνεται ή μετέδίδεται προς άλλες κολλήτες γειτονίας (χωρίς έκταση).
Ροσική	1455	270	6,10	1782	69	1693	239		
Ρεβόσκα	1927	65	30,10	2001	120	2471	534		
Καμάκι	3200	260	21,20	5512	276	5236	2536		
Σαχραόστρωτα	5132	6100	1,40	3540	427	8113	2981		
Καυός(έβρω)	4221	127	75,40	9576	479	11573	7252		Διμερώνεται ή μετέδίδεται προς άλλες κολλήτες γειτονίας (χωρίς έκταση).
• Τούλια νική	2789	75	75,40	5655	283	6834	4045		
• Βιοηχ.	5711	4020	4,10	18090	904	17186	11475		
• Βιοηχ.	5465	6200	2,10	13020	651	12369	6964		
• Βιοηχ.	8563	2800	8,40	16500	840	15960	7397		
• Βιοηχ.	5329	990	14,13	13985	679	12906	7577		
• Βιοηχ.	4661	1260	5,23	6220	312	5928	1847		
• Βιοηχ.	1199	360	5,00	1620	90	1710	511		
• Βιοηχ.	4758	360	31,00	11160	558	10602	5844		Εξοδωτική
• Βιοηχ.	3562	210	31,00	6510	355	6185	2683		Εξοδωτική
• Βιοηχ.	3718	62	10,10	6426	321	6105	2387		Διμερώνεται ή μετέδίδεται προς άλλες κολλήτες γειτονίας
• Βιοηχ.	1764	42	50,30	2113	106	2007	243		
• Βιοηχ.	2556	710	7,80	5538	277	5261	2755		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από αντίτυπο υπηρετικών εκμεταλλεύσεων Ν. Φθιwickίδας.
(Στοιχεία έτους 1978)

β. Κτηνοτροφική παραγωγή - δχρ./κεφαλή ζώου

Κλάδος Παραγωγής	Αριθμός Καταστάσεων Εκμ. Έτος	Εκμ. Έκταση (Χτμ./Κεφαλή)	Κόση στρέμ.τιμή (δχρ./χρ.)	Επιμερίσεις	Ετήσιος παραγωγικός πρόσθετος	Προϊόντα Πρόσθετος	Εξοδα Προϊόντα	Καθαρό Προϊόν	Ποσοστό Προϊόντος
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Άγρια κατσάρια	1552				2036	6174			
		γάλα 2450	8,00	19600	333	19007			Αφαιρούνται 50 χτμ.τιμή καταστάσεων
		λίγα μούλου		8500	221	6279			
		λίγα κέρου		600	20	580			
		κρέας 216	105,60	22723	773	24934	2581	6091	
		γάλα 95	15,60	11771	40	1131		1164	Αυξάνονται σε 1 χτμ.τιμή τους καταστάσεων
		κρ.έκμ. 10	138,50	97	34	963			79%
		κρ.έκμ. 19	74,60	170	6	164			72%
		έκμ.έκμ. 0,8	60,00	48	2	46			100%
						4039		1471	
		γάλα 150	15,60	2106	72	2034			90%
		κρ.έκμ. 11	130,50	1828	62	1766			120%
		κρ.έκμ. 21	74,60	157	5	152			10%
		έκμ. 1,5	60,00	90	3	87			100%
						1836		1031	Αυξάνονται σε 2 χτμ.τιμή τους καταστάσεων
		γάλα 92	11,00	799	27	772			79%
		κρ.έκμ. 9	149,60	930	32	898			69%
		κρ.έκμ. 19	75,50	172	6	166			12%
						4057		1599	
		γάλα 210	11,00	2079	71	2008			90%
		κρ.έκμ. 10	149,60	1947	66	1881			130%
		κρ.έκμ. 23	75,50	174	6	168			10%
						271		104	
		κρέας(έκμ) 90	2,50	255	4	251			
		κρέας	1,0	51	1	50			
			55,00	66,0	1	65,00		9,4	2 χτμ.τιμή 2/έκμ.
		(μολύβ) 70	60,00	4200	143	4255		828	
		κρέας, χοιρινό 3	58,00	162	6	168			
Άγρια κατσάρια	167								
		γάλα 210	11,00	2079	71	2008			90%
		κρ.έκμ. 10	149,60	1947	66	1881			130%
		κρ.έκμ. 23	75,50	174	6	168			10%
						271		104	
		κρέας(έκμ) 90	2,50	255	4	251			
		κρέας	1,0	51	1	50			
			55,00	66,0	1	65,00		9,4	2 χτμ.τιμή 2/έκμ.
Άγρια κατσάρια	55,6								
		(μολύβ) 70	60,00	4200	143	4255		828	
		κρέας, χοιρινό 3	58,00	162	6	168			

ΠΙΝΑΚΑΣ 13. ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΕΡΓΑΖΙΑΣ ΑΝΑ Μ.Α.Ε. ΚΑΙ ΣΥΣΤΗ ΤΟΥ ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ ΒΑΣΙΚΩΤΕΡΟΙ ΤΥΠΟΙ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΔΕΣΜΩΤΟΣ (Ν.Φ.ΘΙΩΤΙΔΑΣ).

Τύπος Εκμετάλλευσης	Διαστήματα Κανόνες (Ν.Φ.Θ.Ι.Ε.)															
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I A Μεγάλη Σελή Αιχμήσια	0-10	5,8	3,4	0,72	0,01	0,73	1,06	0,01	1,07	26387	5460	34947	43652	5712		
	10-30	57,9	7,9	0,59	0,04	0,53	1,21	0,04	1,25	47590	5208	52799	50772	25,4		
	30-50	37,3	10,7	0,50	0,08	0,50	1,24	0,08	1,32	61635	4914	66539	67636	42,3		
	50-80	61,8	14,1	1,17	0,10	1,27	1,35	0,10	1,45	97869	4788	102657	80228	50,4		
	80-100	66,7	20,3	1,39	0,16	1,55	1,58	0,16	1,74	142016	4326	140342	94414	55,8		
	100-200	132,8	25,0	1,59	0,30	1,70	1,89	0,30	1,90	161412	4158	165570	67003	54,6		
200 & άνω	273,4	80,1	1,87	0,70	2,57	1,87	0,70	2,57	279303	5544	283447	111068	69,2			
I B Μετανοίκια	0-10	29	4,3	0,39	0,01	0,40	0,94	0,01	0,95	17238	7224	24516	61290	38,2		
	10-30	42	17,0	0,91	0,06	0,97	1,29	0,06	1,35	73143	1386	74529	76834	47,9		
	30-50	22	37,0	1,44	0,15	1,59	1,63	0,15	1,70	150057	210	150567	99339	62,0		
	50-80	23	60,4	1,50	0,13	1,63	1,90	0,13	1,63	165102	8022	173124	106211	66,2		
	80-100	8	85,6	1,87	0,29	2,16	2,03	0,29	2,31	207962	1596	209478	96590	60,4		
	100-200	15	125,6	1,90	0,64	2,54	1,90	0,64	2,54	229565	3790	233365	91876	57,2		
200 & άνω	4	213,0	1,90	0,97	2,77	1,90	0,97	2,77	451991	6300	458291	165448	101,1			
I B Άποστρεφές (44% Καν. & άνω)	0-10	2	4,5	0,53	0,00	0,53	0,68	0,00	0,68	5480	-	5480	10339	6,4		
	10-30	5	19,0	0,64	0,01	0,65	1,15	0,01	1,16	25053	24360	49413	76220	47,4		
	30-50	7	41,6	1,12	0,13	1,25	1,21	0,13	1,24	98024	-	98024	78119	48,9		
	50-80	13	59,8	1,60	0,19	1,79	1,73	0,19	1,92	156738	966	157704	86103	54,8		
	80-100	6	88,0	1,90	0,48	2,38	2,52	0,48	3,00	193028	-	193028	64343	40,1		
	100-200	11	122,0	2,52	0,50	3,02	2,52	0,50	3,02	311849	16422	328271	106497	67,7		
200 & άνω	2	301,5	2,59	0,21	2,60	2,59	0,21	2,60	163940	31500	195440	75169	46,8			
I B Άποστρεφές Μαλ	0-10	6	6,7	0,75	0,01	0,76	1,29	0,01	1,30	19685	24402	46087	58009	36,1		
	10-30	55	18,8	0,74	0,07	0,81	1,15	0,07	1,22	53778	2982	56760	76074	43,7		
	30-50	60	37,8	1,07	0,12	1,19	1,34	0,12	1,46	103510	5040	108550	91218	56,8		
	50-80	49	62,7	1,25	0,22	1,47	1,43	0,22	1,65	162006	2772	164778	112094	69,8		
	80-100	15	85,5	1,51	0,27	1,58	1,71	0,27	1,98	206770	15414	222184	140623	87,6		
	100-200	22	121,8	1,95	0,34	2,28	1,98	0,34	2,32	357503	9324	366687	160915	100,3		
200 & άνω	3	234,5	1,70	0,42	2,12	1,92	0,42	2,34	410716	-	410716	193733	120,7			
I B Άποστρεφές Μαλ Μετανοίκια	0-10	121	4,8	0,36	0,02	0,38	0,66	0,02	0,68	15303	3948	19251	50650	31,6		
	10-30	107	16,2	0,68	0,10	0,78	0,83	0,10	0,93	60927	5376	66303	85004	53,0		
	30-50	71	37,1	1,18	0,19	1,48	1,26	0,19	1,45	124048	10038	134086	113632	70,8		
	50-80	72	61,6	1,33	0,29	1,62	1,50	0,29	1,79	205100	2352	207452	142807	79,8		
	80-100	29	85,5	1,78	0,22	2,00	1,92	0,22	2,14	288476	5040	293522	146761	91,4		
	100-200	31	127,2	2,12	0,52	2,03	1,58	0,52	2,10	415855	8526	424381	203055	110,3		
200 & άνω	5	213,4	2,03	0,66	2,03	2,03	0,66	2,03	663016	11760	674776	250846	156,3			

Πηγή: Από τον πίνακα Α.7. του παρορθωμένου

Β.2. Εισόδημα εργασίας στους λοιπούς τομείς της Οικονομίας
(συγκρίσιμο εισόδημα).

Η οικονομική αποτελεσματικότητα μιας γεωργικής εκμεταλλεύσεως διαπιστώνεται με τη χρήση διάφορων οικονομικών δεικτών, όπως είναι η εγχειριστική κερδοσύνολος, η παραγωγικότητα της εργασίας, το επιχειρηματικό κέρδος, η αποδοτικότητα του επενδεδυμένου κεφαλαίου και άλλοι. Σαν ένα τέτοιο δείκτη οικονομικής αποτελεσματικότητας για το ειδικό πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και γενικότερα αναδιαρθρώσεως των γεωργικών εκμεταλλεύσεων η ΕΟΚ χρησιμοποιεί το εισόδημα εργασίας ανά Μονάδα Ανθρώπινης Εργασίας (Μ.Α.Ε.), το οποίο συγκρίνει με το εισόδημα που απολαμβάνουν οι εργαζόμενοι στους άλλους τομείς της οικονομίας της περιοχής με σχέση εξαρτημένης εργασίας (Οδ. 1972/159).

Γιαυτό και το τελευταίο καλείται συγκρίσιμο εισόδημα (COMPARABLE INCOME, REVENU DE TRAVAIL COMPARABLE).

Η σχέση μεταξύ των εισοδημάτων των γεωργών και των εργαζομένων στους άλλους τομείς της οικονομίας, γνωστή σαν PARITY RATIO, δεν αποτελεί ένα στενό οικονομικό κριτήριο, αλλά ένα ευρύτερο κοινωνικοοικονομικό, αφού λαμβάνεται υπόψη για την λήψη μέτρων αναδιανομής του εισοδήματος και παροχής κινήτρων δημιουργίας καλύτερων συνθηκών απασχόλησεως εκεί που παρσιτάται ανάγκη. Το κριτήριο αυτό επιδέχεται μεγάλη κριτική, γιατί οι συνθήκες εργασίας και διαβιώσεως καθώς και οι δαπάνες διαβιώσεως (στέγαση, διατροφή, εκπαίδευση, ψυχαγωγία κ.λ.π.) είναι διαφορετικές μεταξύ των ανωτέρω δύο κατηγοριών εργαζομένων (53) και συνεπώς και οι οικονομικές τους ανάγκες είναι διαφορετικές. Αλλά και οι οικονομικές τους απαιτήσεις είναι διαφορετικές δεδομένου ότι οι γεωργοί επενδύουν κεφάλαια και αναμένουν κάποιο κέρδος σαν αποζημίωση έναντι του κινδύνου που διατρέχουν (21,58,59). Από την άλλη μεριά στο εισόδημα των γεωργών υπολογίζονται και οι τόκοι των ιδίων κεφαλαίων και τα ενοίκια της ίδιας γεωργικής γης (τεμμερτά).

Το συγκρίσιμο εισόδημα υπολογίζεται από τις Υπηρεσίες των Εθνικών Λογαριασμών και θεωρείται δεδομένο για τις ανάγκες της εφαρμογής της οδηγίας 1972/159 "περί εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων". Επειδή όμως δεν είχαν αρχίσει ακόμη να γίνονται τέτοιοι υπολογισμοί στη χώρα μας, είμαστε υποχρεωμένοι να προβούμε εμείς σε ένα υπρολογισμό του συγκρίσιμου εισοδήματος.

Κατά την οδηγία 1972/159 δεν καθορίζεται σαφώς πως υπολογίζεται το συγκρίσιμο εισόδημα και μάλιστα παρέχεται η ευχέρεια μικροαποκλίσεων μεταξύ των διαφόρων κρατών, αφού στο άρθρο 4 παρ. 2 προστίθεται ότι

"τα κράτη-μέλη μπορούν, εάν υπάρχει λόγος, να λάβουν υπόψη τις διαφορές ανάμεσα στο σύστημα κοινωνικής ασφάλισης των γεωργών και των μη γεωργών μισθωτών εργατών". Ο γενικός ευρύς ορισμός εφαρμόστηκε με ορισμένες διαφορές μεταξύ των κρατών-μελών, όπως προκύπτει από την πρόταση έκθεση της COMMISSION επί της εφαρμογής των σχετικών οδηγιών του 1972, που αφορούν τις διαρθρωτικές μεταβολές των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (28α):

Ως προς τις κοινωνικές ασφάλισεις το συγκρισιμο εισόδημα κυμαίνεται από του ανώτατου ορίου, όπου περιλαμβάνεται και η συμμετοχή του εργοδότη (Αγγλία, Ολλανδία), μέχρι του κατώτατου ορίου, όπου δεν περιλαμβάνεται η συμμετοχή του εργοδότη στην κοινωνική ασφάλιση (λοιπές χώρες-μέλη).

Οι περισσότερες χώρες υπολογίζουν το συγκρισιμο εισόδημα βάσει στοιχείων επί των αμοιβών των εργαζομένων, που παρέχουν οι εθνικές στατιστικές τους Υπηρεσίες για ένα έτος βάσεως και μετά τροποποιούν αυτό κατ'έτος βάσει της πραγματικής αυξήσεως των μισθών και ημερομισθίων.

Όσον αφορά στην κατηγορία των εργαζομένων, στους οποίους αναφέρεται το συγκρισιμο εισόδημα, παρατηρούνται μεταξύ των κρατών-μελών οι παρακάτω διαφοροποιήσεις βάσει στοιχείων επί των εθνικών τους νομοθεσιών που έχουν συγκεντρωθεί στο Υπουργείο Γεωργίας (Υπηρεσία Σχέσεων Ελλάδας Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων).

- Η Δανία θεωρεί το ετήσιο εισόδημα των ανδρών εξειδικευμένων εργατών εκτός Κοπεγχάγης με κανονικές ώρες εργασίας και όλα τα επιδόματα πλην των υπερωριών και των επιδομάτων ασθένειας.
- Η Γαλλία θεωρεί το μέσο όρο του εισοδήματος των πλήρως απασχολούμενων ημερομίσθιων εργατών στον ιδιωτικό και ημικρατικό τομέα.
- Η Αγγλία θεωρεί το μέσο εισόδημα των πλήρως απασχολούμενων εκτός γεωργίας, χωρίς να αναφέρονται λεπτομέρειες γι' αυτό.
- Η Ιρλανδία θεωρεί τα εισοδήματα όλων των απασχολούμενων εκτός γεωργίας στον ιδιωτικό και δημόσιο τομέα.
- Η Ολλανδία θεωρεί το εισόδημα των πλήρως απασχολούμενων, με 2 τέκνα, στην Βιομηχανία, Εμπόριο, Μεταφορές, Τράπεζες και Ασφάλειες.

Έχοντας υπόψη τα παραπάνω ακολουθήσαμε της εξής πορεία για τον υπολογισμό του συγκρισιμου εισοδήματος: Υπολογίσαμε το μέσο ετήσιο εισόδημα όλων των ασχολούμενων στους ιδιωτικούς και ημικρατικούς τομείς οικονομικής δραστηριότητας του Ν. Φθιώτιδας με σχέση εξαρτημένης εργασίας, λαμβάνοντας τα στοιχεία για τον αριθμό των ασχολούμενων (ανδρών και γυναικών) κατά κλάφο οικονομικής δραστηριότητας από τον Οργανισμό

Απασχολήσεως Εργατικού Δυναμικού (Ο.Α.Ε.Δ.) του Νομού Φθιώτιδας με τις πιο κάτω παραδοχές:

- Για την περίοδο απασχολήσεως ελήφθη υπόψη η εποχικότητα εργασίας στις διάφορες κατηγορίες δραστηριοτήτων (πίνακας Α.5.Παραρτήματος).
- Για την αμοιβή των εργαζομένων ελήφθησαν σαν βάση τα 25 ημερομίσθια μηνιαίως με τα επιδόματα εορτών και αδειών, χωρίς την συμμετοχή του εργοδότη στις κοινωνικές ασφαλίσεις και χωρίς τα επιδόματα τέκνων.
- Για τον υπολογισμό του ύψους των ημερομισθίων ελήφθη υπόψη η Συλλογική Σύμβαση Εργασίας για το έτος 1978. Τα ημερομίσθια όμως αυτά προσαρμόστηκαν στα πραγματικά καταβαλλόμενα, στα οποία έχουν περιληφθεί και τυχόν υπερωρίες βάσει των εκτιμήσεων της Εποπτείας Εργασίας του Ν. Φθιώτιδας.
- Για τους εργαζομένους στην ΔΕΗ, ΕΛΤΑ, ΟΤΕ και στις Τράπεζες ελήφθησαν υπόψη οι καθαρές ετήσιες αποδοχές, απολογιστικά κατά βαθμό και κατηγορία υπαλλήλων.

Με βάση τα στοιχεία που λάβαμε κατά τον πιο πάνω τρόπο καταρτίσαμε τους πίνακες Α.5 και Α.6 του παραρτήματος, όπου φαίνονται αναλυτικά όλα τα στοιχεία που χρησιμοποιούνται για τον υπολογισμό του συγκρίσιμου εισοδήματος. Από τους τελευταίους αυτούς πίνακες καταρτίστηκε ο συνοπτικός πίνακας 14, από όπου προκύπτει ότι το συγκρίσιμο εισόδημα για το Νομό Φθιώτιδας το έτος 1978 ανέρχεται σε 160.455 δραχ. ανά εργαζόμενο άτομο.

Σημειώνεται ότι οι Εθνικοί Λογαριασμοί υπολόγισαν για πρώτη φορά το συγκρίσιμο εισόδημα το 1979 για όλους τους Νομούς της χώρας (πλήν Αττικής) δειγματοληπτικά και έκτοτε το υπολογίζουν για τα επόμενα χρόνια με προβολές. Για τον Ν. Φθιώτιδας το 1979 το συγκρίσιμο εισόδημα υπολογίστηκε σε 216.339 δραχ.

ΠΙΝΑΚΑΣ 14. ΣΥΝΟΠΤΙΚΑ ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΥΠΟΛΟΓΙΣΜΟΥ
ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟΥ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
Ν.Φθιώτιδας. Έτος 1978

Αριθμός Επιχειρή- σεις	απασχολού- μενοι	Μήνες		Συνολικό εισόδημα (σε χιλ.δρχ.)	Εισόδημα ανά απασχολούμενο (συγκρισιμο) σε δρχ.
		Ημερο- μισθιο ⁺ (δρχ.)	απασχόλη- σης ετη- σίως ⁺⁺		
1	2	3	4	5	6= 5:2
2.023	17.244	400-500	12	2.766.888	160.455

Πηγή: Από τους πίνακες Α.5 και Α.6 του παραρτήματος

+ Για οικοδομές 750 δρχ. και ηλεκτρικές εγκαταστάσεις 550 δρχ.

++Για λατομεία και αεριοθρακιά κατά 10 μήνες και για οικοδομικές εργασίες 8 μήνες

8.3. Εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας και σχέση προς το συγκρισιμο εισόδημα.

Διαιρώντας το συνολικό εισόδημα εργασίας της γεωργικής εκμετάλλευσης με τον αριθμό των μονάδων ανθρώπινης εργασίας που απασχολούνται μέσα σ' αυτή, βρίσκουμε το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα ανθρώπινης εργασίας (βλέπε τύπο σελίδας 22).

Αυτό χρειάζεται για να εξάγουμε τη σχέση του εισοδήματος εργασίας προς το συγκρισιμο εισόδημα, δεδομένου ότι η σχέση αυτή αποτελεί δείκτη εκσυγχρονισμού μιας γεωργικής εκμετάλλευσης, αποδεκτό από τα κράτη-μέλη της Ε.Ο.Κ. για την εφαρμογή της σχετικής Κοινής Αγροτικής Πολιτικής, όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 3.3.1. Η σχέση αυτή εξάγεται ως πηλίκο:

$$R = \frac{E}{C} \quad \text{όπου : } E = \text{Το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας}$$

$$C = \text{Το συγκρισιμο εισόδημα}$$

Οι τιμές αυτής της σχέσης φαίνονται στον πίνακα Α.7 του παραρτήματος (στήλη 16).

Με βάση τη σχέση αυτή διερευνώνται οι εκμεταλλεύσεις του δείγματος και κατατάσσονται σε διάφορες κατηγορίες (πίνακας 15).

θεωρώντας τις εκμεταλλεύσεις του δείγματος βάσει της σχέσεως του εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα (πίνακας 15 και στήλη 16 του πίνακα Α.7 του παραρτήματος) παρατηρούμε τα εξής:

α. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις που έχουν εισόδημα εργασίας ανά εργαζόμενο μεγαλύτερο του 100% του συγκρίσιμου εισοδήματος για μέσα επίπεδα αποδόσεων είναι ελάχιστες, ανερχόμενες μόλις σε 2,8% του συνόλου.

Οι εκμεταλλεύσεις της κατηγορίας αυτής παρατηρούνται στους τύπους εκείνους με εντατικούς κλάδους παραγωγής, όπως είναι τα δενδρώδη (βρώσιμη ελιά, αρδευόμενη, καλλιεργούμενη εντατικά) και οι συνδυασμοί τους με αροτραίες, τα λαχανικά και οι εξειδικευμένες μορφές της βοοτροφίας, χοιροτροφίας και ορνιθοτροφίας. Για τους τρεις όμως τελευταίους κλάδους πρέπει να είμαστε πολύ επιφυλακτικοί στην ερμηνεία των αποτελεσμάτων, γιατί ο αριθμός του δείγματος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, που αφορά στους αντίστοιχους τύπους, είναι μικρός και συνεπώς η εκπροσώπηση του πραγματικού πληθυσμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν είναι ικανοποιητική. Έτσι δεν μπορούμε να δούμε σε ποιές κλάσεις βρίσκονται οι εκμεταλλεύσεις αυτές στους αντίστοιχους τύπους του αρχικού πληθυσμού. Η συμβολή όμως των κλάδων αυτών στη συνολική γεωργική οικονομία του χώρου της έρευνας είναι μικρή και συνεπώς δεν αλλοιώνουν αισθητά τα γενικότερα συμπεράσματα, δημιουργούν όμως αποκλίσεις κατά τη γενίκευση των αποτελεσμάτων σε επίπεδο χώρας.

Όσον αφορά στους τύπους των γεωργικών εκμεταλλεύσεων, στους οποίους επικρατούν οι κλάδοι της φυτικής παραγωγής, παρατηρούμε από τον πίνακα Α.7 του παραρτήματος ότι οι πιο πάνω γεωργικές εκμεταλλεύσεις απαντώνται στις υψηλές κλάσεις των 100 στρεμμάτων και άνω, στις οποίες όμως ελάχιστες γεωργικές εκμεταλλεύσεις περιλαμβάνονται.

β. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις με σχέση εισοδήματος εργασίας ανά εργαζόμενο από 50% έως 100% του συγκρίσιμου, ανέρχονται σε 40,3% του συνόλου. Οι εκμεταλλεύσεις αυτές κατανέμονται σε όλους τους τύπους με μεγαλύτερη συχνότητα σ' εκείνους που επικρατούν οι δενδρώδεις και αροτραίες καλλιέργειες καθώς και οι συνδυασμοί τους, εκτός από τους τύπους, όπου επικρατεί η χωρική πτηνοτροφία, καθώς και τον αμπελοργικό και βοοτροφικό τύπο, που δεν εκπροσωπούνται ικανοποιητικά στο δείγμα, γιατί απαντούν σε πολύ μικρό αριθμό γεωργικών εκμεταλλεύσεων στην περιοχή αυτή.

Από τον πίνακα Α.7 του παραρτήματος παρατηρούμε ότι οι πιο πάνω εκμεταλλεύσεις απαντώνται στους μεν τύπους που επικρατούν οι εντατικοί κλάδοι της βρώσιμης ελιάς (και οι συνδυασμοί της με τις αροτραίες) και των λαχανικών από την κλάση των 30 στρεμμάτων και πάνω, στους δε τύπους

ΠΙΝΑΚΑΣ 15. ΚΑΤΑΝΟΜΗ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ ΒΑΣΕΙ ΣΧΕΣΕΩΣ ΕΙΣΟΔΗΜΑΤΟΣ
ΕΡΓΑΣΙΑΣ ΑΝΑ Μ.Α.Ε. * ΠΡΟΣ ΤΟ ΣΥΓΚΡΙΣΙΜΟ ΕΙΣΟΔΗΜΑ
ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ
Ν. Φθιώτιδας - Στοιχεία 1978

Τύποι γεωργικών εκμεταλλεύσεων	Εκμεταλλεύσεις κατά σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα						Σύνολο εκμεταλ- λεύσεων
	0-30%	30-50%	50-80%	80-100%	100-120%	120% και άνω	
1	2	3	4	5	6	7	8
Μεγάλη καλλιέργεια	65	373	441	-	-	-	879
Λαχανοκομία (και ανθοκομία)	-	71	68	-	4	-	143
Αροτραίες γενικά	2	20	24	-	-	-	46
Αροτραίες και δένδρ. δει	-	61	109	15	22	3	210
Αροτραίες και βοοτρ.-Αιγοπροβ.	35	75	16	-	-	-	126
Αροτραίες και χοίροι-Πουλερ.	48	97	3	-	-	-	148
Δενδρ. δει πλην ελαιοκομίας	23	18	3	-	-	-	44
Αμπελοοργα	-	8	-	-	-	-	8
Ελαιοκομία	-	121	250	20	-	36	427
Δενδρ. δει γενικά	2	1	2	-	1	-	6
Δενδρ. δει και Αροτραίες	-	47	99	35	-	3	184
Δενδρ. δει και βοοτρ.-Αιγοπρ.	5	26	8	1	-	-	40
Δενδρ. δει και χοίροι-Πουλερ.	-	59	6	1	-	-	66
Βοοτροφία	-	1	-	-	1	-	2
Αιγοπροβατοτροφία	-	142	-	1	-	-	143
Βοοτροφία-Αιγοπροβατοτροφία	-	1	1	-	-	-	2
Βοοτρ.-Αιγοπροβ. και Αροτραίες	3	86	-	7	-	-	96
Βοοτρ.-Αιγοπροβ. και Δενδρ. δει	19	3	2	-	-	-	24
Βοοτρ. Αιγοπρ. και χοίροι-Πουλ.	17	21	2	-	-	-	40
Χοίροι	-	4	9	-	3	2	18
Πουλερικά	1	24	-	-	-	1	26
Χοίροι-Πουλερικά	1	-	2	-	-	-	3
Χοίροι-Πουλερικά και Αροτραίες	50	-	-	-	-	-	50
Χοίροι-Πουλερ. και Δενδρ. δει	11	13	-	3	-	-	27
Χοίροι-Πουλερ. και βοοτρ.-Αιγοπρ.	22	11	2	-	-	-	35
Χωρίς προεξέχοντα κλάδα	-	9	12	-	2	-	23
Σύνολο	304	1292	1059	83	33	45	2816
Ποσοτάς %	10,8	45,9	37,6	2,9	1,2	1,6	100

Πηγή: Από τον πίνακα Α7 του παραρτήματος.

* Μ.Α.Ε. = Μονάδα Ετήσιας Εργασίας = 2.100 ώρες/έτος

που επικρατούν οι υπόλοιποι κλάδοι της φυτικής παραγωγής από την κλάση των 50 στρεμμάτων και πάνω με εξαίρεση του τύπου "Δενδρώδη πλήν ελιάς", όπου επικρατούν τα ακρόδρα (πίνακας Β.4. παραρτήματος).

Στους τύπους που έχουμε συνδυασμό των κλάδων φυτικής παραγωγής με κλάδους κτηνοτροφίας οι εκμεταλλεύσεις αυτές απαντούν σε σχετικά υψηλές κλάσεις, (μεγέθους έκτασης), ενώ θα ανέμενε κανείς αντίθετο αποτέλεσμα. Αυτό ερμηνεύεται όμως από την αναλυτική διάρθρωση των εκμεταλλεύσεων των τύπων αυτών. Πράγματι από τους πίνακες Β.4, Β.5 και Β.6 του παραρτήματος παρατηρούμε ότι δεν πρόκειται περί εκμεταλλεύσεων εντατικής μορφής, διότι τα βοοειδή απαντώνται συνήθως σε μικρό αριθμό κεφαλών (περί τις 5), τα αιγοπρόβατα μέχρι των 30 κεφαλών και τα πουλικά υπό την χωρική κτηνοτροφία (χοίροι δεν υπάρχουν), Εξ άλλου δεν παρατηρούνται μεγάλες αρδευόμενες εκτάσεις, ούτε σημαντικές καλλιεργούμενες ζωτροφές, τα δε βιομηχανικά φυτά και τα λαχανικά είναι ελάχιστα.

γ. Τον μεγαλύτερο όγκο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ήτοι ποσοστό 56,7% του συνόλου καταλαμβάνουν εκείνες που έχουν σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο κάτω του 50% με μικρές δυνατότητες ανάπτυξεως (δεδομένου ότι χρειάζονται μεγάλες επενδύσεις, ευρεία αναδιάρθρωση και εισαγωγή σύγχρονης τεχνολογίας και οργάνωσης) και κατά συνέπεια με ελάχιστες δυνατότητες εντάξεως στο πρόγραμμα εκσυγχρονισμού, που ενισχύεται από το καθεστώς της ΕΟΚ. Οι εκμεταλλεύσεις της κατηγορίας αυτής κατανέμονται σε όλους τους τύπους και καταλαμβάνουν τις κατώτερες κλάσεις αυτών.

Ένα μεγάλο μέρος από αυτές τις εκμεταλλεύσεις ευρίσκεται στις ορεινές και προβληματικές περιοχές και οι περισσότερες ενισχύονται εισοδηματικά λόγω των δυσμενών συνθηκών ανάπτυξής τους με επιδοτήσεις που προβλέπονται από την οδηγία 75/268 Ε.Ο.Κ. (χορήγηση εξισωτικής αποζημίωσης-σελ. 9).

δ. Λαμβανομένου υπόψη ότι ο Ν. Φθιώτιδας πλησιάζει προς την μέση κατάσταση της χώρας από πλευράς διαρθρωτικών χαρακτηριστικών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων και συγκρίσιμου εισοδήματος (βλέπε σελίδες 11 και 51.) και ότι οι πωλε εντατικοί κλάδοι των κηπευτικών υπό κάλυψη και της επιχειρηματικής κτηνοτροφίας και χοιροτροφίας είναι λίγοι σε επίπεδο χώρας, είναι δυνατό να γενικευθούν τα ευρεθέντα αποτελέσματα σαν κατευθυντήριες γραμμές για όλη την χώρα, με τις επιφυλάξεις που έχουν προαναφερθεί.

ε. Από τη σύγκριση των στοιχείων των πινάκων 6 και 15 προκύπτει ότι ενώ σε όλες τις άλλες χώρες της Ε.Ο.Κ. οι εκμεταλλεύσεις που έχουν σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο πάνω από 80% αποτελούσαν το 1977/78 το 39% του συνόλου, στην Ελλάδα είναι μόνο 5,7%. Ακόμη πιο

μεγάλη σημασία έχει η κατανομή των εκμεταλλεύσεων με σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο κάτω του 80%, όπου παρατηρούμε ότι στη χώρα μας ο μεγαλύτερος όγκος συγκεντρώνεται στα χαμηλά ποσοστά (κάτω του 50%).

Από τα πιο πάνω δεδομένα συμπεραίνουμε ότι τα διαρθρωτικά προβλήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδας που, καλείται να αντιμετωπίσει η εφαρμογή της σχετικής πολιτικής της ΕΟΚ, είναι οξύτερα από εκείνα όλων των άλλων χωρών της ΕΟΚ, με την επιφύλαξη βέβαια ότι είναι πάντοτε σχετικές οι συγκρίσεις μεταξύ χωρών με διαφορετικό επίπεδο ανάπτυξης και με διαφορετικό βιοτικό επίπεδο και πρότυπο κατανάλωσης.

Οι εκμεταλλεύσεις που έχουν σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο πλησιόν του 100% μπορεί ευκολότερα να φθάσουν στο 100% δηλαδή να εκσυγχρονισθούν. Γι' αυτό το πεδίο της περαιτέρω έρευνας των δυνατοτήτων εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων θα αποτελέσουν εκείνες οι εκμεταλλεύσεις, που έχουν σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο από 50% έως 100%, αποκλεισμένων κατ' αρχήν εκείνων που βρίσκονται κάτω από αυτή τη σχέση, δεδομένου ότι παρουσιάζουν μεγαλύτερες δυσχέρειες για τον εκσυγχρονισμό τους.

ΚΕΦ. 9. ΔΥΝΑΤΟΤΗΤΕΣ ΕΚΣΥΓΧΡΟΝΙΣΜΟΥ ΓΕΩΡΓΙΚΩΝ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΕΩΝ

Συγκρίνοντας τα δεδομένα που προέκυψαν από την ανάλυση του δείγματος ως προς τις δομές και τα εισοδήματα των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με τα αντίστοιχα στοιχεία των χωρών-μελών της ΕΟΚ των 9 (σελ. 13) καταλήγουμε στις παρακάτω δύο βασικές διαπιστώσεις:

α. Οι γεωργικές εκμεταλλεύσεις της Ελλάδας έχουν δομές που μειονεκτούν σε σχέση με εκείνες των άλλων χωρών της Ε Ο Κ (μικρό μέγεθος, πολυτεμαχισμός, υποαπασχόληση, έλλειψη συνδυασμού φυτικής και κτηνοτροφικής παραγωγής) και επομένως έχουν μεγαλύτερα προβλήματα για τον εκσυγχρονισμό τους.

β. Ο μεγαλύτερος όγκος των εκμεταλλεύσεων ευρίσκεται πάλι χαμηλά από το επίπεδο του συγκρισιμού εισοδήματος σε αντίθεση με τις εκμεταλλεύσεις των άλλων χωρών της Ε Ο Κ , πράγμα που σημαίνει ότι δυσκολότερα μπορούν να φθάσουν σ' αυτό.

Οι διαπιστώσεις αυτές αποτελούν σοβαρούς λόγους προβληματισμού πάνω στην αποτελεσματικότητα εφαρμογής στη χώρα μας μιας ενιαίας πολιτικής για όλες τις χώρες της Ε Ο Κ , δεδομένου ότι συγκριτικά λιγότερες εκμεταλλεύσεις μπορούν να φθάσουν το στόχο του συγκρισιμού εισοδήματος και να επωφεληθούν από τα κίνητρα ανάπτυξης που προβλέπονται απ' αυτή την πολιτική. Αλλά η πραγματική διάσταση του προβλήματος αυτού μπορεί να εκτιμηθεί στο σύνολό της, όταν διερευνηθούν οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού των εκμεταλλεύσεων και μεγιστοποιήσεως του εισοδήματος εργασίας.

Η διερεύνηση αυτή περιλαμβάνει την εξέταση τυχόν δυνατοτήτων καλύτερης οργάνωσης των συντελεστών και των κλάδων παραγωγής καθώς και καλύτερης οργάνωσης ολόκληρης της εκμετάλλευσης με την αναδιάρθρωση των υφιστάμενων κλάδων παραγωγής ή την εισαγωγή νέων, όπως γίνεται στη συνέχεια της παρούσας εργασίας.

9.1. Οργάνωση συντελεστών παραγωγής

Από τους συντελεστές παραγωγής εκείνο που εξετάζουμε πρώτα είναι το έδαφος, που στη γεωργία θεωρείται σαν ιδιαίτερη μορφή κεφαλαίου, γιατί αποτελεί την βάση σχεδόν κάθε γεωργικής δραστηριότητας. Η βασικότερη βελτίωση, ως γνωστό, είναι η αύξηση των αρδευόμενων εκτάσεων που επιφέρει σημαντική αύξηση του εισοδήματος του παραγωγού λόγω εισαγωγής νέων κλάδων παραγωγής, περισσότερο προσοδοφόρων ή αύξησης των αποδόσεων των ήδη υφιστάμενων κλάδων παραγωγής.

Από στοιχεία όμως της ΕΣΥΕ του Ν.Φθιώτιδος συμπεραίνουμε ότι μικρά μόνο περιθώρια αύξησης των αρδευόμενων εκτάσεων υπάρχουν (8-10%). Εάν λάβουμε δε υπόψη τον ρυθμό εκτέλεσης των εγχειροβελτιωτικών έργων, μπορούμε να υπολογίζουμε μόνο σε μια μικρή αύξηση στην προσεχή 10ετία γύρω στο 5%, που σημαίνει αύξηση της αρδευόμενης έκτασης μόνο κατά 2 στρέμματα ανά γεωργική εκμετάλλευση κατά μέσο όρο.

Από τα παραπάνω προκύπτει ότι μικρή αύξηση του εισοδήματος εργασίας των παραγωγών μπορεί να επέλθει από τις δυνατότητες αύξησης των αρδευόμενων εκτάσεων.

Η οργάνωση των άλλων συντελεστών παραγωγής, δηλαδή του επενδεδυμένου κεφαλαίου και της εργασίας, συνδέεται άμεσα με την οργάνωση των κλάδων παραγωγής των εκμεταλλεύσεων που αναφέρεται αμέσως παρακάτω.

9.2. Οργάνωση κλάδων παραγωγής

Ως προς τους κλάδους της φυτικής παραγωγής από στοιχεία της Δ/νσης Γεωργίας του Ν.Φθιώτιδας διαπιστώνουμε ότι ελάχιστα περιθώρια βελτιώσεων υπάρχουν από την εισαγωγή νέων ποικιλιών και εφαρμογή σύγχρονων τεχνικών καλλιέργειας, δεδομένου ότι αυτές είναι αρκετά διαδεδομένες.

Βέβαια η Τεχνολογία είναι μια διαρκής ροή γνώσεων και πρακτικών και από την άποψη αυτή υπάρχουν πάντοτε περιθώρια βελτιώσεων.

Πάντως από τις πιο πάνω βελτιώσεις ελάχιστη αύξηση του εισοδήματος των παραγωγών μπορεί να επέλθει σαν συνέπεια της αύξησης των αποδόσεων και βελτίωσης της ποιότητας των παραγομένων προϊόντων.

Στο χώρο της έρευνας δεν υπάρχουν δενδράδεις καλλιέργειες, που χρειάζονται αναδιάρθρωση προς ποικιλίες, που ζητούνται περισσότερο στην αγορά. Αυτό βέβαια δημιουργεί αποκλίσεις στην περίπτωση γενίκευσης των συμπερασμάτων σε επίπεδο χώρας.

Όσον αφορά όμως τους κλάδους της ζωικής παραγωγής για μεν τον κλάδο της βοοτροφίας υπάρχουν σημαντικά περιθώρια αύξησης των αποδόσεων με τη βελτίωση των φυλών, της διατροφής και των συνθηκών ενσταυλισμού, για δε τον κλάδο της αιγοπροβατοτροφίας περιορισμένα περιθώρια αύξησης των αποδόσεων με τη βελτίωση των φυλών.

9.3. Οργάνωση εκμετάλλευσης-Αναδιάρθρωση- Προγραμματισμός

9.3.1 Γενικά

Κατά την οργάνωση ολόκληρης της εκμετάλλευσης ερευνώνται οι δυνατότητες αύξησης του συνολικού εισοδήματος εργασίας με την εισαγωγή κάθε δυνατής βελτίωσης και αναδιάρθρωσης ολόκληρης της εκμετάλλευσης είτε με αυξομείωση των υφιστάμενων κλάδων παραγωγής, είτε και με την εισαγωγή νέων, που θα συνεισφέρουν περισσότερο στην αύξηση του εισοδήματος εργασίας.

Αυτό συνεπάγεται και αλλαγές στις ποσότητες των χρησιμοποιούμενων συντελεστών παραγωγής (κεφαλαίου και εργασίας), ανάλογα με τις ανάγκες, που θα προκύψουν από τους κλάδους, που τελικά θα επιλεγούν από τον παραγωγό. Ακριβώς για να οδηγηθούν οι παραγωγοί σε τέτοιες βαθύτερες αναδιarrρώσεις μέσα στην εκμετάλλευση με σκοπό την αύξηση του εισοδήματος εργασίας ανά μονάδα εργασίας, ώστε να φθάσει και ξεπεράσει εκείνο των εργαζομένων στους άλλους τομείς της οικονομίας (συγκρισιμο εισόδημα), παρέχονται οικονομικές ενισχύσεις μέσω της πολιτικής που έχει θεσπίσει η ΕΟΚ στον τομέα του εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Η διαδικασία αυτή της μεγιστοποίησης του εισοδήματος εργασίας των παραγωγών ^{ενδεικτικά} για ορισμένα υποδείγματα εκμεταλλεύσεων με μια βαθύτερη αναδιάρθρωση της εκμετάλλευσης τους επιδιώκεται στην προκειμένη περίπτωση με τη μέθοδο του γραμμικού προγραμματισμού.

Με το γραμμικό προγραμματισμό, ως γνωστό, επιτυγχάνεται ο καλλίτερος συνδυασμός των συντελεστών της παραγωγής, κάτω από ορισμένες συνθήκες. Στην προκειμένη περίπτωση το πρόβλημα που αντιμετωπίζουμε μπορεί να διατυπωθεί με την μαθηματική μορφή ως εξής:

$$\text{Μαχ } Z = \sum_{j=1}^n c_j x_j \quad (1)$$

με τον περιορισμό ότι

$$\sum_{j=1}^n a_{ij} x_j \leq s_i \quad (i = 1, 2, \dots, \mu) \quad (2)$$

$$\text{και } x_j \geq 0 \quad (j = 1, 2, \dots, n)$$

δπου: Z το συνολικό εισόδημα εργασίας του παραγωγού από την εκμετάλλευση.

CJ το εισόδημα εργασίας του j κλάδου παραγωγής ανά στρέμμα ή ζώο.

Xj ο αριθμός των στρεμμάτων ή ζώων του j κλάδου παραγωγής.

Si η διαθέσιμη συνολική ποσότητα του i συντελεστού παραγωγής

aij η ποσότητα του διαθέσιμου συντελεστού παραγωγής i που

απαιτείται ανά στρέμμα ή ζώο του j κλάδου παραγωγής.⁺

Σε προβλήματα γραμμικού προγραμματισμού μεγάλη σημασία έχει η ορθή κατάρθρωση του προβλήματος και ιδιαίτερα ο προσδιορισμός των ανταγωνιστικών κλάδων και των περιορισμών. Οι περιορισμοί μπορεί να οφείλονται σε στενότητα των διατιθέμενων συντελεστών παραγωγής, όπως εδάφους και εργασίας σε περιόδους αιχμών, σε εδαφοκλιματικές συνθήκες, σε απαιτήσεις αμειψισποράς, σε δεσμεύσεις διατροφής ζώων, σε λόγους εθνικής πολιτικής, όπως ποσοστώσεις παραγωγής και διάφοροι προσανατολισμοί και τέλος σε προτιμήσεις των αρχηγών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (22 σ.9). Οι ανταγωνιστικοί κλάδοι και οι περιορισμοί που χρησιμοποιούνται αναφέρονται με λεπτομέρεια στα υποδείγματα, που ακολουθούν.

Στην προκειμένη περίπτωση επιχειρείται η εφαρμογή του γραμμικού προγραμματισμού για τη μεγιστοποίηση του εισοδήματος εργασίας ενδεικτικά στους βασικότερους τύπους και κλάσεις των γεωργικών εκμεταλλεύσεων μέσω υποδειγμάτων, που αναφέρονται στο Ν. Φθιώτιδας και αφορούν εκμεταλλεύσεις που έχουν σήμερα εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας πάνω από 50% του συγκρίσιμου εισοδήματος. (βλέπε σελ 58). (και μέχρι 100%)

Ειδικότερα τα υποδείγματα αναφέρονται στους τύπους των αροτραίων-δενδρωδών καλλιεργειών, της μεγάλης καλλιέργειας, της ελαιοκομίας και των δενδρωδών-αροτραίων καλλιεργειών, οι οποίοι καλύπτουν συνολικά το 60,4% των γεωργικών εκμεταλλεύσεων του Ν. Φθιώτιδας. Οι υπόλοιποι τύποι εκμεταλλεύσεων παρουσιάζουν μικρότερο ενδιαφέρον για το Νομό. Από αυτούς ένας τύπος που θα μας ενδιέφερε από γενικότερης Εθνικής Πολιτικής είναι εκείνος του συνδυασμού των αροτραίων καλλιεργειών με τη βοοτροφία. Με απλό όμως υπολογισμό φαίνεται ότι ο τύπος αυτός με τις σημερινές σχέσεις τιμών των βοοτροφικών προϊόντων και των φυτικών, που συναγωνίζονται τις ζωοτροφές, δεν παρουσιάζει περιθώρια ανάπτυξης. (Τα στατιστικά στοιχεία της ΕΣΥΕ δείχνουν συνεχή πτώση της βοοτροφίας κατά την 10ετία 1975-85).

+ Όλα τα aij μαζί με τα Cj αποτελούν τους τεχνικούς συντελεστές του προβλήματος.

9.3.2. Υποδείγματα αναδιάρθρωσης γεωργικών εκμεταλλεύσεων

α. Αροτραίες και Δενδρώδεις

α.1. Υφιστάμενοι κλάδοι παραγωγής

Ο τύπος αυτός παρατηρείται κυρίως κοντά στις παραθαλάσσιες περιοχές με κύριους παραδοσιακούς κλάδους την αρδευόμενη βρώσιμη ελιά και το ξηρικό μαλακό σιτάρι. Ο συνδυασμός των υφισταμένων κλάδων παραγωγής φαίνεται κατ'αρχήν ότι πλησιάζει ένα καλό επίπεδο διαχείρισης, δεδομένου ότι την αρδευόμενη έκταση καταλαμβάνει η βρώσιμη ελιά, που έχει υψηλό εισόδημα εργασίας, και την ξηρική το σιτάρι. Η λίγη αρδευόμενη έκταση που περισσεύει καλύπτεται από κηπευτικά (τομάτα νωπή) και βαμβάκι, που έχουν σχετικά υψηλό εισόδημα εργασίας και μεγάλες ανάγκες σε εργασία. (Από μακροπρόθεσμη όμως άποψη μπορεί και η ελιά να αντικατασταθεί από άλλους κλάδους).

α.2. Προτεινόμενοι κλάδοι παραγωγής

Από τους πολλούς θεωρητικά κλάδους παραγωγής έχουν επιλεγεί με λογιστική επεξεργασία εκείνοι που συνεισφέρουν σημαντικά είτε στο εισόδημα εργασίας ανά ώρα είτε συνολικά στην εκμετάλλευση (βλέπε πίνακα 12 και 16). Έτσι από τους υφιστάμενους κλάδους παραγωγής επιλέγονται οι εξής:

Ελιά βρώσιμη αρδευόμενη: Έχει υψηλό εισόδημα εργασίας και από στοιχεία της αγοράς φαίνεται ότι το προϊόν δεν θα έχει προβλήματα διάθεσης. Εξάλλου είναι μακρόβια δενδρώδης καλλιέργεια που δεν αναδιάρθρώνεται εύκολα, δηλαδή δεν εκριζώνεται για να αντικατασταθεί με άλλους κλάδους.

Διατηρείται στην ίδια έκταση, αφού με νέες φυτείες δεν αναμένεται σημαντική αύξηση του εισοδήματος εργασίας σταχρονικά πλαίσια ενός μεσοπρόθεσμου προγράμματος αναδιάρθρωσης, στο οποίο αποβλέπει η παρούσα εργασία. Ούτε ενοίκιαση φαίνεται δυνατή, δεδομένου ότι δεν αμυντάται σήμερα καθόλου αυτή η πρακτική.

Σιτάρι μαλακό ξηρικό: θεωρείται βασική καλλιέργεια για την αξιοποίηση των ξηρικών εκτάσεων, που δεν παρουσιάζουν άλλες δυνατότητες αξιοποίησης. Το σιτάρι λόγω της πλήρους εκμηχάνισης αποφέρει πολύ υψηλό εισόδημα εργασίας ανά απασχολούμενη ώρα εργασίας, (βλέπε πίνακα 16), αλλά πολύ μικρό ανά στρέμμα, προστατεύεται δε πλήρως με τα ισχύοντα μέτρα της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής (Κ.Α.Π.) της Ε.Ο.Κ. Δεν είναι όμως από τις επεκτεινόμενες καλλιέργειες στο ελληνικό γεωργικό πρόγραμμα των τελευταίων ετών.

Βαμβάκι αρδευόμενοι: Παρουσιάζει καλές προοπτικές διάθεσης στην αγορά, προστατεύεται από την ΕΟΚ και αποφέρει υψηλό εισόδημα εργασίας

ανά απασχολούμενη ώρα εργασίας. (πίνακας 16).

Τομάτα νωπή υπαίθρου αρδευόμενη: Απασχολεί πολλή εργασία και αποφέρει υψηλό εισόδημα εργασίας ανά στρέμμα.

Για τους εισαγόμενους νέους κλάδους παρατηρούμε κατ'αρχή ότι ο τύπος αυτών των εκμεταλλεύσεων καθώς και οι περιοχές που απαντά δεν παρέχουν περιθώρια συνδυασμού με κτηνοτροφικούς κλάδους. Εξάλλου η περιοχή δεν είναι από πλευράς εδαφοκλιματικών συνθηκών κατάλληλη για άλλους δενδροκομικούς κλάδους, πλην ελιάς. Κατά συνέπεια απομένουν μόνο κλάδοι αροτραίων και κηπευτικών. Από τα αροτραία εκτός από το βαμβάκι προκρίνεται ο αραβσίτος σε αρδευόμενες εκτάσεις, γιατί αποφέρει πολύ μεγάλο εισόδημα εργασίας ανά απασχολούμενη ώρα, (πίνακας 16) και ευδοκίμει σε ευρύ φάσμα εδάφους, αποκλεισμένου του καπνού, ο οποίος καλλιεργείται στις εσωτερικές περιοχές και ιδίως στις ξηρικές. Από τα κηπευτικά εισάγεται η εαρινή πατάτα και τα φασολάκια, που απασχολούν πολλή εργασία ανά στρέμμα.

Κατά την επιλογή των πιο πάχω κλάδων ελήφθησαν υπόψη οι αναγκαίες αμειψιοπορές που μας οδήγησαν στους εξής συνδυασμούς:

Τομάτα νωπή - φασολάκια (διετής)

Πατάτες - αραβσίτος "

Βαμβάκι - αραβσίτος "

α.3. Περιορισμοί

α.3.1. Έδαφος: Οποσδήποτε υπάρχει στενότητα εδάφους, όπως μαρτυρούν οι υψηλές τιμές, που παρατηρούνται κατά τις αγοραπωλησίες της γεωργικής γης (βλέπε και πίν. Α.8. Παραρτήματος, όπου υπάρχουν συγκριτικά στοιχεία όλων των χωρών της ΕΟΚ). Κατά συνέπεια δε μπορούμε να υπολογίσουμε σε αγορά του συντελεστού "έδαφος". Παρά ταύτα τα ενοίκια εδάφους είναι χαμηλά, μη ανταποκρινόμενα στην εκτόκιση της αξίας αυτού, (πίνακας Α.4 Παραρτήματος στηλη 12), γεγονός που μας οδηγεί στην υπόθεση της δυνατότητας ενοικιάσεως γεωργικής γής. Στις περιοχές που απαντά ο υπόψη τύπος γεωργικών εκμεταλλεύσεων δεν υπάρχουν άφθονες ξηρικές εκτάσεις για να στηριχθεί μια εκμετάλλευση σ' αυτές. Για το λόγο αυτό υποθέτουμε ότι μπορεί να ενοικιασθούν μόνο αρδευόμενες εκτάσεις ακάλυπτης γεωργικής γής, που αποφέρουν υψηλότερο εισόδημα εργασίας ανά στρέμμα από τις ξηρικές, και επομένως θα μας χρειασθούν λιγότερα στρέμματα.

α.3.2. Εργασία: Όπως αναφέρθηκε και στο κεφάλαιο 7.3. του ισοζυγίου εργασίας, υπάρχει ένα πλεόνασμα εργασίας κατά τη διάρκεια του έτους υπό τη μορφή της υποαπασχόλησης. Τοότο όμως δεν αποκλείει την εμφάνιση αιχμών εργασίας, που θα πρέπει να καλυφθούν από την αγορά εργασίας έξω από την εκμετάλλευση είτε από άλλες εκμεταλλεύσεις είτε εκ-

της γεωργίας. Γιαυτό επιτρέπουμε στο πρόγραμμα την αγορά εργασίας. Εδώ όμως τίθεται κατώτερο όριο απασχόλησης μιας μονάδας εργασίας ανά εκμετάλλευση και ανώτερο όριο τριών μονάδων εργασίας, που ενισχύονται από την ΕΟΚ, όπως προβλέπεται από τη σχετική οδηγία 72/159.

α.3.3. Κεφάλαιο: Υποθέτουμε ότι υπάρχει απεριόριστη δυνατότητα χρηματοδότησης εκ μέρους της ΑΤΕ, δεδομένου μάλιστα ότι προβλέπεται από τη σχετική οδηγία της ΕΟΚ εγγύηση του Δημοσίου, για τα συναπτόμενα δάνεια. (Από το 1986 όμως άρχισαν να τίθενται ορισμένοι περιορισμοί από την ΑΤΕ, όπως ανώτερα όρια, συμμετοχή γεωργών στις δαπάνες κ.λ.π.).

α.3.4. Λοιποί περιορισμοί: Ένας γενικότερος περιορισμός τίθεται από το στόχο προγράμματος σχετικά με το εισόδημα εργασίας, το οποίο πρέπει να είναι ανώτερο ή ίσο με το συγκρίσιμο εισόδημα, που αναλογεί στην απασχολούμενη μέσα στην εκμετάλλευση εργασία. Εξάλλου από την εφαρμοζόμενη αγροτική πολιτική περιορισμός τίθεται στην παραγόμενη ποσότητα του βόμβακος σε επίκεδο χώρας ως προς το ανώτατο προστατευόμενο όφους παραγωγής, πέραν του οποίου τίθεται τέλος συνυπευθυνότητας, δηλαδή μειώνεται η παρεχόμενη βοήθεια και η ελάχιστη εγγυημένη τιμή, που καθορίζεται από την Ε.Ο.Κ. Ανάλογοι περιορισμοί τίθενται για τη βιομηχανική τομεία.

α.4. Τεχνικοί συντελεστές

Οι χρησιμοποιούμενοι κατά κλάδο παραγωγής τεχνικοί συντελεστές προκύπτουν από τους υπολογισμούς που έγιναν στο κεφάλαιο Ε 1, εκτός από εκείνους του αραβοσίτου, για τους οποίους έγινε προσαρμογή στις σημερινές αποδόσεις λόγω της σημαντικής αύξησής των με την εισαγωγή των απλών υβριδίων, καθώς και εκείνων του βόμβακος και σίτου, όπου αποκλείστηκαν από τη μέση απόδοση τα οριακά εδάφη πολύ χαμηλής γονιμότητας. Επίσης για το βαμβάκι υποθέσαμε μηχανική συλλογή, η οποία μπορεί να εφαρμοσθεί σχεδόν σε ολόκληρη την καλλιεργούμενη έκταση. Έτσι καταρτίστηκε ο πίνακας 16.

α.5. Υπόδειγμα

Λαμβάνουμε την μέση εκμετάλλευση της κλάσεως των 30-50 στρεμμάτων με μέση έκταση 37 στρέμματα εκ των οποίων αρδεύονται 18. Από τα αρδεύόμενα τα 11 στρέμματα καλύπτονται από ελιά βρώσιμη. Στην κλάση αυτή έχουμε σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο 56,8% (βλέπε πίνακα 13). Από την υφιστάμενη κατάσταση και τους τεχνικούς συντελεστές παρατηρούμε με υπολογισμό του εισοδήματος εργασίας ότι στο μέγεθος αυτό της εκμετάλλευσης οποιαδήποτε αναδιάρθρωση των κλάδων, που έχουν προταθεί προηγουμένως δεν μας λύνει το πρόβλημα. Για αυτό υποθέτουμε

ΠΙΝΑΚΑΣ 16. ΤΕΧΝΙΚΟΙ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΕΣ ΚΑΤΑ ΣΤΑΘΙΑ Η Ή ΚΑΘΩΛΗ ΤΟΥ ΕΤΗΝ ΠΕΡΙΟΧΗ ΤΟΥ ΔΕΛΤΑΡΟΣ
 Ν. Φθιώτιδος - έτος 1978.

Κατηγορία ΤΕΧΝΙΚΩΝ ΣΥΝΤΕΛΕΣΤΩΝ	Τομείς νυρή Βιομηχανική	Βασολία Πατάτες εργάνες αρσενό εμπόδος θρούσι- Καμ. ή- κουλάκ δούσι. ΚΟΥΛΑΚ	Καπνός εργάνες αρσενό εμπόδος θρούσι- Καμ. ή- κουλάκ δούσι. ΚΟΥΛΑΚ	ΕΠΙΣΗ ΜΗΔΕΙΑ ΒΑΜΒΑΚΙ αρσενό, μηχανι- μησ συλ- ΛΟΥΓΗΣ	Αναβότοτος έτος γαλακτο- μαστωγής	Αγέλαδες Πρόβατα ποικιλία							
1. Ανάγκες σε εργασία (σε ώρες)	208	82,4	160	45,9	198	170	42	11	16,0	10,5	1,5	135	21,3
2. Αναβότοτο Κέρδος (δρχ.)	13 615	9984	9 797	9742	9422	5340	9195	3679	4111	3600	1333	14777	1372
3. Εισόδημα εργασιών (δρχ.)	11 475	6964	7 577	7397	7252	4045	5844	1847	2884	2274	776	9374	1164
4. Συμπλήσιμο εισόδημα που ανελασεί (δρχ.)	14 893	5900	11424	3286	14137	12172	3007	787	1145	752	107	9666	2925
5. Τιμή πλάσσης ζωοτροφών (δρχ./κιλό)	-	-	-	-	-	-	-	-	5,20	-	-	-	-

Πηγή: Βάσει των υπολογισμών που αναφέρονται στο κεφάλαιο 8.1.

δτι είναι δυνατή η αύξηση της έκτασης της εκμετάλλευσης με ενοίκιαση, όπως έχει ήδη αναφερθεί.

Η αύξηση της έκτασης γίνεται δοκιμαστικά σε διάφορα επίπεδα μέχρι να επιτύχουμε τον στόχο της υπερκαλύψεως του συγκρισιμου εισοδήματος από το εισόδημα εργασίας. Στην αρχή υποθέτουμε μια αύξηση της αρδευόμενης έκτασης μέχρι να μεταπέσουμε στην επόμενη κλάση, δηλ. μέχρι τα 51 στρέμματα, με διατήρηση σταθερής της έκτασης, που καταλαμβάνει η ελιά, γιατί η συνήθης πρακτική δείχνει ότι δεν υπάρχει ευχέρεια ενοίκιασης.

Εάν καλέσουμε (σε στρέμματα ετησίως),

X1 την μειψισπορά των κλάδων τομάτα νωπή-φασολάκ. (2/ετής μειψισπορά)

X2 την μειψισπορά των κλάδων πατάτα εαρινή-αραβόσ. (2/ετής μειψισπ.)

X3 την μειψισπορά των κλάδων βαμβάκι-αραβόσιτος (2/ετής μειψισπορά)

X4 τον κλάδο του σίτου

X5 τον κλάδο της βρώσιμης ελιάς

τότε με τους περιορισμούς που αναφέραμε προηγουμένως καταρτίζουμε το παρακάτω υπόδειγμα 1.

Υπόδειγμα 1. Αποτραβες και δενδρώδεις

X1	+	X2	+	X3	+	OX4	+	OX5	<	21	στρέμ. αρδευόμ.
OX1	+	OX2	+	OX3	+	X4	+	OX5	<	19	" ξηρικά
OX1	+	OX2	+	OX3	+	OX4	+	X5	=	11	στρέμ. αρδευ. ελιάς
184X1	+	28,2X2	+	13,2X3	+	1,5X4	+	42X5	>	2.100	ώρες εργασίας
184X1	+	28,2X2	+	13,2X3	+	1,5X4	+	42X5	<	6.300	" "
9526X1	+	4835X2	+	2579X3	+	776X4	+	5844X5	>	13.156X1+2019X2+	
			+	948X3	+	107X4	+	3007X5			

με αντικειμενική συνάρτηση:

$$Z_{\text{Max}} = 9526X1 + 4835X2 + 2579X3 + 776X4 + 5844X5$$

Ο περιορισμός των 21 αρδευόμενων στρεμμάτων προκύπτει, εάν αφαιρέσουμε από το σύνολο των αρδευόμενων στρεμμάτων (18+14 ενοικιαζόμενα) τα 11 στρέμματα που καταλαμβάνει η ελιά.

Η τελευταία ανισότητα προκύπτει από τον περιορισμό ότι το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας πρέπει να είναι μεγαλύτερο από το συγκρισιμο εισόδημα.

Οι συντελεστές των μειψισπορών προκύπτουν αναλογικά από τους συντελεστές των χρησιμοποιούμενων καλλιεργειών.

α.5. Αποτελέσματα

Από τη λύση του προβλήματος (με χρήση ηλεκτρονικού υπολογιστή)

προέκυψαν τα εξής αποτελέσματα:

Ενταχθέντες κλάδοι:

X1 (τομάτα νωπή και φασολάκια)	= 12,58	στρέμματα
X2 (πατάτα - αραβσοίτος)	= 8,42	"
X4 (σίτος)	= 19,0	"
X5 (ελιά)	= 11,0	"

Εισόδημα εργασίας

$$Z = 239.575 \text{ δρχ.}$$

Μονάδες Ανθρώπινης Εργασίας (Μ.Α.Ε.)

$$ΜΑΕ = \frac{12,58 \cdot 148 + 8,42 \cdot 28,2 + 19 \cdot 1,5 + 11 \cdot 42}{2.100} = \frac{3048}{2.100} = 1,45$$

Σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα:

$$\frac{E}{\Sigma E} = \frac{239.575}{160.445 \cdot 1,45} = \frac{239.575}{232.645} = 1,03$$

Η λύση αυτή βρίσκεται μέσα στους τεθέντες περιορισμούς, γιατί ως προς την εργασία έχουμε:

$$1 \text{ Μ.Α.Ε.} < 1,45 \text{ Μ.Α.Ε.} < 3 \text{ Μ.Α.Ε.}$$

και ως προς το συγκρίσιμο εισόδημα έχουμε

Εισόδημα Εργασίας > Συγκρίσιμον Εισόδημα ήτοι 239.575 > 232.145

Από τα πιο πάνω αποτελέσματα παρατηρούμε ότι μια εκμετάλλευση του τύπου Αροτραλα-Δενδρώδη και μέσης έκτασης 37 στρεμ. μπορεί να εκσυγχρονισθεί, δηλαδή το εισόδημα εργασίας να υπερβεί το συγκρίσιμο εισόδημα, όταν αυξήσει την αρδεύσιμη έκταση κατά 14 στρέμματα, φθάνοντας στα 51 στρέμματα συνολικά και όταν στραφεί προς τα υπαίθρια κηπευτικά και τον αραβσοίτο. Στην περίπτωση αυτή αυξάνεται η απασχολούμενη εργασία από 1,19 σε 1,45 Μονάδες Ανθρώπινης Εργασίας (Μ.Α.Ε.).

Εάν όμως αποκλείσουμε τα κηπευτικά και περιορισθούμε στα υπόλοιπα αροτραλα (X_3 και X_4) τότε λαμβάνουμε λύση (2) σε πολύ υψηλότερα επίπεδα έκτασης και συγκεκριμένα σε:

$$X_3 = (\text{Βαμβάκι - αραβσοίτος}) = 132,5 \text{ στρέμματα}$$

$$X_4 = (\text{σίτος}) = 19,0 \text{ "}$$

$$X_5 = (\text{ελιά}) = 11,0 \text{ "}$$

με $Z = 420.745$ δρχ. και σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο:

$$\frac{E}{\Sigma E} = \frac{420.745}{160.445 \cdot 1,05} = 2,49 \quad (\text{Μονάδες Ανθρώπινης Εργασίας } ΜΑΕ = 1,05)$$

Εάν μεταφερθούμε όμως σε μεγαλύτερες κλάσεις π.χ. στην μεθεπόμενη με μέση έκταση 85 στρέμματα (και με 32 αρδευόμενα), τότε έχουμε και μεγαλύτερη έκταση ελιάς (26 στρέμματα), πράγμα που ισοδυναμεί με απελευθέρωση του σχετικού περιορισμού από το πρώτο υπόδειγμα, Στην περίπτωση αυτή έχουμε λύση (3) στα ίδια σχεδόν επίπεδα συνολικής έκτασης, αλλά σε πολύ χαμηλότερα επίπεδα αρδευόμενης ενοικιαζόμενης έκτασης ήτοι:

X3 (Βαμβάκι - αραβσοίτος)	:	88,5	στρέμματα
X4 (σίτος)	:	53	"
X5 (ελιά)	:	26	"

με $Z=421.313$ δρχ. Μ.Α.Ε. = 1,1 και

$$\frac{E}{\Sigma E} = \frac{421.313}{160.445 \cdot 1,1} = \frac{421.313}{176.489} = 2,38$$

β. Τύπος εκμεταλλεύσεων : Μεγάλη Καλλιέργεια

β.1. Υφιστάμενοι κλάδοι παραγωγής

Ο τύπος αυτός απαντά κυρίως στο εσωτερικό του Νομού, όπως Αμφικλεία, Ξυνιάδα, Ζέλι κλπ., όπου επικρατούν οι ξηρικές εκτάσεις με κύριες καλλιέργειες το σίτο και τον ξηρικό καπνό. Σε μερικές περιοχές έχουμε και συνδυασμούς σίτου με βιομηχανική τομάτα, αλλά οι εκμεταλλεύσεις αυτές έχουν περιληφθεί στον τύπο των κηπευτικών λόγω της μεγάλης ακαθάρτητης προσόδου της τομάτας.

Στις κοιλάδες των ποταμών, που παρατηρείται μεγαλύτερο ποσοστό αρδευόμενων εκτάσεων (κυρίως Σπερχειάδα) επικρατούν ο σίτος, το βαμβάκι και σε μικρή έκταση η μηδική σε συνδυασμό με λίγα οικίσκιστα αιγοπρόβατα ή γαλακτοφόρες αγελάδες.

β.2. Προτεινόμενοι κλάδοι παραγωγής

Η δευτέρα από τις πιο πάνω κατηγορίες των εκμεταλλεύσεων παρουσιάζει δυνατότητες αναδιάρθρωσης, λόγω των μεγαλύτερων συγκριτικά αρδευόμενων εκτάσεων και γιαυτό ο προγραμματισμός στον τύπο της "μεγάλης καλλιέργειας" θα περιορισθεί μόνο σ' αυτή την κατηγορία.

Πέρα από τους παραδοσιακά υφιστάμενους κλάδους του σίτου, του βαμβάκι και της μηδικής προτείνεται η καλλιέργεια του αραβοσίτου και της βιομηχανικής τομάτας στους παρακάτω συνδυασμούς:

Βαμβάκι - Αραβσοίτος	(2/ετής αμειψισπορά)
(Βαμβάκι - Αραβσοίτος)-Μηδική	(6/ετής ")
Αραβσοίτος - Βιομηχανική Τομάτα	(2/ετής ")
Βαμβάκι - Βιομηχανική Τομάτα	(2/ετής ")

Ο συνδυασμός των αροτραίων με τους κτηνοτροφικούς κλάδους των οικοστών αιγοπροβάτων και των αγελάδων γαλακτοπαραγωγής δεν προτείνεται, γιατί σε χαμηλά επίπεδα εκμετάλλευσης (μικρός αριθμός ζώων) το εισόδημα εργασίας από τους τελευταίους κλάδους είναι χαμηλότερο από το συγκρίσιμο εισόδημα που αντιστοιχεί στην απασχολούμενη εργασία. Εξ άλλου με το υφιστάμενο σύστημα επιδότησης των ζωοτροφών, που παρέχονται στους κτηνοτρόφους, κρίνεται συμφέρουσα η εκποίηση των ζωοτροφών.

β. 3. Περιορισμοί

Ως προς τους συντελεστές παραγωγής ισχύουν οι περιορισμοί που αναφέρθηκαν στον προηγούμενο τύπο γεωργικών εκμεταλλεύσεων των αροτραίων-δενδρωδών. Στην προκειμένη όμως περίπτωση έχουμε μεγαλύτερες ξηρικές εκτάσεις και γι' αυτό υποθέτουμε ότι είναι δυνατή η ενοίκιαση και τέτοιων εκτάσεων.

Για τη βιομηχανική τομάτα υπάρχουν περιορισμοί από τις συμβάσεις με τις γεωργικές βιομηχανίες λόγω δυσχερειών απορρόφησης απεριόριστων ποσοτήτων.

β.4. Τεχνικοί συντελεστές

Χρησιμοποιούμε τους ίδιους με το προηγούμενο υπόδειγμα (βλέπε σελίδα 65 και πίνακα 16).

β.5. Υπόδειγμα

Λαμβάνουμε την μέση εκμετάλλευση της κλάσεως των 50-80 στρεμ. με μέση έκταση 62 στρέμματα, εκ των οποίων αρδεύονται τα 14. Στο επίπεδο αυτό η σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο είναι 50,4%. Υποθέτοντας την δυνατότητα ενοίκιασης ξηρικών και αρδευόμενων εκτάσεων στην υφιστάμενη αναλογία ακολουθούμε τη διαδικασία των διαδοχικών προσεγγίσεων, έως ότου το εισόδημα εργασίας υπερβεί το συγκρίσιμο με την εισαγωγή των κλάδων που έχουν προταθεί.

Εάν καλέσουμε:

- X1 : τον κλάδο του σίτου
- X2 : την αμειψισπορά βαμβάκι-αραβσίτος (2/ετής αμειψισπορά)
- X3 : " " βαμβάκι-αραβσίτ.-Μηδική (6/ετής ")
- X4 : " " αραβσίτος-Βιομηχ.τομάτα(2/ετής ")
- X5 : " " βαμβάκι-Βιομηχαν.τομάτα (2/ετής ")

τότε με τους περιορισμούς που αναφέραμε στο σχετικό κεφάλαιο μπορούμε να καταρτίσουμε το παρακάτω υπόδειγμα 2:

Υπόδειγμα 2: Μεγάλη καλλιέργεια

$$\begin{array}{r}
 X_1 + 0X_2 + 0X_3 + 0X_4 + 0X_5 < 62 \text{ στρέμ. Ξηρικά} \\
 0X_1 + X_2 + X_3 + X_4 + X_5 < 14 \text{ " αρδευόμενα} \\
 1,5X_1 + 13,2X_2 + 11,7X_3 + 46,5X_4 + 49,2X_5 > 2100 \text{ ώρες εργασίας} \\
 1,5X_1 + 13,2X_2 + 11,7X_3 + 46,5X_4 + 49,2X_5 < 6300 \text{ " " } \\
 776X_1 + 2579X_2 + 2090X_3 + 4619X_4 + 4924X_5 > 107X_1 + \\
 948X_2 + 839X_3 + 3329X_4 + 3523X_5
 \end{array}$$

$$\text{με } Z \text{ Max} = 776X_1 + 2579X_2 + 2090X_3 + 4619X_4 + 4924X_5$$

β.6. Αποτελέσματα

Το υπόδειγμα 2 δεν μας δίνει λύση με τους περιορισμούς που θέσαμε. Γι'αυτό αναζητούμε λύσεις με διαδοχικές προσεγγίσεις σε υψηλότερα επίπεδα έκτασης. Έτσι έχουμε την εξής πρώτη λύση (1):

$$\begin{array}{ll}
 X_1 \text{ (σίτος)} & = 115 \text{ στρέμματα} \\
 X_5 \text{ (βαμβάκι-β.τομάτα)} & = 42 \text{ " } \\
 Z & = 296.824 \text{ δρχ.}
 \end{array}$$

Στην περίπτωση αυτή παρατηρούμε ότι υπερβαίνουμε τις συνήθεις ποσοτώσεις (από συμβάσεις) για την βιομηχανική τομάτα, που κυμαίνεται κατά μ.ο. γύρω στα 10 στρέμματα και ότι η αμοιβή της εργασίας είναι πολύ υψηλή αφού έχουμε: $\frac{\text{εισόδημα εργασίας}}{\text{Συγκρίσιμο εισόδημα}} = \frac{296.824}{160.445 \cdot 1,06} = 1,74$

$$\frac{\text{εισόδημα εργασίας}}{\text{Συγκρίσιμο εισόδημα}} = \frac{296.824}{160.445 \cdot 1,06} = 1,74$$

και περιορισμό των απασχολούμενων εργατικών χεριών έναντι εκείνων που απασχολούσε η εκμετάλλευση αρχικά, ήτοι από 1,27 σε 1,06 Μ.Α.Ε.

Περιορίζοντας τη βιομηχανική τομάτα στα 10 στρέμματα λαμβάνουμε την λύση (2)

$$\begin{array}{ll}
 X_1 \text{ (σίτος)} & = 98 \text{ στρέμματα} \\
 X_2 \text{ (βαμβάκι-αραβσίτος)} & = 84 \text{ " } \\
 X_5 \text{ (βαμβάκι-βιομ.τομάτα)} & = 20 \text{ " } \\
 \text{και } Z & = 391.164 \text{ δρχ.}
 \end{array}$$

Η τελευταία λύση επιτυγχάνεται σε υψηλότερα επίπεδα έκτασης και δίνει υψηλότερη σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο εισόδημα (2,32) χωρίς να αυξάνει την απασχολούμενη εργασία. Γι'αυτό και στην πράξη αυτά τα υποδείγματα εκμεταλλεύσεων ασκούνται κυρίως από επιχειρηματίες παραγωγός, που χρησιμοποιούν ξένη εργασία και δεν ενδιαφέρονται για την αξιοποίηση της διατιθέμενης εργασίας της οικογένειας.

Εάν θέλουμε όμως να βρούμε λύσεις, που να απασχολούν περισσότερη εργασία, τότε πρέπει να καταφύγουμε σε κλάδους έξω από το υπόδειγμα 2, γιατί, όπως παρατηρούμε από τη λύση (2) μειώνοντας την έκταση της βιομηχανικής τομιάς επιτυγχάνουμε λύσεις σε ακόμα υψηλότερα επίπεδα έκτασης με υψηλότερη βέβαια αμοιβή της εργασίας αλλά λιγότερη απασχόληση.

Από τον πίνακα των τεχνικών συντελεστών (πίνακας 16) παρατηρούμε ότι ο κλάδος που απαιτεί πολύ εργασία είναι ο καπνός, ο οποίος όμως έχει εισόδημα εργασίας ανά στρέμμα μικρότερο από το συγκριτικό εισόδημα, που αναλογεί στην απαιτούμενη εργασία και κατά συνέπεια πρέπει να συνδυασθεί με άλλους κλάδους, που έχουν την τελευταία σχέση σε αντίστροφο λόγο.

Στο υπόδειγμα λοιπόν 2 εισάγουμε τον καπνό και μάλιστα τον ξηρικό σε αμειψισπορά με τον σίτο, αφού στον τύπο εκμεταλλεύσεων των αροτραίων επικρατούν οι ξηρικές εκτάσεις. Αφαιρώντας τον κλάδο της βιομηχανικής τομιάς από αυτό το υπόδειγμα λαμβάνουμε την πιο κάτω λύση (3):

X1 (σίτος)	=	74 στρέμματα
X2 (Βαμβάκι-αραβόσιτος)	=	28 στρέμματα
X3 (καπνός-σίτος)	=	22 στρέμματα

και Z = 182.876 δρχ.

Η λύση (3) μας δίνεται σε αρκετά χαμηλότερα επίπεδα εκτάσεων από εκείνο της λύσεως (1) και παρέχει σχέση:

$$\frac{E E}{\Sigma E} = \frac{182.876}{160.445 \cdot 1,07} = 1,06$$

γ. Τύπος εκμεταλλεύσεων: Ελαιοκομία

Οι εκμεταλλεύσεις του τύπου αυτού είναι πλήρως εξειδικευμένες προς τον κλάδο της βρώσιμης ελιάς, ξηρικής ή αρδευόμενης. Σε όλες τις κλάσεις επικρατεί η ελιά πάνω από 80% κατά μ.ο. ως προς τις εκτάσεις και πάνω από το 95% ως προς το εισόδημα εργασίας.

Εδώ μπορούμε να διακρίνουμε δύο κατηγορίες εκμεταλλεύσεων, ήτοι εκείνες που βρίσκονται στις λοφώδεις κυρίως περιοχές με επικράτηση της ξηρικής ελιάς και μικρών εκτάσεων σίτου και εκείνες των πεδινών περιοχών με επικράτηση της αρδευόμενης ελιάς.

Οι εκμεταλλεύσεις της πρώτης κατηγορίας δεν παρουσιάζουν περιθώρια αναδιάρθρωσης.

Οι εκμεταλλεύσεις της δεύτερης κατηγορίας ακολουθούν τους συλλογισμούς του προγραμματισμού των εκμεταλλεύσεων του τύπου αροτραίων-δενδρωδών, (βλέπε σελ.63) με την διαφορά ότι υπάρχει η φυτεία της ελιάς σε μεγαλύτερο ποσοστό (ξηρική και αρδευόμενη) και επομένως οι λύσεις

δίνονται σε χαμηλότερα επίπεδα εκτάσεων.

Έτσι π.χ. μία εκμετάλλευση της κλάσεως των 30-50 στρεμμάτων με μέση συνολική έκταση 37 στρέμματα και αρδευόμενη 11 στρέμματα καταλαμβάνονται από ελιά και έχοντας και άλλα 21 στρέμματα ξηρικής ελιάς δίνει λύση (1) σε συνδυασμό με τα κηπευτικά στα επίπεδα έκτασης:

X1 (τομάτα νωπή - φασολάκια)	= 4,9 στρέμματα
X4 (σίτος)	= 5,0 "
X5 (ελιά βρώσιμη)	= 32,0 " (11 αρδευόμενα)

με $Z = 171.488$ δρχ. $M.A.E. = 1,06$ και $\frac{E.E.}{\Sigma E.} = 1,02$

Η ελιά εκμετάλλευση χωρίς κηπευτικά δίνει λύση στα πιο κάτω επίπεδα έκτασης (2):

X3 (βαμβάκι - αραβσίτος)	= 67,3 στρέμματα
X4 (σίτος)	= 5,0 "
X5 (ελιά βρώσιμη)	= 32,0 "

με $Z = 297.404$ δρχ. , $M.A.E. = 1,05$

και σχέση $\frac{E.E.}{\Sigma E.} = 1,76$

δ. Τύπος εκμεταλλεύσεων: Δενδρώδεις-αροτραίες

Από την μελέτη της υφιστάμενης κατάστασης διαπιστώνεται ότι οι εκμεταλλεύσεις του τύπου αυτού είναι σαν εκείνες του προηγούμενου τύπου με δενδροκομικό κλάδο την ελιά και αροτραίες μόνο το σίτο αλλά σε μεγαλύτερο ποσοστό από τις προηγούμενες και με συνολικά μικρή αρδευόμενη έκταση. Άρα από πλευράς προγραμματισμού εμπίπτουν στις εκμεταλλεύσεις της πρώτης περίπτωσης του προηγούμενου τύπου, για τις οποίες ισχύουν όσα αναφέρονται εκεί.

ΠΙΝΑΚΑΣ 17. ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΩΝ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΙΣΜΟΥ

Υφιστάμενα συστήματα εκμετάλλευσης		Προτεινόμενα συστήματα εκμετάλλευσης					
<u>Υπόδειγμα Α: Αροσιές-Λεονορώδες</u>							
α. Κλάδοι παραγωγής(στρέμματα)		Λόση 1 ^η	Λόση 2 ^η (χωρίς κηπευτικά)	Λόση 3 ^η (χωρίς κηπευτικά,μεγαλύτερη έκταση ελιάς.)			
σίτος	16,6	σίτος	19,0	Γ-μηρόλι	66,2	βαμβάκι	44,2
βαμβάκι	2,0	τομάτα νωπή	6,3	αραβσίτος	66,2	αραβσίτος	44,2
κηπευτικά διάφορα	2,0	φασολάκια	6,3	σίτος	19,0	σίτος	53,0
ελιά βρώσιμη(αρδευμ.)	11,0	πατάτες	4,2	ελιά βρώσιμη(αρδευμ- μενη)	11,0	ελιά βρώσιμη (αρδευμ- μενη)	26,0
μηδική	1,6	αραβσίτος	4,2				
μηλιά και λοιπά δεν- δρύδη	2,0	ελιά βρώσιμη (αρδευόμενη)	11,0				
αγρανόπτωση	1,8						
Σύνολο	37,0	Σύνολο	51,0	Σύνολο	162,4	Σύνολο	167,4
αρδευόμενα	18,0	αρδευόμενα	32,0	αρδευόμενα	143,4	αρδευόμενα	114,9
β. Εισόδημα εργασίας σε δραχμές	108.550		239.575		420.745		421.313
γ. Μ.Α.Ε.ς Ανθρώπινης Εργασίας (Μ.Α.Ε.)	1,19		1,45		1,05		1,1
δ. Σχέση εισοδήματος ερ- γασίας προς συγκρίσι- μο εισόδημα	0,56		1,03		2,49		2,38
<u>Υπόδειγμα Β: Μεγάλη Καλλιέργεια</u>							
κ. Κλάδοι παραγωγής(στρέμματα)		Λόση 1 ^η	Λόση 2 ^η (περιορισμός βιομ.τομάτας)	Λόση 3 ^η (με έκταση καπνός)			
σίτος	40,0	σίτος	115,0	σίτος	98,0	σίτος	85,0
βαμβάκι	4,3	βαμβάκι	21,0	βαμβάκι	52,0	βαμβάκι	14,0
καπνός	5,0	βιομ.τομάτα	21,0	αραβσίτος	42,0	αραβσίτος	14,0
ελιά βρώσιμη(αρδευμ.)	5,6			βιομηχανική τομάτα	10,0	καπνός	11,0
αρακάς	1,5						
μηδική	2,8	Σύνολο	157,0	Σύνολο	202,0	Σύνολο	124,0
κηπευτικά	0,6	αρδευόμενα	42,0	αρδευόμενα	104,0	αρδευόμενα	28,0
αγρανόπτωση	1,5						
Σύνολο	62,0						
αρδευόμενα	14,0						
δ. εισόδημα εργασίας σε δρχ.	102.657		296.842		391.160		182.876
γ. Μ.Α.Ε.ς	1,27		1,06		1,05		1,07
δ. σχέση εισοδ.εργασίας προς συγκρίσιμο εισοδ.	0,50		1,74		2,32		1,06
<u>Υπόδειγμα Γ: Ελαιόκομμα</u>							
ε. Κλάδοι παραγωγής(στρέμματα)		Λόση 1 ^η	Λόση 2 ^η (χωρίς κηπευτικά)				
ελιά βρώσιμη αρδευμ.	11,3	ελιά βρώσιμη	11,0	ελιά βρώσιμη	11,0		
" " ξηρική	21,0	αρδευόμενη ελιά βρώσιμη	21,0	αρδευόμενη ελιά βρώσιμη ξηρ.	21,0		
σίτος	2,3	ξηρική τομάτα νωπή	2,5	βαμβάκι	33,6		
αγρανόπτωση κλπ.	2,4	φασολάκια	2,5	αραβσίτος	33,6		
		σίτος	5,0	σίτος	5,0		
Σύνολο	37,0	Σύνολο	42,0	Σύνολο	104,2		
αρδευόμενα	11,3	αρδευόμε- να	16,0	αρδευόμενα	78,2		
β. Εισόδημα εργασίας σε δρχ.	134.086		171.488		297.404		
γ. Μ.Α.Ε.ς	1,18		1,06		1,05		
δ. Σχέση εισοδήματος ερ- γασίας προς συγκρίσι- μο εισόδημα	0,70		1,02		1,76		

ΚΕΦ. 10. ΣΥΖΗΤΗΣΗ - ΠΡΟΒΛΗΜΑΤΑ

Οι δυνατότητες εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων εξετάστηκαν ήδη από την σκοπιά του παραγωγού με θεώρηση μόνο της αύξησης του εισοδήματος εργασίας ανά απασχολούμενο άτομο που μπορεί να προκύψει από αναδιάρθρωση κλάδων παραγωγής και αύξηση των εκτάσεων, πράγμα που λήφθηκε σαν βασικότερος στόχος για τους διαχειριστές των γεωργικών εκμεταλλεύσεων.

Ότι όμως συμφέρει και είναι δυνατό για μια εκμετάλλευση, δεν συμφέρει ή δεν είναι δυνατό πάντοτε και για το σύνολο των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (COMPOSITION FALLACY), ή για τη γενικότερη οικονομία της περιοχής ή χώρας.

Έτσι μπορεί να προκύψουν προβλήματα σε επίπεδο Νομού ή Χώρας, αν οι παραγωγοί ακολουθήσουν τις λύσεις που βρέθηκαν συμφέρουσες οικονομικά με τη διαχειριστική πολιτική που εισηγείται ο προγραμματισμός.

Οι προτεινόμενες λύσεις μας οδηγούν σε εκμεταλλεύσεις μεγάλων εκτάσεων με εκμηχανισμένους κλάδους παραγωγής εκτός από τους συνδυασμούς των διαφόρων κλάδων με κηπευτικά ή καπνό. Τουτό μας δημιουργεί προβλήματα ως προς:

- Την εξεύρεση των εκτάσεων
- Την απασχόληση
- Την δυνατότητα ένταξης στο πρόγραμμα των διάφορων εκμεταλλεύσεων σε συσχετισμό με την εισροή στη χώρα μας πόρων από την ΕΟΚ.

α. Εξεύρεση εκτάσεων

Στην Ελλάδα η τιμή της γεωργικής γης θεωρείται υψηλή σε σχέση με τις άλλες χώρες της ΕΟΚ (βλέπε πίνακα Α.8. παραρτήματος). Τουτό μπορεί να αποδοθεί σε διάφορους λόγους που επηρεάζουν τόσο την προσφορά (μείωση της γεωργικής γης από αστικοποίηση, από εγκατάλειψη οριακών εδαφών κλπ.) όσο και τη ζήτηση (μικρός κλήρος, αύξηση επενδύσεων σε έδαφος λόγω πληθωρισμού και οικονομικής αστάθειας κ.τ.λ.) Η κατάσταση επιδεινώνεται από την έλλειψη ζωνών χρήσεως γης στη χώρα μας.

Για τους λόγους αυτούς οι μεταβιβάσεις γεωργικής γης στη Ελλάδα είναι περιορισμένες. Το πρόβλημα θα μπορούσε σε ένα βαθμό να αντιμετωπισθεί με τις ενοικιάσεις, αλλά και εδώ θα προκύψουν προβλήματα, αφού ο θεσμός αυτός δεν προστατεύεται από ισχυρή νομοθεσία κατοχύρωσης των δικαιωμάτων του ιδιοκτήτη και του ενοικιαστή, με συνέπεια να μη γίνονται μακροχρόνιες ενοικιάσεις και έτσι δεν ενθαρρύνονται οι επενδύσεις στις ενοικιαζόμενες εκτάσεις. Εξ' άλλου οι παραγωγοί, που υπο-

βάλλονται στη δαπάνη του ενοικίου, βρίσκονται σε μειονεκτική θέση από πλευράς εισοδήματος και δυνατότητας ανταγωνισμού με άλλους παραγωγούς.

Ευνοϊκή επίδραση θα είχε πάνω στην αύξηση της έκτασης των γεωργικών εκμεταλλεύσεων η εφαρμογή της οδηγίας 72/160 Ε.Ο.Κ.⁺ που αναφέρεται στην παραχώρηση γεωργικών εκτάσεων από τους ηλικιωμένους γεωργούς έναντι ετήσιας αποζημίωσης για 10 χρόνια. Η οδηγία όμως αυτή δεν εφαρμόστηκε στη χώρα μας.

β. Απασχόληση

Από την υφιστάμενη κατάσταση του μελετώμενου χώρου διαπιστώθηκε ένα πλεόνασμα εργασίας ανερχόμενο σε 16,7% επί του συνόλου, το οποίο με τις παροχές και άμεσα μελλοντικές οικονομικές συνθήκες δεν φαίνεται να βρίσκει διέξοδο εκτός γεωργίας, δεδομένης και της αυξημένης ανεργίας των τελευταίων ετών.

Οι λύσεις, που δόθηκαν στο κεφάλαιο του προγραμματισμού, επιτείνουν το πιο πάνω πρόβλημα στις περιπτώσεις, που δεν έχουμε συνδυασμούς με κηπευτικά ή καπνό, ή αύξηση αρδεύσεων.

Από τους άλλους τύπους των εκμεταλλεύσεων, που απασχολούν πολλή εργασία, εκείνος του συνδυασμού των αροτραίων με τη βοοτροφία (ή και την ενσταυλισμένη αιγοπροβατοτροφία), δεν παρουσιάζει περιθώρια ανάπτυξης, όπως αναφέρθηκε στο κεφάλαιο 9 (σελ. 59.), ο δε τύπος της αιγοπροβατοτροφίας εξαρτάται από την ύπαρξη ελεύθερων βοσκών. Απομένουν οι εξειδικευμένοι τύποι της παραγωγής λευκών κρεάτων (ορνιθοτροφία και χοιροτροφία) που δεν εξαρτώνται από το έδαφος και των κηπευτικών υπό κάλυψη. Από αυτούς η ορνιθοτροφία είναι κορεσμένη τόσο στην χώρα μας όσο και στην ΕΟΚ. Οι άλλοι δύο κλάδοι απασχολούν μικρό αριθμό εκμεταλλεύσεων και λίγο μπορεί να συμβάλουν στη λύση του προβλήματος.

γ. Δυνατότητες ένταξης των εκμεταλλεύσεων στο Πρόγραμμα εκσυγχρονισμού και εισροή οικονομικών πόρων από την ΕΟΚ.

Η εισροή πόρων από την ΕΟΚ είναι συνάρτηση του αριθμού των εκμεταλλεύσεων που μπορούν να ενταχθούν στο πρόγραμμα της οδηγίας 72/159.

Οι γεωργοί όμως που μπορεί να ενταχθούν στο πρόγραμμα είναι λίγοι, αφού σύμφωνα με τα προηγούμενα δημιουργούνται προβλήματα και όταν ακόμα οι γεωργοί ακολουθήσουν τις λύσεις, που προέκυψαν από τον προγραμματισμό.

Για τους παραγωγούς που θα μένουν εκτός του προγράμματος της οδηγίας 72/159 υπάρχουν ανάγκες εκσυγχρονισμού ή ανανέωσης του μηχανικού

⁺Καταργήθηκε με τον Καν. 797/85 ΕΟΚ και σήμερα υπάρχει εισήγηση της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για επαναφορά της σε ισχύ.

εξοπλισμού και των εγκαταστάσεων ή αναδιάρθρωσης των κλάδων παραγωγής κ.τ.λ. Αυτοί οι παραγωγοί προ της ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ ενισχύονταν με ορισμένα κίνητρα, τα οποία μπορούσαν να συνεχισθούν και μετά την ένταξη από εθνικούς πόρους βάσει της οδηγίας 79/159 ΕΟΚ (άρθρο 14) αλλά πολύ περιορισμένα (βλέπε σελ. 5 και 8).

Εάν λοιπόν η προϋπόθεση-στόχος της επίτευξης του συγκρισιμού εισοδήματος που θέτει η ΕΟΚ για τον εκσυγχρονισμό των εκμεταλλεύσεων ήταν χαμηλότερος, τότε πολλές από τις παραπάνω εκμεταλλεύσεις θα μπορούσαν να ενισχυθούν από την ΕΟΚ.

Και εδώ τίθεται το πρόβλημα της πολιτικής επιλογής μεταξύ της ενίσχυσης περισσότερων γεωργών να αυξήσουν τα εισοδήματά τους σε χαμηλότερα επίπεδα (δηλαδή κάτω από το συγκρισιμο εισόδημα) και της ενίσχυσης ολιγότερων γεωργών να αυξήσουν τα εισοδήματά τους σε υψηλότερα επίπεδα (πάνω από το συγκρισιμο εισόδημα). Οι πρώτοι σε άλλο στάδιο σργότερα μπορεί να ενισχυθούν για να αυξήσουν ακόμα περισσότερο το εισόδημά τους. Με δοσμένη όμως την εθνική πολιτική των τελευταίων ετών για ενίσχυση των μικρών εκμεταλλεύσεων φαίνεται να αποκλείεται η δεύτερη επιλογή κατά τα άμεσα προσεχή χρόνια.

Και στην ΕΟΚ από το 1982 άρχισε να ωριμάζει η ιδέα της αναθεώρησης αυτής της πολιτικής⁺, που ήταν απόρροια παλαιότερων διαφορετικών συνθηκών (της εποχής του τέλους της 10/ετίας του 1960), οπότε υπήρχε ζήτηση εργατικών χερών εκτός γεωργίας και επιδιώκονταν με την πολιτική αυτή η έξοδος του πλεονάζοντος εργατικού δυναμικού στη γεωργία. Κατά συνέπεια και λόγω του ειδικότερου προβλήματος της Ελλάδας, αλλά και λόγω της γενικότερης αλλαγής των διεθνών οικονομικών δεδομένων στον Ευρωπαϊκό χώρο, θα μπορούσε η χώρα μας να ζητήσει την τροποποίηση της πολιτικής της Ε.Ο.Κ. στον τομέα του εκσυγχρονισμού των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως προς το στόχο (προϋπόθεση) του συγκρισιμού εισοδήματος, και συγκεκριμένα τη μείωση της σχέσης του εισοδήματος εργασίας προς το συγκρισιμο εισόδημα.

+ Η πολιτική αυτή αναθεωρήθηκε με τον Κανονισμό 797/85 ΕΟΚ.

Για την υποστήριξη των θέσεων της Ελλάδας χρησιμοποιήθηκαν στοιχεία από την παρούσα εργασία (βλέπε υποσημείωση σελ. 7).

ΚΕΦ. 11. ΣΥΜΠΕΡΑΣΜΑΤΑ - ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Ερευνώντας τη συμβολή της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της ΕΟΚ στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων σε ένα δείγμα εκμεταλλεύσεων, που είχε λάβει η ΕΣΥΕ στο Νομό Φθιώτιδας και αφορούσε στα διαρθρωτικά τους στοιχεία και με βάση στοιχεία εισοδήματος εργασίας, που συγκεντρώσαμε από αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις και από εργαζόμενους εκτός γεωργίας καταλήγουμε στα παρακάτω συμπεράσματα:

α. Η σχέση εισοδήματος εργασίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ανά εργαζόμενο προς το εισόδημα των εργαζομένων εκτός γεωργίας (συγκρισιμο εισόδημα) είναι πάνω από το 80% μόνο σε 5,7% των εκμεταλλεύσεων ενώ στο σύνολο των χωρών της ΕΟΚ των 9 το ποσοστό αυτό είναι 39%.

Κατά συνέπεια η σχέση αυτή είναι πολύ μικρή συγκριτικά με την αντίστοιχη σχέση στις άλλες χώρες-μέλη της ΕΟΚ, πράγμα που δυσχεραίνει τον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων (περισσότερες επενδύσεις, βαθύτερες αναδιαρθρώσεις κ.τ.λ.).

β. Υπάρχει ένα πλεόνασμα εργατικού δυναμικού που ανέρχεται στο 16,7% του συνολικού διαθέσιμου εργατικού δυναμικού.

γ. Από τη διερεύνηση των δυνατοτήτων εκσυγχρονισμού και των προγραμματισμό διαπιστώθηκε ότι ο εκσυγχρονισμός των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με κριτήριο την επίτευξη εισοδήματος εργασίας τουλάχιστον ίσου με εκείνο των εργαζομένων εκτός γεωργίας επιτυγχάνεται σε υψηλά επίπεδα εκτάσεων εκτός από τις εκμεταλλεύσεις που επικρατεί ο καπνός ή τα οπωροκηπευτικά. Τουτό σημαίνει ότι μικρός αριθμός γεωργών μπορεί να ωφεληθεί από την εφαρμογή της πολιτικής αυτής της ΕΟΚ στη Χώρα μας σε βάρος άλλων γεωργών, από τους οποίους πρέπει να ενοικιάσουν ή να αγοράσουν γεωργική γη. Οι τελευταίοι θα πρέπει να εγκαταλείψουν τη γεωργία, πράγμα το οποίο αποτελούσε παλαιότερα στόχο της πολιτικής της ΕΟΚ, που υλοποιήθηκε με την έκδοση και εφαρμογή των οδηγιών του 1972 (72/159, 72/160 και 72/161 ΕΟΚ).

δ. Σήμερα με δοσμένες τις εθνικές και διεθνείς οικονομικές συνθήκες που πέρα από τη γενικότερη αστάθεια δεν παρέχουν περιθώρια απορρόφησης εργατικού δυναμικού, που θα φύγει από τη γεωργία, οι παραγωγοί δεν εγκαταλείπουν εύκολα τις εκμεταλλεύσεις τους.

Υστερα από τα παραπάνω κρίνεται ορθότερη μια πολιτική ενίσχυσης περισσότερων γεωργών να αυξήσουν τα εισοδήματα εργασίας σε χαμηλότερα επίπεδα.

στ. Για να επωφεληθεί όμως η Ελλάδα από τα κίνητρα της ΕΟΚ για μια τέτοια επιλογή αγροτικής πολιτικής πρέπει να ζητήσει αναθεώρηση της Κοινής Αγροτικής Πολιτικής της ΕΟΚ ως προς τον επιδιωκόμενο στόχο της επίτευξης του συγκρισιμου εισοδήματος και την αντικατάστασή του με μία χαμηλότερη σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρισιμο εισόδημα ανά απασχολούμενο άτομο στη γεωργία.

Π Ε Ρ Ι Λ Η Ψ Η

I. Στην παρούσα εργασία ερευνώνται οι επικτώσεις από την εφαρμογή της κοινής αγροτικής πολιτικής της ΕΟΚ στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδας με σκοπό:

- την διαπίστωση των κατευθύνσεων στις οποίες οδηγούνται οι εκμεταλλεύσεις ως προς τους κλάδους παραγωγής, το μέγεθος και την απασχόληση των συντελεστών παραγωγής.
- τον εντοπισμό των προβλημάτων που προκύπτουν σε επίπεδο περιοχής ή χώρας επί θεμάτων γεωργικής γης και εργασίας.
- την εξέταση πιθανών λύσεων που μπορεί να συμβάλουν στη βελτίωση των δομών των γεωργικών εκμεταλλεύσεων με την αύξηση των χορηγούμενων στη χώρα μας οικονομικών ενισχύσεων από την ΕΟΚ.

Η εργασία αυτή, που αφορά έρευνα αποτελεσματικότητας μέτρων κοινής αγροτικής πολιτικής της ΕΟΚ στον τομέα των γεωργικών διαρθρώσεων, γίνεται για πρώτη φορά σε Κράτος - μέλος της ΕΟΚ.

2. Συγχρόνως μελετάται για πρώτη φορά στη χώρα μας η σχέση του εισοδήματος εργασίας των γεωργικών εκμεταλλεύσεων προς το εισόδημα των εργαζομένων στους άλλους τομείς της οικονομίας καθώς και η κλειστά εργαζομένη εργασία μέσα στους διάφορους τύπους γεωργικών εκμεταλλεύσεων, σαν ενδιάμεσα στοιχεία, απαραίτητα για τους σκοπούς της παρούσας εργασίας.

3. Επιχειρείται η μελέτη ενός συνόλου εκμεταλλεύσεων όχι με την χρήση συνολικών μεγεθών (AGGREGATES), αλλά από επί μέρους μεγέθη ομογενών κατά το δυνατόν γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως προς τις παραγωγικές τους κατευθύνσεις. Αυτό δίνει την δυνατότητα να μελετήσουμε διαφορετικά μεγέθη εκμεταλλεύσεων και διαφορετικές κατηγορίες καλλιεργειών.

4. Η μεθοδολογική προσέγγιση των στόχων βασίστηκε α) στη λογιστική ανάλυση, για να υπολογιστούν το εισόδημα εργασίας ανά μονάδα εργασίας στην εκμετάλλευση και η σχέση του προς το συγκριτικό εισόδημα, καθώς και να προσδιορισθούν οι ενισχυτικοί του εισοδήματος κλάδοι παραγωγής και να προκριθούν οι καλλίτεροι απ' αυτούς και β) στο γραμμικό προγραμματισμό για να προσδιορισθούν τα καλλίτερα επενδυτικά σχέδια και οι αποδοτικότητες των συντελεστών παραγωγής, ιδιαίτερα εκείνου της εργασίας, καθώς και ολόκληρων των εκμεταλλεύσεων.

5. Τα συμπεράσματα, στα οποία καταλήξαμε, είναι τα ακόλουθα:

- Οι εκμεταλλεύσεις που έχουν σχέση εισοδήματος εργασίας προς το εισόδημα των εργαζόμενων εκτός γεωργίας (συγκρίσιμο εισόδημα) πάνω από 80 ο/ο ανέρχονται μόλις στο 5,7 ο/ο, ενώ οι αντίστοιχες των χωρών-μελών της ΕΟΚ των 9 είναι 39 ο/ο.

- Ο εκσυγχρονισμός των εκμεταλλεύσεων με κριτήριο την επίτευξη εισοδήματος εργασίας τουλάχιστον ίσου με εκείνο των εργαζομένων εκτός γεωργίας επιτυγχάνεται σε εκμεταλλεύσεις με υψηλά μεγέθη εκτάσεων εκτός από εκείνες, όπου επικρατούν τα οπωροκηπευτικά και ο καπνός, πράγμα που σημαίνει ότι μικρός αριθμός γεωργών μπορεί να ωφεληθεί από την εφαρμογή της σχετικής πολιτικής της ΕΟΚ σε βάρος άλλων που θα εγκατέλειπαν την γεωργία.

- Δεδομένων των σημερινών όρων και εθνικών οικονομικών συνθηκών κρίνεται συμφέρουσα η επίτευξη αύξησης των εισοδημάτων σε χαμηλότερα επίπεδα από το συγκρίσιμο εισόδημα από περισσότερους γεωργούς, παρά η επίτευξη του συγκρίσιμου εισοδήματος από λίγους γεωργούς.

- Για να ωφεληθεί η χώρα μας από την ΕΟΚ χρειάζεται αναθεώρηση της Κοινής αγροτικής πολιτικής στον εκσυγχρονισμό των γεωργικών εκμεταλλεύσεων ως προς τον στόχο του συγκρίσιμου εισοδήματος και αντικατάστασή του από μια χαμηλότερη σχέση εισοδήματος εργασίας προς το συγκρίσιμο.

Σημείωση: Από το 1985 η σχετική πολιτική της ΕΟΚ αναθεωρήθηκε προς την κατεύθυνση των αποτελεσμάτων αυτής της εργασίας, στοιχεία της οποίας χρησιμοποιήθηκαν από την Ελληνική Κυβέρνηση για τη θεμελίωση των θέσεών της κατά τις συζητήσεις αναθεώρησης, δεδομένου ότι δεν υπήρχαν άλλες μελέτες του είδους αυτού στη χώρα μας.

Άλλωστε γι' αυτό ακριβώς το σκοπό είχε αναθέσει το θέμα και ο επιβλέπων Καθηγητής από την περίοδο ακόμα των διαπραγματεύσεων ένταξης της χώρας μας στην ΕΟΚ.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ Α

Πίνακας Α.1. Αριθμός, έκταση και μέσο μέγεθος των γεωργικών εκμεταλλεύσεων της Ελλάδος κατά τάξη μεγέθους

Τάξη μεγέθους σε στρέμ.	1 9 6 1		1 9 7 1		1 9 7 7				
	Αριθμός εκμεταλλ. σε χιλιάδες	Έκταση σε χιλ. στρέμματα	Μέσο μέγεθος σε στρέμ.	Αριθμός εκμεταλλ. σε χιλιάδες	Έκταση σε χιλ. στρέμματα	Μέσο μέγεθος σε στρέμ.	Αριθμός εκμεταλλ. σε χιλιάδες	Έκταση σε χιλ. στρέμματα	Μέσο μέγεθος σε στρέμ.
χωρίς γη	16,8	-	-	10,7	-	-	4,3	-	-
1- < 10	251,8	1.319,9	5,0	225,8	1.134,8	5,0	219,2	1.073,4	4,9
10- < 30	426,0	7.782,7	18,3	394,3	7.025,9	18,3	338,2	6.069,3	18,0
30- < 50	232,4	8.800,7	37,9	209,6	7.924,7	37,8	181,4	6.785,6	37,4
50- < 100	172,7	11.432,1	66,2	164,3	10.926,0	66,5	150,6	9.936,3	66,0
100- < 200	38,9	4.981,3	128,0	42,8	5.529,9	129,3	48,0	6.170,8	128,6
200- < 500	6,9	1.852,9	270,0	8,8	2.432,6	275,2	12,6	3.330,1	269,3
500 και άνω	0,7	563,2	860,0	0,9	889,1	1.010,3	1,5	1.089,1	726,1
Σύνολο	1.156,2	36.732,8	31,8	1.047,3	35.862,9	34,2	955,8	34.504,6	36,1

ΠΗΓΗ: ΕΣΥΕ Απογραφή Γεωργίας Κτηνοτροφίας και Δασών 1961 και 1971 και Διαρθρωτική Έρευνα Γεωργίας 1977/1978

Πίνακας Α.2. Συντελεστές τυπικής ακαθ. αξίας παραγωγής

I. ΦΥΤΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1. Σιτηρά για καρπό	
1. Σιτάρι σκληρό και ημίσκληρο	1,00
2. Σιτάρι μαλακό	1,00
3. Κριθάρι	0,55
4. Βρώμη	0,73
5. Σίκαλη	0,90
6. Άραβόσιτος	1,00
7. Ρύζι	1,59
8. Άλλα σιτηρά για καρπό	0,82
2. Φαγόσιμα όσπρια για καρπό (φασόλια, φακές κλπ.), Ξερά καθώς και συγκαλλιέρνιες σιτηρών και όσπριων (πχ. φασόλια με άραβόσιτο κλπ.) και όσπριων μεταξύ τους	0,67
3. Κτηνοτροφικά όσπρια και άλλα ψυχανθή για καρπό (βίκος, ρόβη κλπ.)	0,60
4. Φυτά με ριζώματα, κονδύλους ή βολβούς	
α. Φαγόσιμα	
1. Πατάτες	2,97
2. Άλλα φυτά με ριζώματα κονδύλους ή βολβούς (Ξερά κρεμμύδια και οκρόλες, γλυκοπατάτα κλπ.)	1,45
β. Κτηνοτροφικά φυτά με ριζώματα και κονδύλους (κτηνοτροφικά τεύτλα κλπ.)	0,00
5. Βιομηχανικά, έλαιόχο, κλωστογικά, άρωματικά και φαρμακευτικά φυτά.	
1. Βαμβάκι	4,45
2. Καπνός	6,36
3. Ζαχαρότευτλα*	2,97
4. Έλαιόχο φυτά (εουόαμι, σόγια, άραχίδα, ήλιόσπορος κλπ.)	1,09
5. Άλλα βιομηχανικά, κλωστογικά, άρωματικά και φάρμα - κευτικά φυτά*	4,45
6. Λαχανικά, πεπνοσιδή, φρούλες.	
α. Ντερίατα :	
1. Στο ύψαιδρο	9,09
2. Κάτω από καλύμματα (πλαστικά ή τζέμι) τ. μέτρο	0,036
β. Λοιπά λαχανικά, πεπνοσιδή, φρούλες:	
1. Στο ύψαιδρο	9,09
2. Κάτω από καλύμματα (πλαστικά ή τζέμι) τ. μέτρο	0,036
7. Άνθη και διακοσμητικά φυτά.	
1. Στο ύψαιδρο	55,00
2. Κάτω από καλύμματα (κλωστογικά ή τζέμι) τ. μέτρο	0,164

+ Μη περιλαμβανομένων των εκτάσεων για όροφοπαραγωγή

8	Φυτετές σποροπαραγωγής (περιλαμβάνονται οι οικοφυτετές των φυτών που έχουν άσπερίσκο)	1,36
9	Καλλιέργειες χλωρού χόρτου	0,00
10	Καλλιέργειες σονοῦ (ξηροῦ χόρτου)	0,00
11	Άλλες ύοτροπιατές καλλιέργειες	0,00
12	Άγγραναπαύσεις (μέχρι 5 ἐτών)	0,00
13	Οἰκιακοί λαχονόκητοι (γύρω ἀπὸ τὸ σπίτι, κυρίως γιὰ χρήση ἀπὸ τὴν οἰκογένεια, ὄχι πώληση) σὲ τ. μέτρα	0,00
14	Λειβάδια καὶ βοσκές (πού χρησιμοποιοῦνται συστηματικά γιὰ βοσκὴ καὶ πού μπορεῖ καὶ νὰ καλλιεργηθοῦν, ὄχι ὅμως καὶ εἰ ἐρεινοὶ μικρῆς ἀποδόσεως βοσκοτόποι)	0,00
15	Πολυετείς φυτετές (στρέμματα):	
	1. Ἐλαιῶνες	1,97
	2. Ἐσπεριδοειδῆ	5,27
	3. Ροδακινιές	7,09
	4. Εἰερυκογιές	7,09
	5. Ἄλλα πυρηνόκάρπα (κερασιές, βυσιγιές, βαμφοκηγιές κλπ)	7,09
	6. Μηλιές	7,09
	7. Ἀχλαδιές	7,09
	8. Συτιές (χλωρά καὶ ξηρά οὔκα)	1,89
	9. Ἀμυγδαλιές	0,34
	10. Ἄλλα καρποφόρα δένδρα (ροδιές, καρυδιές, φυσιγιές κλπ.)	0,34
16	Φυτώρια καρποφόρων δένδρων καὶ ἀμπελιῶν	10,40
17	Ἀμπέλια καὶ σταφιδόμπελα:	
	1. Γιὰ ἐπιτραπέζια σταφύλια, κυρίως	7,09
	2. Σουλτανίνα (Ξερή)	5,74
	3. Κερυνδιακὴ καὶ λοιπές σταφίδες	3,39
	4. Ἀμπέλια κυρίως γιὰ κρεοί	2,73
18	Άλλες ἐκτάσεις (π.χ. καλαμιῶνες, βουρλότοποι, κλπ. τῆς ἐκμεταλλεύσεως)	0,00
19	Γεωργικὴ γῆ οὗ δὲν καλλιεργήθηκε ἐφέτος γιὰ διάφορους λόγους (ἐκτός τῆς ἀγγραναπαύσεως)	0,00
20	Δυσική ἐκταση μέσα σὴν ἐκμετάλλευση (κυπαρισσιές, λεῦκες κλπ.)	0,00
21	Ἐκταση πού πιάνουν τὰ κτίσματα ⁽¹⁾ οἱ ἐρῶμοι, οἱ αὐλές, τὰ ἀλώνια κλπ.	0,00

+ Ἡ ἐκταση πού πιάνει τὸ σπίτι τοῦ ἀρχηγοῦ, ἀν εἶναι μέσα στο χωριό, δὲν υπολογίζεται.

II. ΖΩΙΚΗ ΠΑΡΑΓΩΓΗ

1. Ήπιτοι, ήμιόνοι, γίννοι.....	0,00
2. Όνοι.....	0,00
3. Βουσιδή (έκτός από βουβάλια)	
1. Κάτω του 1 έτους.....	4,40
2. Πάνω του 1 αλλά κάτω των 2 ετών :	
α. Άρρνα.....	5,80
β. Θήλεα.....	4,80
3. Δύο(2) ετών και πάνω :	
α. Άρρνα.....	10,50
β. Θήλεα.....	4,80
4. Άγελάδες γαλακτοπαραγωγής :	
α. Ξενικών φυλών.....	19,60
β. Έγχώριες ή έγχώριες βελτιωμένες.....	5,70
5. Άγελάδες εργασίας ή μικτών αποδόσεων :	
α. Ξενικών φυλών.....	0,00
β. Έγχώριες ή έγχώριες βελτιωμένες.....	5,70
4. Βουβάλια (άρρνα και θήλεα).....	6,80
5. Προβασιδή :	
1. Κάτω του 1 έτους.....	0,85
2. Ένός (1) έτους και πάνω.....	0,85
6. Αίγοσιδή (γίδια, κατοίκες κλπ)	
1. Κάτω του 1 έτους.....	1,00
2. Ένός (1) έτους και πάνω.....	1,00
7. Χοίροι :	
1. Χοιρομητέρες.....	8,50
2. Κάπροι έναπαραγωγής.....	5,50
3. Λοιποί χοίροι και χοιρίδια.....	5,00
8. Πουλερικά :	
1. Κοτόπουλα μέχρι 6 μηνών..... (10 κεφαλές)	0,105
2. Κότες που γεννούν.....	0,257
3. Άλλες κότες (που δέ γεννούν) και κοκκόρια.....	0,257
4. Άλλα πουλερικά (πάπιες, χήνες, φραγγό- κοτες, γάλλοι κλπ.).....	0,132
9. Κυφέλες μελισσών (έγχώριες και ευρωπαϊκές).....	0,00

Πηγή: Γ.Ε.Ε. Κανονισμός 91/1966 (J.O.121/1966)

Πίνακας Α.3. Κατάταξη τύπων εκμεταλλεύσεων σύμφωνα με τις παραγωγικές τους κατευθύνσεις

Παραγωγική Κατεύθυνση		Κωδικός τύπου	Χαρακτηριστικά τύπου
I. Παραγωγή άρστανων κολλήσεων (με εξαίρεση τις κολλήσεις κτηνοτροφών)	προσανατολισμένη	11 Α 11 Β 11 Γ	$I > \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} A > \frac{1}{2} \\ B > \frac{1}{2} \end{array} \right.$ ούτέ Α, ούτε Β > 1/2
	συνδυασμένη	12 13 14	$\frac{1}{2} < I \leq \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} III < II < I, IV < II \\ II < III < I, IV < III \\ II < IV < I, III < IV \end{array} \right.$
	προσανατολισμένη	22 C 22 D 22 E 22 Γ	$II > \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} C > \frac{1}{2} \\ D > \frac{1}{2} \\ E > \frac{1}{2} \end{array} \right.$ ούτέ C, ούτε D, ούτε E > 1/2
	συνδυασμένη	21 23 24	$\frac{1}{2} < II \leq \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} III < I < II, IV < I \\ I < III < II, IV < III \\ I < IV < II, III < IV \end{array} \right.$
II. Παραγωγή κολλήσεων	προσανατολισμένη	33 F 33 G 33 Γ	$III > \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} F > \frac{1}{2} \\ G > \frac{1}{2} \end{array} \right.$ ούτέ F, ούτε G > 1/2
	συνδυασμένη	31 32 34	$\frac{1}{2} < III \leq \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} II < I < III, < IV < I \\ I < II < III, < IV < II \\ I < IV < III, < II < IV \end{array} \right.$
	προσανατολισμένη	44 H 44 K 44 Τ	$IV > \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} H > \frac{1}{2} \\ K > \frac{1}{2} \end{array} \right.$ ούτέ H, ούτε K > 1/2
	συνδυασμένη	41 42 43	$\frac{1}{2} < IV \leq \frac{1}{2}$ $\left\{ \begin{array}{l} II < I < IV, III < I \\ I < II < IV, III < II \\ I < III < IV, II < III \end{array} \right.$
V. Κανένα διαπόνοτα γονικό προσανατολισμένο		55	ούτέ I, ούτε II, ούτε III, ούτε IV > 1/2

Πηγή: C.E.E. Κανονισμός 91/1966 (J.O.121/1966), παράρτημα II.

Πίνακας Α.4. Δαπάνες παραγωγής τήλην εργασιών κατά κλάδο παραγωγής α. ΚΛΑΔΟΙ ΠΟΥΤΙΚΗΣ ΠΑΡΑΓΩΓΗΣ - ΟΡΓ/ΣΤΡΕΪΜΑ

Σύλλογος παραγωγής	Συλλογή		Ανάπτυξη		Παραγωγή		Παροχή		Παροχή		Παροχή		Παραγωγή
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
1													14
2	214	208	208	27	402	63	914	34	-	57	-	500	1505
3	214	208	208	27	482	63	994	37	-	57	-	500	1583
4	52	210	210	47	1025	65	1484	52	-	125	-	1200	2775
5	193	184	184	17	412	60	865	32	-	57	-	500	1455
6	480	210	210	-	573	40	1304	49	-	84	-	500	1937
7	112	244	244	140	953	453	1902	71	-	27	-	1200	3200
8	320	375	375	150	1913	670	3428	123	-	76	-	1500	5132
9	-	202	202	128	1162	595	2073	78	-	282	-	1500	4321
10	-	162	162	107	1015	156	1440	54	-	229	-	800	2789
11	75	362	362	650	1635	720	3442	139	-	340	-	1800	5711
12	69	462	462	411	1627	694	3262	123	-	520	-	1500	5405
13	2310	780	780	330	1546	627	5993	225	-	545	-	1600	8563
14	283	250	250	130	1390	720	3005	113	-	410	-	1800	5329
15	-	122	122	91	1900	415	2168	81	-	217	-	1400	4681
16	210	90	90	-	530	60	890	33	-	-	-	400	1323
17	-	160	160	389	450	367	1266	51	-	215	-	1800	4158
18	-	118	118	389	450	128	1085	41	-	50	-	800	3592
19	-	140	140	536	460	306	1442	54	-	162	-	1200	3718
20	-	90	90	136	320	210	756	24	-	480	-	500	1764
21	-	213	213	196	280	120	609	31	-	466	-	1200	2506

Δοθέντες: Ι.Σ.Ε. 228, ημερησίως σε 275
 και συλλογής
 Δαπάνες: Δαπάνες
 Δοθέντες: Ι.Σ.Ε. 228, ημερησίως σε 275
 και συλλογής
 Δαπάνες: Δαπάνες
 Δοθέντες: Ι.Σ.Ε. 228, ημερησίως σε 275
 και συλλογής
 Δαπάνες: Δαπάνες

β. Κλάδοι ζώνης παραγωγής - δρχ/κεφαλή

Κλάδοι παραγωγής	Αγορά ζώων γιά κλάση ή άτυκτα.	2	3	4	5	6=2+3+5	7	8	9	10	11	12=8+11	Παρατηρήσεις		
													Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Επιπλέον δαπάνες ζ. κεφαλά	
	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά	Εξωτερικές δαπάνες ζ. κεφαλά
1	2	3	4	5	6=2+3+5	7	8	9	10	11	12=8+11	13			
Άγριας γάλακτος	-	12100	1200	550	13850	519	398	1285	3900	-	19952		Βελτιωμένες, 2, Β 500 χηρ. η. άμδδ, 2500 χηρ. τάλαντος (άφους 3,5%), άμερημα με τδ ζέρφ.		
Αόστοι καχόντ.	6500	10427	150	533	17610	903	131	199	-	-	18843		Άρχιμό 2, Β 40 χηρ., τελικό 2, Β 400 χηρ. βελτιωμένων φώλων		
Πρόβατα κοίμενικά	-	818	50	30	898	34	9	37	162	16	1140		Σύνθεση άγριας έντλ. 0,7%, 0,3% 0,1%, έντλ. 1,4%		
αόβια αόδατα	-	2154	50	30	2234	94	15	40	195	-	2568		σπαρδής 5%, άμειγμένα 79% κολούρια 1,15%, τόν μνοί 1,1%, 91% άνοσημότς άμνοί 5%, άμειγμένοι άμνοί 72%, άνοσημότς έντλ. 1,4%, 2,4%		
Άγριας κοίμενικά	-	522	37	30	589	22	10	38	130	16	805		άμειγμένα 90%, κολούρια 1,4% τόν μνοί άμνοί 1,3%, άμειγμένοι άμνοί 120%, άμειγμένα έντλ. 1,4%		
Άγριας αόδατα	-	2088	50	30	2141	80	15	40	182	-	2458		Σύνθεση άγριας 0,7%, 0,3% 0,1%, έντλ. 1,4%		
Όρνιθες άκαρυγής	-	120	4	-	124	5	-	35	3	-	167		σπαρδής 5%, άμειγμένα 79% κολούρια 1,15%, τόν μνοί 1,1%, 91% άνοσημότς άμνοί 5%, άμειγμένοι άμνοί 72%, άνοσημότς έντλ. 1,4%, 2,4%		
Όρνιθες καχόντ.	9,5	34,9	2,2	2,2	48,8	1,8	2,7	2,3	-	-	55,6		άμειγμένα 90%, κολούρια 1,5% τόν μνοί άμνοί 1,4%, άμειγμένα έντλ. 1,4%		
Χοιράκια 2, Β 90 χηρ.	-	2716	55	132	2903	109	108	171	106	-	3397		άμειγμένα 90%, κολούρια 1,5% τόν μνοί άμνοί 1,4%, άμειγμένα έντλ. 1,4%		

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από αντιπροσωπευτικές εκμεταλλεύσεις Ν. Φθιώτιδας. Στοιχεία έτους 1978.

Πίνακας Α.5. Σύνθεση εργατοτεχνικό προσωπικό
 Η.Φ.Ε.Ι.Τ.Ι.Δ.Σ. κατά το έτος 1978.

Κ.Α. ριότιητος	Κλάδος οίκον. δραστη- ριότητας	Αριθ Επιχ.	Απασχολούμενοι			Ημερ. δρχ.	Παρατηρήσεις
			Αρ.	Οήλ.	Εύνολο		
02	Βασικές εργασίες	6	982	83	1065	430	
12	Μεταλλεία	3	1487	67	1554	520	
14	Λατομεία	15	82	5	87	500	10/μήνος εργασία
20	Είδη διατροφής (έπι- τός ποτών)	60	380	320	700	450	
21	Άεριοθρα κατά-Ζυθο- ποιία	5	270	30	300	400	10/μήνος εργασία
23	Υφαντουργεία	18	701	526	1227	450	
24	Ένδμανα-Υποδη- ματοποιία	50	120	105	225	400	
25	Βιομηχανίες ξύλου	38	128	3	131	430	
26	Έπιπλαποιία	29	58	5	63	420	
27	Βιομηχανίες χάρτου	2	100	70	170	450	
28	Έπιτηδεύσεις-Εφημερί- δες	4	21	3	24	500	
31	Χημικές βιομηχανίες	7	230	120	350	440	
33	Βιομηχανίες μη μεταλ. δρυκτών	19	200	120	320	400	
35	Κατασκευές μεταλ. αντι- καμένων	75	800	200	1000	450	
36	Κατασκευές μηχανών	30	80	5	85	460	
37	Έπιμαυές ηλεκτρ. είδών κ.τ.λ	43	105	-	105	550	
38	Κατασκευές μεταφ. μέ- σων-συναρμεία	79	181	-	181	450	
40	Οίκοδ. εργασίες-Δημό- σια έργα	120	4000	-	4000	750	8/μήνος εργασία
51	Α.Β.Η	1	62	25	87		
61	Έμποριο	400	150	350	500	400	
62	Τράπεζες	17	296	109	405	450	
63	Υποδομές κ.τ.λ.	6	-	6	6	450	
64	Υποδομές κτινών	6	-	6	6	450	
71	Μεταφορές	79	801	20	821	480	
72	Υπηρεσίες άποθηκεύσ.	3	4	1	5	480	
73	Ο.Τ.Ε-ΕΛΡΑ	2	495	95	590	-	
81	Κρατ. Υμη. Η.Π.Α.Δ (έπί σχέσει Ιόιατ. έργασίας)	438	1371	469	1840	400	
82	Εαρμακεία-Ποσοκομεία Σόλλογοι	71	196	92	288	420	
83	Έπιχειρήσεις Ψυχα- γωγίας κ.τ.λ	19	87	23	110	500	
84	Προσωπικές Υμη. (΄στιατόρια, καφέ κτλ)	380	400	600	1000	500	
ΣΥΝΟΛΟ		2023	13788	3456	17244		

Πηγή: Ο.Α.Ε.Α. Εποκτεία Εμπορίου και Επισθέρση Εργασίας
 Η.Φ.Ε.Ι.Τ.Ι.Δ.Σ.

Πίνακας Α.6. Στοιχεία για τον υπολογισμό του συγκρίσιμου
Εισοδήματος Ν.Φθιώτιδας έτους 1978.

Κ.Α.	Κλάδος Οικονομικής δραστηριότητας	μήνες απα- σχόλησης με αντιστοι- χία δώρων ετησίως	δρχ.ανά άτομο ετησίως	Σύνολο ατόμων κατά κλάδο	χιλ.δρχ.κατά κλάδο ετησίως
1	2	3	4	5	6=4x5
02	Δασικές εργασίες	14	150.500	1065	160.282
12	Μεταλλεία	14	182.000	1554	127.428
14	Λατομεία	(10+1,6)	145.000	87	12.615
20	Είδη διατροφής	14	157.500	700	110.250
21	Αεριούχα ποτά	(10+1,6)	116.000	300	34.800
23	Υφαντουργεία	14	157.000	1227	193.252
24	Ενδύματα-Υποδήματα	14	140.000	225	31.500
25	Βιομηχανίες ξύλου	14	150.500	131	19.715
26	Επιπλοποιεία	14	147.000	63	9.261
27	Βιομηχανίες χάρτου	14	157.500	170	26.775
28	Εκτυπώσεις-Εφημερίδες	14	175.000	24	4.200
31	Χημικές βιομηχανίες	14	154.000	350	53.900
33	Βιομηχ.μη μεταλλορυκτών	14	140.000	320	44.800
35	Κατασκευές μεταλλικών	14	157.500	1000	157.500
36	Κατασκευές μηχανών	14	161.000	85	13.685
37	Επισκευές ηλεκ.ειδών	14	192.500	105	20.212
38	Κατασκευές μεταφ.μέσων	14	157.500	181	28.507
40	Οικ.εργασίες-Δημ.έργα	(8+1,3)	174.375	4000	697.500
51	Δ Ε Η	14	337.500	87	29.362
61	Εμπόριο	14	140.000	500	70.000
62	Τράπεζες	14	284.600	405	115.263
63	Ασφάλειες κτλ.	14	157.500	5	787
64	Υποθέσεις ακινήτων	14	157.500	6	945
71	Μεταφορές	14	168.000	821	137.928
72	Υπηρεσίες αποθήκευσης	14	168.000	5	840
73	ΟΤΕ-ΕΛΤΑ	14	290.500	590	171.395
81	Κρατ.Υπηρεσίες ΝΠΔΔ	14	140.000	1840	257.600
82	Φαρμακεία-Νοσοκομεία	14	147.000	288	42.336
83	Επιχ/σεις ψυχαγωγίας	14	175.000	110	19.250
84	Προσωπικές Υπηρεσίες (εστιατόρια-καφεν.κλπ)	14	175.000	1000	175.000
ΣΥΝΟΛΟ				17244	2.766.888

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων από Ο.Α.Ε.Δ., Έποπτεία Εμπορίου και
Επιθεώρηση εργασίας Ν.Φθιώτιδας.

Πίνακας Α.7. Εισοδήματα εργαζομένων ανά Μ.Α.Ε. και σχέση του προς το συγκρίσιμο εισόδημα.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
I A															
Μηνιαία Κατάσταση	0-10	65	5,8	7,4	0,72	0,01	0,73	1,06	0,01	1,07	26357	5460	31647	42650	57,2
Αισιότητα	10-30	202	17,9	7,9	0,65	0,04	0,53	1,24	0,04	1,25	47590	5208	52738	54712	35,4
	30-50	171	37,3	10,7	0,90	0,08	0,98	1,24	0,08	1,32	61625	4914	66539	67236	42,3
	50-80	172	61,8	14,1	1,17	0,10	1,27	1,35	0,10	1,45	97869	4788	102657	80620	50,4
	80-100	78	86,7	20,3	1,39	0,16	1,55	1,58	0,16	2,74	142016	4326	140342	94414	59,8
	100-200	145	132,8	25,0	1,59	0,30	1,69	1,70	0,30	1,90	161472	4159	165570	87693	54,5
	200 & άνω	46	273,4	80,1	1,87	0,70	2,57	1,87	0,70	2,57	279903	5544	289447	111668	69,2
I B															
Αποδοχές	0-10	29	4,3	2,1	0,39	0,01	0,40	0,94	0,01	0,95	17272	7224	24516	61290	38,2
Αποδοχές	10-30	42	17,0	9,4	0,91	0,06	0,97	1,29	0,06	1,35	73143	1386	74529	76834	47,9
Αποδοχές	30-50	22	37,0	20,5	1,44	0,15	1,59	1,78	0,15	1,78	158057	210	158267	99539	62,0
Αποδοχές	50-80	23	60,4	18,5	1,50	0,13	1,63	1,50	0,13	1,63	165102	8022	173124	106211	66,2
Αποδοχές	80-100	8	85,6	28,9	1,07	0,29	2,16	2,03	0,29	2,31	207962	1996	209478	96680	60,4
Αποδοχές	100-200	15	125,6	30,6	1,90	0,64	2,54	1,90	0,64	2,54	229555	3780	233365	91676	57,2
Αποδοχές	200 & άνω	4	213,0	70,3	1,90	0,87	2,77	1,92	0,87	2,77	451991	6300	450291	169443	101,1
I C															
Αποδοχές	0-10	2	4,5	3,0	0,53	0,00	0,53	0,68	0,00	0,68	5490	-	5490	10339	6,4
Αποδοχές	10-30	5	19,0	8,2	0,64	0,01	0,65	1,15	0,01	1,16	25053	24360	49413	76020	47,4
Αποδοχές	30-50	7	41,6	15,3	1,12	0,13	1,25	1,21	0,13	1,34	58024	-	9028	78419	48,9
Αποδοχές	50-80	13	59,8	21,3	1,60	0,19	1,79	1,73	0,19	1,92	156736	966	157704	85103	54,8
Αποδοχές	80-100	6	88,0	19,0	2,52	0,48	3,00	2,52	0,48	3,00	193028	-	193028	64343	40,1
Αποδοχές	100-200	11	122,0	54,8	2,52	0,50	3,02	2,52	0,50	3,02	311649	16422	328271	103697	67,7
Αποδοχές	200 & άνω	2	301,5	18,0	2,39	0,21	2,60	2,39	0,21	2,60	163940	31500	199440	75169	46,8
12															
Αποδοχές	0-10	6	6,7	3,2	0,75	0,01	0,76	1,29	0,01	1,30	19685	24402	44087	58009	36,1
Αποδοχές	10-30	55	18,8	9,6	0,74	0,07	0,81	1,15	0,07	1,22	53778	2982	56760	70074	43,7
Αποδοχές	30-50	60	37,8	18,6	1,07	0,12	1,19	1,46	0,12	1,46	103510	5040	108550	91248	56,8
Αποδοχές	50-80	49	62,7	24,5	1,25	0,22	1,47	1,43	0,22	1,65	162006	2772	164778	112094	69,8
Αποδοχές	80-100	15	85,5	35,8	1,31	0,27	1,58	1,71	0,27	1,98	206770	15414	222184	140623	87,6
Αποδοχές	100-200	22	121,8	48,2	1,95	0,34	2,28	1,98	0,34	2,32	357503	9324	366887	160915	100,3
Αποδοχές	200 & άνω	3	234,3	102,3	1,70	0,42	2,12	1,92	0,42	2,34	410716	-	410716	193733	120,7
13															
Αποδοχές	0-10	7	6,9	3,3	0,79	0,01	0,80	1,23	0,01	1,24	29281	5418	34499	43374	27,0
Αποδοχές	10-30	28	18,7	6,2	1,02	0,02	1,04	1,26	0,02	1,28	39355	5082	44437	42728	26,6
Αποδοχές	30-50	34	38,6	7,4	1,25	0,04	1,29	1,52	0,04	1,55	89413	8778	92391	71466	44,3
Αποδοχές	50-100	10	86,1	24,8	2,18	0,14	2,32	2,25	0,14	2,39	179765	-	179765	77485	48,3
Αποδοχές	100-200	13	127,8	55,4	2,21	0,23	2,44	2,21	0,23	2,44	263361	6332	269493	110448	68,8
Αποδοχές	200 & άνω	3	235,3	29,0	2,32	0,59	2,91	2,32	0,59	2,91	337362	-	337362	115939	72,3

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
1A	0-10	72	5,9	2,1	0,31	0,02	0,23	0,91	0,02	0,03	11,96	70,34	14,50	54,93	34,7
'Αποστρεφ	10-30	48	17,1	6,1	0,78	0,02	0,80	1,27	0,02	1,29	252,53	1024,6	3550,1	44,381	27,7
μετ	30-50	40	34,0	8,2	0,81	0,04	0,85	1,33	0,04	1,37	49,78	3402	5196,0	611,53	38,1
Ιστροπυλ.	50-80	18	59,7	18,0	1,07	0,09	1,16	1,52	0,09	1,61	716,79	9576	15058,8	700,7	43,6
Πουλιπυλ.	80-100	3	87,0	16,0	1,35	0,15	1,50	1,50	0,15	1,65	1463,58	4200	15058,8	100,30	62,5
	100-200	7	130,3	12,1	1,88	0,05	1,03	1,97	0,05	2,02	1352,20	3612	13582	7193,4	44,6
	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22C	0-10	11	5,5	1,2	0,40	0,02	0,42	0,78	0,02	0,80	93,80	-	93,80	223,33	13,9
Αερίπυλ	10-30	12	15,7	6,5	0,75	0,05	0,80	0,87	0,05	0,92	309,53	-	309,53	366,91	24,1
μετ	30-50	13	34,5	10,4	0,68	0,14	0,82	0,96	0,14	1,10	364,21	1302	39723	4844,3	30,2
'Ελαστοπυλ	50-60	5	56,8	12,6	0,50	0,09	0,59	0,66	0,09	0,75	46,97	-	46,97	782,32	49,4
	80-100	2	85,0	85,0	2,21	0,69	3,10	2,21	0,69	3,10	3263,27	-	3263,27	10591,2	66,0
	100-200	1	150,0	30,0	2,39	0,68	3,07	2,40	0,68	3,08	3206,67	-	3206,67	10445,2	65,1
	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22D	0-10	6	4,0	0,7	0,14	0,00	0,14	0,22	0,00	0,22	98,23	-	98,23	701,64	43,7
Αερίπυλ-μετ	10-30	2	11,0	1,5	0,18	0,14	0,32	0,29	0,14	0,43	175,15	-	175,15	547,34	34,1
	30-50	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	50-80	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	80-100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	100-200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22E	0-10	121	4,8	1,1	0,36	0,02	0,38	0,66	0,02	0,68	153,03	3948	19251	50660	31,6
'Ελαστοπυλ	10-30	107	16,2	6,1	0,68	0,10	0,78	0,83	0,10	0,93	609,27	5276	66303	85004	53,0
μετ	30-50	71	37,1	11,8	0,99	0,19	1,18	1,26	0,19	1,45	1240,48	10038	134086	113632	70,8
	50-80	72	61,6	21,3	1,33	0,29	1,62	1,50	0,29	1,79	2051,00	2352	207452	128057	79,8
	80-100	20	85,5	37,3	1,78	0,22	2,00	1,92	0,22	2,14	2684,76	5040	293522	146761	91,4
	100-200	31	127,2	44,3	1,51	0,52	2,03	1,58	0,52	2,10	4158,55	8526	424381	203055	110,3
	200 & άνω	5	213,4	69,4	2,03	0,66	2,69	2,03	0,66	3,69	6650,16	11760	674776	256846	156,3
22T	0-10	1	8,0	-	0,67	0,00	0,67	1,11	0,00	1,11	237,76	-	237,76	354,86	22,1
Αερίπυλ	10-30	1	24,0	-	0,85	0,02	0,87	0,86	0,02	0,88	632,13	-	632,13	784,06	48,9
(μετ)	30-50	1	36,0	6,0	1,78	0,00	1,78	1,78	0,00	1,78	4493,4	-	4493,4	2524,3	15,7
	50-60	1	64,0	26,0	1,79	0,02	1,81	1,79	0,02	1,81	1776,44	25200	202644	112068	69,8
	80-100	1	85,0	65,0	2,75	0,52	3,27	2,75	0,52	3,27	3421,78	-	3421,78	104242	65,2
	100-200	1	114,0	42,0	1,50	0,04	1,54	1,60	0,04	1,60	292,584	-	292,584	169989	118,4
	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	0-10	10	6,7	3,1	0,49	0,02	0,51	0,49	0,02	0,51	217,33	7980	29713	52261	36,3
Αερίπυλ	10-30	37	17,5	6,9	0,65	0,08	0,75	0,67	0,08	0,75	462,88	4410	50698	69449	43,3
μετ	30-50	46	37,3	12,4	1,15	0,08	1,23	1,30	0,08	1,38	1012,20	3192	104412	64638	52,9
'Αποστρεφ	50-80	53	60,0	18,2	1,45	0,13	1,58	1,60	0,13	1,73	1550,94	9786	154800	104354	65,0
	80-100	14	90,7	25,5	1,59	0,17	1,76	1,68	0,17	1,85	2163,68	11718	228108	109606	60,8
	100-200	21	120,3	32,4	2,01	0,26	2,27	2,09	0,26	2,37	3095,18	13482	323000	142290	88,7
	200 & άνω	3	279,8	21,7	1,71	0,55	2,36	1,71	0,55	2,36	4847,23	16800	501523	212509	132,4

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16
42	0-10	11	3,4	1,3	0,24	0,02	0,36	0,06	0,02	0,98	15059	-	15659	43437	27,1
Σύνολο	10-50	13	18,6	4,7	0,52	0,01	0,55	1,03	0,01	1,04	22100	4830	26910	50811	31,7
Πολυεπίπεδο	30-50	3	35,7	5,7	0,15	0,01	0,16	0,31	0,01	0,32	24432	-	24432	15200	95,2
καί	50-100	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Ζωνιότητες	100-200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
43	0-10	11	5,5	1,9	0,41	0,00	0,41	1,01	0,00	1,01	11574	8274	19848	48409	30,2
Σύνολο	10-50	13	16,6	1,3	0,69	0,00	0,69	1,17	0,00	1,17	17974	7770	25744	37310	23,2
Πολυεπίπεδο	30-50	9	41,2	5,6	1,15	0,04	1,19	1,31	0,04	1,35	42779	7939	50717	42619	26,6
καί	50-100	2	57,5	7,0	0,48	0,00	0,48	0,75	0,00	0,75	40762	10500	51262	100755	66,5
Σύνολο	100-200	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
Αίτιοτροβαί	200 & άνω	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
55	0-10	9	5,7	1,8	0,18	0,00	0,18	0,58	0,00	0,58	5815	3738	9553	33072	33,1
Σύνολο	10-50	8	13,7	2,5	0,21	0,02	0,23	0,68	0,02	0,70	16846	5050	22096	96069	59,8
Προεξέταση	30-50	2	35,5	6,5	0,36	0,00	0,36	1,06	0,00	1,06	31456	3150	34606	96128	59,9
αλλά	50-100	2	65,0	-	0,10	0,01	0,11	0,13	0,01	0,14	17885	-	17885	162590	101,3
	100-200	1	116,0	40,0	2,18	0,43	2,61	2,18	0,43	2,61	302508	-	302508	115403	72,2
	200 & άνω	1	229,0	58,0	2,03	0,00	2,03	2,11	0,00	2,11	197977	-	197977	97255	60,8

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων δείγματος διαρθρωτικής έρευνας ΕΣΥΕ-1977/78 και στοιχείων από αντιπροσωπευτικές γεωργικές εκμεταλλεύσεις Ν. Φθιώτιδας (έτους 1978).
(χρησιμοποιήθηκαν οι πίνακες Β1 έως Β5 και οι πίνακες Α6, Α7 και Α9)

Πίνακας Α.8. Αξία αγοράς γεωργικής γης
σε ECU/εκτάριο

Χώρα	Κατηγορία εδαφών	1979	1980	1981
Γερμανία	Γεωργικά γενικά	12122	14335	15611
Γαλλία	Αροτραία εδάφη	3477	3692	3791
Ιταλία	-	-	-	-
Ολλανδία	Αροτραία εδάφη	12947	12989	10392
Βέλγιο	" "	13868	12356	11509
Λουξεμβούργο	-	-	-	-
Αγγλία	Γεωργικά γενικά	5834	6274	6100
(Σκωτία)	" "	3728	3312	3377
Ιρλανδία	-	-	-	-
Δανία	Γεωργικά εδάφη	5849	5454	5487

Πηγή: EUROSTAT και " Η κατάσταση της Γεωργίας στην Κοινότητα - Έκθεση 1982 " σελ. 228

Πίνακας Α.9. Τιμές ενοικίων γεωργικής γης
σε ECU/εκτάριο

Χώρα	1979	1980	1981
Γερμανία	117,75	124,59	132,46
Γαλλία	59,11	63,74	69,37
Ιταλία	-	-	-
Ολλανδία	147,74	149,54	152,43
Βέλγιο	101,22	106,84	109,09
Λουξεμβούργο	-	-	-
Αγγλία	76,17	90,42	105,48
(Σκωτία)	47,13	55,38	62,32
Ιρλανδία	-	-	-
Δανία	115,37	130,61	139,96
Ελλάδα [†]	285,02	316,92	357,00

[†]Αφορά κυρίως αρδευόμενες εκτάσεις

Πηγή: EUROSTAT και " Η κατάσταση της γεωργίας στην Κοινότητα.
"Έκθεση 1982". σελ. 229

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ ΠΙΝΑΚΩΝ Β

1000
1000
1000

1000

1000
1000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡ. ΟΜ.	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΜΟΝΗ	ΙΣΟΚΡΙΤΕΡΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΕΚΤΙΜΗΣ	
ΤΥΠΟΣ 13	0-10	1.000	6.557	3.439	0.429	0.000	
	10-30	1.000	18.714	6.230	10.336	0.000	
	30-50	1.000	36.618	7.332	30.215	0.000	
	50-60	1.000	63.555	15.267	53.513	0.000	
	60-100	1.000	95.100	24.200	73.200	0.000	
	100-200	1.000	127.546	30.300	90.400	0.000	
	200-ΑΝΩ	1.000	235.533	29.000	211.233	0.000	
	ΣΥΝΟΛΟ	1.000	56.175	15.722	47.692	7.452	
	14	0-10	1.000	5.700	2.125	3.594	0.000
	10-30	1.000	17.510	6.953	10.125	0.000	
30-50	1.000	34.000	6.200	22.125	0.000		
50-60	1.000	59.722	18.000	39.500	0.000		
60-100	1.000	87.000	16.000	67.000	0.000		
100-200	1.000	130.266	12.100	110.727	0.000		
200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000		
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	31.216	7.730	23.405	1.767		
ΤΥΠΟΣ 20	0-10	1.000	5.575	1.162	3.056	0.000	
	10-30	1.000	12.507	0.200	14.517	0.000	
	30-50	1.000	24.462	10.305	23.000	0.000	
	50-60	1.000	56.600	12.600	30.200	0.000	
	60-100	1.000	85.000	6.000	67.000	0.000	
	100-200	1.000	150.000	30.000	120.000	0.000	
	200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
	ΣΥΝΟΛΟ	1.000	29.508	11.127	27.773	0.205	
	ΤΥΠΟΣ 220	0-10	1.000	4.000	0.600	3.500	0.000
		10-30	1.000	11.000	0.000	11.000	0.000
30-50		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
50-60		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
60-100		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
100-200		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
200-ΑΝΩ		0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
ΣΥΝΟΛΟ		1.000	5.750	0.675	5.300	0.250	

	ΝΕΦΕΛΟΣ	ΑΡΙΘΜ.	ΓΕΩΓΡ. Π. ΕΚΜΕΤΡΩΝ	ΜΟΥΣΟΝ Δ.Δ.ΟΚΤΩΒ.Λ.Σ.	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΕΚΤΑΣΗ	
	Γ.Δ.Π.Ρ.	Γ.Ε.Θ.Ρ.			ΑΡΧ.Ι.Ε	Γ.Π.Ν.	ΠΟΥ
	ΕΚΜΕΤΡΩΝ	ΕΚΤΑΣΗ	ΠΟΤΕΙΛΑ	Δ.Δ.ΟΚΤΩΒ.Λ.Σ.	ΜΕΣΟΚΡΑΤ.	ΠΛΑΤΕΙΑ	ΕΥΚΑΛΥΠΤΟΥ
	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)	(Ε.Π.Ρ.)
ΤΥΡΟΣ 22E							
0-10	1.000	4.651	1.601	4.000	4.000	4.010	1.521
10-30	1.000	16.215	6.055	16.215	0.000	2.925	0.000
30-50	1.000	27.111	11.631	27.111	0.000	4.512	2.042
50-80	1.000	61.859	21.315	61.859	0.000	7.547	2.003
80-100	1.000	65.550	37.000	65.550	0.000	10.500	0.000
100-200	1.000	127.220	44.220	127.220	0.000	19.120	3.420
200-ANN	1.000	215.400	69.400	215.400	0.000	35.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	37.729	13.107	37.729	0.000	4.629	1.521
ΤΥΡΟΣ 23T							
0-10	1.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
10-30	1.000	24.000	0.000	24.000	0.000	0.000	0.000
30-50	1.000	36.000	6.000	36.000	0.000	2.000	0.000
50-80	1.000	67.000	26.000	67.000	0.000	7.000	0.000
80-100	1.000	65.000	35.000	65.000	0.000	11.000	0.000
100-200	1.000	115.000	72.000	115.000	0.000	14.000	0.000
200-ANN	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	55.167	23.167	55.167	0.000	6.000	0.000
ΤΥΡΟΣ 21							
0-10	1.000	6.700	3.100	6.700	0.000	2.000	1.200
10-30	1.000	17.259	6.513	17.259	0.000	2.925	0.555
30-50	1.000	37.304	12.423	37.304	0.000	5.273	2.17
50-80	1.000	60.000	16.472	60.000	0.000	7.113	0.000
80-100	1.000	50.714	25.501	50.714	0.000	7.571	0.000
100-200	1.000	126.332	52.000	126.332	0.000	19.250	0.000
200-ANN	1.000	275.333	21.667	275.333	0.000	45.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	59.674	15.903	59.674	0.000	6.220	2.33
ΤΥΡΟΣ 23							
0-10	1.000	5.000	0.000	5.000	0.000	1.000	0.000
10-30	1.000	24.359	6.007	24.359	0.000	3.773	0.000
30-50	1.000	35.250	12.575	35.250	0.000	5.625	0.000
50-80	1.000	53.500	26.500	53.500	0.000	7.200	0.000
80-100	1.000	40.000	30.000	40.000	0.000	10.000	0.000
100-200	1.000	110.250	20.500	110.250	0.000	22.500	0.000
200-ANN	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	35.529	11.600	35.529	0.000	4.600	0.000

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΣΤΙΜΗ	ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΡΙΘΜΟΣ	ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ	ΠΡΟΣΤΙΜΗ
ΤΥΠΟΣ 24	0-10	1.000	7.714	2.174	7.714	0.000	1.000
	10-30	1.000	14.750	5.517	14.750	0.000	3.431
	30-50	1.000	40.033	11.033	42.000	0.000	5.500
	50-60	1.000	60.000	35.000	60.000	0.000	5.000
	60-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	100-200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	12.005	4.727	12.000	0.015	0.000	2.193
ΤΥΠΟΣ 33F	0-10	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	10-30	1.000	10.000	0.000	10.000	0.000	2.000
	30-50	1.000	30.000	30.000	20.000	0.000	3.000
	50-60	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	60-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	100-200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	20.000	15.000	10.000	10.000	0.000	2.500
ΤΥΠΟΣ 33G	0-10	1.000	4.207	1.534	3.026	0.579	1.000
	10-30	1.000	10.410	6.127	17.500	1.000	3.000
	30-50	1.000	30.000	20.000	20.000	0.000	0.000
	50-60	1.000	57.449	24.000	24.000	0.000	0.000
	60-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	100-200	1.000	113.000	16.000	100.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	1.000	20.000	0.000	14.000	0.000	0.000	
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	29.011	6.000	27.000	2.000	0.000	3.923
ΤΥΠΟΣ 33T	0-10	1.000	4.000	4.000	0.000	0.000	0.000
	10-30	1.000	23.000	23.000	0.000	0.000	0.000
	30-50	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	50-60	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	60-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
	100-200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	15.000	15.000	0.000	0.000	0.000	0.000

ΤΥΠΟΣ	0-10	10-30	30-50	50-80	80-100	100-200	200-ΑΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ	ΑΝΩΝΥΜΟΙ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ	ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ	ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΙΣ
43	1.000	5.455	4.333	5.364	1.773	2.343	19.271	1.000	0.000	4.363	0.000	0.000
10-30	1.000	18.615	1.333	1.071	2.330	1.071	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
30-50	1.000	4.222	2.222	3.111	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
50-80	1.000	57.500	7.000	57.500	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
80-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
100-200	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	21.771	2.343	19.271	1.773	2.343	19.271	1.000	0.000	4.363	0.000	0.000
55	1.000	5.057	1.773	2.343	1.773	2.343	1.773	1.000	0.000	1.242	0.000	41.000
10-30	1.000	16.750	2.330	16.750	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	1.250
30-50	1.000	33.500	3.500	33.500	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
50-80	1.000	65.000	0.000	30.000	30.000	30.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
80-100	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
100-200	1.000	116.000	40.000	80.000	30.000	30.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000
200-ΑΝΩ	1.000	228.000	50.000	230.000	0.000	0.000	0.000	0.000	0.000	15.000	0.000	0.000
ΣΥΝΟΛΟ	1.000	30.735	6.231	20.735	6.231	20.735	6.231	1.000	0.000	3.300	0.000	16.307
ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ	1.000	40.506	14.034	40.006	7.773	20.771	25.502	2.000	0.000	7.663	0.000	57.307

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας Γεωργίας 1977/78- ΕΣΥΕ 1982

ΠΙΝΑΚΑΣ Β.2. ΣΤΟΙΧΕΙΑ ΑΠΑΣΧΟΛΗΣΗΣ ΜΕΣΣΗΣ ΕΚΜΕΤΑΛΛΕΥΣΗΣ ΚΑΤΑ ΤΥΠΟ ΚΑΙ ΚΛΑΣΗ
σε δεκάδα Ν.Φθιώτιδας-ημέρες εργασίας

ΜΕΓΕΘΟΣ	ΔΙΑΤΕΘΕΣΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ	ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΓΕΡΡΕ	ΕΚΜΙΣΤΗ	ΜΕΛΑΝ							
ΓΕΩΡΓ.	ΑΡΧΗΓΟΥ	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.							
ΕΚΜΗΤΕΡΝ*	ΑΡΧΗΓΟΥ	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.							
(ΣΥΣΤΗΜ.)	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.	ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΛ.							
0-10	192.9	19.2	16.4	35.5	35.3	107.	12.3	10.9	29.2	30.5	63.
10-30	247.3	28.2	17.9	35.7	35.6	117.	26.1	14.7	33.7	39.4	119.
30-50	263.1	32.5	18.5	36.3	36.0	124.	29.1	13.6	35.5	38.3	117.
50-80	344.1	41.2	24.1	42.6	42.4	150.	45.6	27.8	48.0	50.3	167.
80-100	423.5	49.4	34.0	51.3	52.7	186.	56.8	25.1	55.7	63.8	191.
100-200	518.7	57.2	39.5	56.5	59.1	212.	60.5	33.8	62.6	67.3	224.
200-ANN	736.2	70.7	50.8	69.9	71.5	263.	79.8	32.3	68.8	74.1	246.
ΣΥΝΟΛΟ	349.2	39.7	25.8	43.7	44.4	154.	39.3	20.3	46.2	49.1	155.
0-10	94.1	15.6	7.8	16.8	21.0	61.	5.0	3.1	10.5	10.8	30.
10-30	267.1	34.5	21.7	37.3	37.7	127.	31.0	23.2	34.2	38.5	124.
30-50	444.4	52.6	38.2	54.5	53.5	199.	69.2	31.5	53.5	59.6	205.
50-80	437.6	58.0	33.3	57.2	58.9	207.	55.3	24.8	55.0	57.4	193.
80-100	541.1	76.0	37.5	61.9	70.0	239.	69.0	42.1	71.2	79.4	282.
100-200	703.3	72.0	42.0	78.7	81.6	274.	82.0	24.1	80.8	83.0	250.
200-ANN	761.5	71.2	43.8	86.2	86.2	288.	88.8	33.8	70.0	73.7	231.
ΣΥΝΟΛΟ	365.0	43.0	26.9	46.1	47.9	164.	41.3	21.4	43.7	47.1	154.
0-10	149.0	26.0	20.0	30.0	22.5	98.	46.0	10.0	0.0	0.0	50.
10-30	125.2	17.0	10.2	22.4	21.8	72.	13.0	9.0	15.0	14.0	50.
30-50	348.7	47.6	25.4	47.1	51.4	165.	33.1	13.1	40.3	41.7	148.
50-80	497.3	59.2	38.6	59.3	59.2	216.	62.3	27.9	67.2	72.2	230.
80-100	846.2	62.0	53.7	59.5	68.2	238.	128.3	106.7	112.8	113.6	466.
100-200	836.6	75.5	60.0	73.6	77.0	291.	97.9	76.7	92.7	109.0	374.
200-ANN	854.0	60.5	53.0	65.0	65.0	245.	50.0	43.0	130.0	130.0	350.
ΣΥΝΟΛΟ	544.8	55.6	43.8	57.0	56.7	209.	71.2	44.7	69.2	75.5	261.
0-10	153.4	38.6	19.1	12.6	20.3	97.	15.0	3.1	17.9	13.9	55.
10-30	218.9	31.7	17.3	29.3	28.9	107.	32.5	14.2	22.6	27.7	94.
30-50	322.3	42.0	26.1	31.7	31.9	133.	60.0	23.7	34.2	38.9	155.
50-80	406.3	53.7	29.4	34.7	36.7	154.	77.7	29.7	39.3	44.5	191.
80-100	404.5	46.6	24.0	29.5	29.9	126.	75.3	36.7	40.3	49.8	202.
100-200	620.2	66.0	45.0	57.9	58.3	227.	103.9	66.4	76.7	76.7	298.
200-ANN	594.0	70.0	56.7	48.3	46.7	222.	134.0	31.7	43.3	46.7	256.
ΣΥΝΟΛΟ	351.1	45.4	26.7	33.9	34.8	141.	62.3	29.4	36.0	40.3	164.

ΔΙΑΓΦΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΓΕΩΡΓΙΑ ΕΚΜΕΤΡΙΣ (ΗΜΕΡΟΜ.)

ΤΥΠΟΣ	0-10	10-30	30-50	50-80	80-100	100-200	200-ΑΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΛΟΝ		
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	210.0	20.6	21.6	33.9	33.1	109.	26.0	17.4	26.7	24.1	98.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	250.0	30.2	27.3	40.6	45.9	152.	29.2	19.0	36.3	39.1	123.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	341.9	44.0	40.4	48.3	50.3	183.	36.6	27.2	41.3	42.4	148.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	497.0	59.5	51.2	59.9	63.5	233.	62.2	47.1	66.2	69.8	245.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	649.1	84.0	57.1	65.5	64.0	251.	116.9	59.8	156.7	75.7	359.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	668.6	77.8	60.2	70.2	68.6	277.	84.5	69.1	83.8	89.4	327.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	814.3	90.0	90.0	90.0	90.0	360.	105.0	58.3	61.7	65.0	290.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	428.3	51.4	43.6	53.3	55.3	204.	53.6	37.1	55.7	55.6	202.

ΤΥΠΟΣ	0-10	10-30	30-50	50-80	80-100	100-200	200-ΑΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΛΟΝ		
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	73.2	9.1	4.7	6.9	10.4	33.	8.3	5.1	10.6	11.9	36.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	109.6	26.5	14.2	31.5	35.8	107.	23.8	7.7	28.3	28.3	87.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	231.2	27.3	17.2	21.2	32.2	108.	21.6	18.2	33.5	38.1	111.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	301.2	20.6	15.7	11.4	43.0	131.	39.3	15.8	45.2	47.6	144.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	411.0	63.3	26.3	70.0	63.3	225.	41.7	23.3	44.0	34.0	143.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	532.0	52.1	53.6	72.6	71.6	250.	57.1	44.3	84.3	82.1	268.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	243.2	25.4	15.3	30.5	32.3	103.	23.4	13.0	30.9	31.9	99.

ΤΥΠΟΣ	0-10	10-30	30-50	50-80	80-100	100-200	200-ΑΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΛΟΝ		
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	117.3	18.5	10.8	18.1	18.5	66.	18.2	7.2	10.5	11.1	47.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	223.4	18.3	12.2	10.9	43.4	125.	16.3	9.6	24.6	30.8	83.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	226.0	34.9	13.6	38.5	47.1	134.	17.3	5.0	15.0	15.8	53.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	165.4	16.0	7.8	18.4	24.4	67.	26.4	3.0	22.4	22.0	74.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	870.0	65.0	65.0	45.0	55.0	250.	120.0	100.0	60.0	50.0	370.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	660.0	5.0	50.0	80.0	80.0	260.	80.0	90.0	120.0	120.0	410.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	234.9	29.5	15.1	33.0	37.5	115.	24.9	12.6	21.6	25.2	85.

ΤΥΠΟΣ	0-10	10-30	30-50	50-80	80-100	100-200	200-ΑΝΩ	ΣΥΝΟΛΟ	ΜΕΛΟΝ		
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	48.4	3.8	3.6	6.4	9.8	29.	10.0	1.0	0.0	0.0	11.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	90.0	5.0	5.0	2.5	15.0	28.	5.0	5.0	6.0	6.0	22.
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΕΚΜΕΤΡΙΣ	54.6	7.7	4.0	5.3	11.3	28.	8.6	2.1	1.7	1.7	14.

* МЕРСЕД * АΙΛΙΘΕΙΔΑ ΕΡΓΑΙΑ ΜΕΤΑ 3ΤΗ ΓΡΟΦ. ΕΚΜΕΤΑ (ΗΜΕΡΟΠ.) *
 * ΓΡΟΦ. * *
 * ΕΚΜΕΤΑ ΕΥΝΟΑ * ΑΡΧΗΡΟΥ * ΜΕΛΟΝ *
 * ΟΚΤ. * ΙΑΝ. * ΑΠΡ. * ΟΥΑ * ΟΚΤ. * ΙΑΝ. * ΑΠΡ. * ΟΥΑ *
 * (ΗΜΕΡ.) * ΔΕΚ. * ΜΑΡ. * ΙΟΥΝ. * ΣΕΠΤ. * ΕΥΝΟΑ * ΔΕΚ. * ΜΑΡ. * ΙΟΥΝ. * ΣΕΠΤ. * ΕΥΝΟΑ *

ΤΥΡΟΣ 22Ε

0-10	27.4	29.8	11.8	4.7	5.4	52.	28.0	1.8	1.4	2.2	40.
10-30	236.9	45.9	18.0	9.1	7.9	91.	81.8	21.5	6.1	9.1	90.
30-50	307.3	55.1	28.8	18.3	16.1	118.	75.9	32.6	14.4	12.6	136.
50-80	449.2	62.3	45.7	30.6	25.4	165.	84.7	55.8	29.4	22.6	203.
80-100	547.3	70.9	59.0	40.4	41.0	219.	110.0	70.6	48.0	30.1	249.
100-200	548.7	68.4	61.6	40.6	40.1	130.	94.3	51.0	30.1	27.9	203.
200-ΑΝΟ	724.2	61.8	48.4	30.3	36.4	103.	124.8	90.2	73.6	66.4	353.

ΤΥΡΟΣ 22Γ

0-10	280.1	46.6	27.4	17.4	15.7	109.	65.7	31.1	14.3	13.0	124.
10-30	171.0	50.0	30.0	20.6	30.0	100.	30.0	20.0	20.0	20.0	90.
30-50	248.0	30.0	30.0	30.0	30.0	120.	40.0	30.0	30.0	20.0	120.
50-80	501.0	30.0	20.0	35.0	85.0	270.	50.0	30.0	95.0	85.0	230.
80-100	447.0	30.0	70.0	60.0	40.0	250.	80.0	70.0	20.0	20.0	190.
100-200	913.0	90.0	60.0	30.0	0.0	330.0	130.0	90.0	130.0	120.0	460.
200-ΑΝΟ	433.0	0.0	0.0	0.0	0.0	255.	85.0	70.0	10.0	0.0	165.

ΤΥΡΟΣ 21

0-10	142.4	37.5	18.6	10.1	9.2	75.	44.1	12.6	2.4	1.5	61.
10-30	133.5	32.4	14.6	13.6	20.7	86.	37.8	16.0	12.9	17.0	84.
30-50	337.1	59.0	37.4	29.7	23.3	155.	74.2	38.6	23.7	23.1	160.
50-80	410.9	64.7	44.4	47.6	38.0	187.	83.1	42.4	36.9	33.3	158.
80-100	460.4	66.4	51.4	36.9	43.4	197.	88.1	53.2	38.2	42.6	222.
100-200	603.4	65.2	55.0	56.4	55.9	236.	122.5	63.7	54.5	51.0	294.
200-ΑΝΟ	619.7	70.0	55.0	73.3	60.0	230.	64.3	46.7	41.7	21.7	178.

ΤΥΡΟΣ 23

0-10	366.0	55.9	37.2	33.9	33.5	161.	74.3	37.8	29.1	28.5	170.
10-30	181.0	44.4	17.4	21.0	30.2	113.	33.2	7.0	11.0	15.0	66.
30-50	286.2	49.3	32.9	35.6	33.8	151.	49.4	16.9	15.3	14.6	96.
50-80	450.3	55.4	42.4	46.9	54.1	203.	68.1	42.6	50.3	52.3	218.
80-100	597.3	70.0	66.2	68.0	63.0	272.	113.0	77.5	60.0	67.5	308.
100-200	629.0	85.0	80.0	80.0	40.0	265.	119.0	89.0	87.0	67.0	362.
200-ΑΝΟ	674.3	54.3	52.3	54.3	54.3	215.	92.3	76.3	74.3	31.7	0.0

ΕΥΝΟΑ

0-10	371.0	54.2	39.3	41.7	42.6	178.	63.5	34.6	33.9	33.9	166.
------	-------	------	------	------	------	------	------	------	------	------	------

ΜΕΡΕΣΟΙ ΔΙΑΤΗΛΕΙΣ ΕΡΧΑΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗ ΠΕΡΙΦ. ΕΚΜ/ΣΗ (ΜΠΕΡΟΝ.)
 ΠΕΡΙΦ. ΑΡΧΗΓΟΥ... ΜΕΛΟΝ
 ΓΕΝΙΚΟ... ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΝ.
 ΕΚΜ/ΣΕΡΝ... ΟΚΤ. ΙΑΝ. ΑΠΡ. ΙΟΥΝ.
 (ΓΡΗΝ.) ΔΕΚ. ΜΑΡ. ΙΟΥΝ. ΣΕΠΤ. ΣΥΝΟΛΟ ΑΦΚ. ΜΑΡ. ΙΟΥΝ. ΣΕΠΤ. ΣΥΝΟΛΟ
 ΤΥΠΟΣ 24

0-10	117.6	31.8	12.6	9.0	13.0	66.	25.8	6.8	3.8	6.2	43.
10-30	211.9	42.5	21.2	27.0	23.7	109.	40.3	15.1	15.0	21.3	97.
30-50	168.7	31.6	16.7	16.0	15.2	69.	31.5	14.0	30.0	31.3	108.
50-80	617.0	80.0	80.0	80.0	80.0	180.0	170.0	105.0	20.0	20.0	315.
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	164.1	35.3	16.3	24.4	17.4	63.	33.6	12.1	10.5	14.2	71.

ΤΥΠΟΣ 37

0-10	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
10-30	522.0	90.0	90.0	90.0	90.0	360.	40.0	40.0	40.0	40.0	160.
30-50	370.0	80.0	80.0	80.0	80.0	320.	40.0	40.0	40.0	40.0	160.
50-80	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	397.7	70.0	53.3	53.3	66.7	243.	40.0	33.3	40.0	40.0	153.

ΤΥΠΟΣ 37C

0-10	464.3	67.4	50.8	62.2	62.9	246.	57.6	50.3	51.9	55.7	215.
10-30	598.0	74.5	73.7	74.3	74.6	297.	72.4	64.8	73.1	81.6	298.
30-50	645.2	71.6	71.8	71.9	72.3	286.	90.6	75.9	81.1	87.6	342.
50-80	713.0	71.3	70.0	72.3	72.4	286.	107.3	97.8	105.1	106.4	416.
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	956.0	76.7	66.7	83.3	83.3	320.	166.7	107.7	173.3	180.0	622.
200-ΑΝΩ	590.0	80.0	80.0	80.0	80.0	320.	60.0	60.0	60.0	60.0	240.
ΣΥΝΟΛΟ	611.2	70.8	70.3	71.3	71.5	284.	81.6	72.3	82.2	84.2	320.

ΤΥΠΟΣ 37T

0-10	200.0	20.0	20.0	20.0	20.0	80.	30.0	30.0	30.0	30.0	110.
10-30	612.0	90.0	90.0	90.0	90.0	360.	50.0	50.0	50.0	50.0	360.
30-50	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
50-80	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	601.0	70.0	75.0	75.0	80.0	300.	65.0	60.0	65.0	65.0	255.

ΔΙΣΤΟΙΧΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΜΕΡΑ 37Η ΓΕΩΡΓ. ΕΚΚ/ΕΠΗ (ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΗΜΕΡΑ 37Η ΓΕΩΡΓ. ΕΚΚ/ΕΠΗ (ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)
ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΗ	ΕΡΓΑΣΙΑ	ΗΜΕΡΑ	37Η	ΓΕΩΡΓ.	ΕΚΚ/ΕΠΗ	(ΗΜΕΡΟΛ.)

*ΜΕΤΕΩΡΟΙ		ΔΙΑΤΕΘΕΙΤΑ		ΕΡΡΑΝΙΑ		*ΣΤΕΡ		*ΙΤΗ		*ΓΕΩΡΓ.		*ΕΚΜ/ΤΕΡΝ		*ΣΥΝΟΛΟ		*ΣΥΝΟΛΟ		*ΣΥΝΟΛΟ		*ΣΥΝΟΛΟ	
		Α		Ρ		Χ		Ρ		Ο		Υ		Μ		Ε		Α		Ρ	
		Α		Ρ		Χ		Ρ		Ο		Υ		Μ		Ε		Α		Ρ	
0-10	96.0	18.4	6.8	19.5	20.3	55.	7.3	4.6	9.4	9.4	31.										
10-30	175.2	24.2	12.0	29.9	29.8	52.	20.0	10.8	22.7	22.5	77.										
30-50	315.1	40.7	35.0	53.2	50.1	49.	25.8	30.3	30.6	34.1	110.										
50-80	109.0	13.5	7.3	22.5	22.5	66.	12.5	5.8	11.0	12.5	41.										
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.										
100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.										
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.										
ΣΥΝΟΛΟ	182.7	27.5	16.7	32.2	33.9	110.	17.3	10.7	19.9	20.8	69.										
0-10	41.6	2.8	4.6	9.7	9.0	26.	1.7	1.8	5.3	5.1	14.										
10-30	51.3	5.9	2.4	9.5	12.6	30.	3.8	3.4	3.4	6.3	17.										
30-50	94.3	12.5	17.5	20.0	27.5	78.	0.0	2.5	5.0	7.5	15.										
50-80	31.0	0.0	7.5	7.5	7.5	23.	0.0	2.5	0.0	2.5	5.										
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.	0.0	0.0	0.0	0.0	0.										
100-200	73.3	90.0	60.0	60.0	80.0	290.	120.0	40.0	40.0	40.0	320.										
200-ΑΝΩ	570.0	60.0	20.0	60.0	60.0	200.	130.0	30.0	110.0	120.0	370.										
ΣΥΝΟΛΟ	101.5	10.7	8.3	14.7	17.0	51.	12.8	6.2	10.4	13.7	43.										
ΣΥΝΟΛΟ	342.5	44.0	30.3	38.4	39.0	152.	49.6	23.0	38.6	40.3	156.										

Πηγή: Ελεγχόμενα στοιχεία αρμοδίων έρευνας περιόδου 1977/78-ΕΙΣΕ 1982

ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΑΣΤΑΤΟΕΙΔΗ ΕΡΓΑΣΙΑ ΑΣΤΑΤΟΕΙΔΗ ΕΡΓΑΣΙΑ
 ΜΕΡΟΣ ΔΕΡΜΑΤΙΚΗ ΕΚ/ΕΜ (ΣΥΝΚΕΙΛΑ) ΣΕ ΑΝΑΞΙ Γ.ΕΚΜ/ΣΕΙΣ ΕΚΤΟΣ ΣΕΡΒΙΣΙΑΙ

ΤΥΠΟΣ 13	0-10	9	0.6	1.1	2.6	7.1	5.7	12.9	42.5	0.0	42.9
	10-30	2.4	.9	1.9	5.8	6.4	5.7	12.1	56.9	50.1	106.9
	30-50	3.8	1.6	3.5	10.9	10.6	10.3	20.9	20.3	65.9	66.2
	50-80	3.3	.8	7.4	14.7	8.0	0.0	0.0	0.0	51.0	51.0
	80-100	10.3	7.1	14.5	38.0	0.0	0.0	0.0	28.0	48.0	58.0
	100-200	28.5	9.3	17.4	65.1	14.6	0.0	14.6	63.1	42.5	105.5
	200-AND	71.0	16.7	37.3	164.3	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ		7.9	1.5	6.8	22.7	6.2	4.4	10.6	29.2	62.7	71.9

ΤΥΠΟΣ 14	0-10	1.4	.7	1.6	4.2	14.0	4.7	18.7	66.3	57.3	124.1
	10-30	2.0	.4	1.9	4.9	7.5	16.9	24.4	43.3	41.5	84.4
	30-50	4.7	.7	5.3	11.9	4.6	3.5	8.1	45.3	40.3	83.3
	50-80	6.4	.5	9.7	28.7	16.1	6.7	22.6	16.9	31.1	48.1
	80-100	14.3	0.0	22.0	43.0	0.0	10.0	10.0	23.0	0.0	28.0
	100-200	7.0	0.0	4.4	15.4	8.6	0.0	6.6	6.9	14.3	14.3
	200-AND	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ		3.6	.5	4.2	22.2	10.6	9.1	6.4	17.5	43.0	35.3

ΤΥΠΟΣ 20	0-10	1.8	.2	.7	4.5	0.0	0.0	0.0	10.0	31.6	61.8
	10-30	1.4	2.3	4.6	15.3	0.0	0.0	0.0	19.2	66.7	85.8
	30-50	3.8	6.0	12.3	36.5	3.1	0.0	3.1	53.4	28.9	80.8
	50-80	3.4	2.4	18.2	25.0	0.0	0.0	0.0	160.0	0.0	160.0
	80-100	185.0	25.0	35.0	250.0	0.0	0.0	0.0	50.0	0.0	50.0
	100-200	65.0	10.0	40.0	191.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	200-AND	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ		13.0	4.9	8.4	35.2	.9	0.0	.9	79.3	34.1	113.4

ΤΥΠΟΣ 22	0-10	0.0	.2	.4	.8	0.0	0.0	0.0	116.0	0.0	116.0
	10-30	0.0	10.0	10.0	20.5	40.5	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	30-50	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	300.0	300.0	52.0
	50-80	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
	200-AND	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ		0.0	3.0	6.1	12.1	0.0	0.0	0.0	145.7	85.7	231.4

ΔΙΑΤΕΘΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΣΑ ΣΤΗΝ ΎΔΙΑΤΕΘΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ + ΔΙΑΤΕΘΕΙΑ ΕΡΓΑΣΙΑ +
 ΜΕΤΕΘΟΣ + ΠΕΡΙΦΕΡΙΚΗ ΕΚΜ/ΣΗ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)
 ΜΟΝΙΜΟΝ ΚΑΤ ΕΠΟΧΙΑΚΟΝ ΕΡΓΑΤΟΝ
 ΟΚΤ. + ΙΑΝ. + ΑΠΡ. + ΙΟΥΝ.
 ΔΕΚ. + ΜΑΡ. + ΙΟΥΝ. + ΣΕΠ. + ΣΥΝΟΛΟ
 ΑΡΧΗΤ. ΜΕΛΟΝ ΣΥΝΟΛΟ ΑΡΧΗΤ. ΜΕΛΟΝ ΣΥΝΟΛΟ

ΤΥΠΟΣ 22E

0-10	3.6	1.4	2	2	5.3	2.6	6.8	9.4	147.0	26.4	173.4
10-30	18.5	5.6	1.1	2.8	28.0	5.3	7.5	12.8	167.2	29.4	196.6
30-50	38.9	9.8	1.2	3.9	53.7	16.2	7.7	23.9	86.8	56.8	143.6
50-80	60.0	16.8	1.9	3.3	82.1	2.9	2.6	5.6	69.7	73.1	142.8
80-100	51.5	5.0	1.0	1.7	61.1	10.0	2.0	12.0	18.0	43.5	66.5
100-200	104.0	27.6	7.4	7.7	156.6	15.4	4.6	20.3	52.3	40.6	92.9
200-ΑΝΩ	152.6	19.0	3.8	13.8	186.2	22.0	0.0	28.0	6.0	60.0	80.0
ΣΥΝΟΛΟ	34.1	6.7	1.4	6.7	46.9	7.2	6.0	13.2	114.5	42.0	156.5

ΤΥΠΟΣ 22T

0-10	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	150.0
10-30	0.0	3.0	0.0	2.0	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0	100.0	0.0
30-50	0.0	1.0	0.0	0.0	1.0	0.0	0.0	0.0	0.0	20.0	0.0
50-80	3.0	1.0	1.0	2.0	7.0	60.0	0.0	63.0	0.0	0.0	0.0
80-100	120.0	20.0	0.0	5.0	145.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	310.0
100-200	3.0	4.0	2.0	3.0	12.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	21.0	5.0	5.0	2.0	24.5	10.0	0.0	10.0	90.0	61.7	141.7

ΤΥΠΟΣ 21

0-10	4.4	1.6	1.1	1.3	6.3	10.0	9.0	19.0	203.3	73.8	277.6
10-30	14.2	4.1	1.9	4.1	23.2	6.2	4.3	10.5	59.6	73.5	133.2
30-50	11.8	4.1	1.9	4.3	22.1	5.7	2.0	7.6	86.6	51.7	138.4
50-80	23.7	4.7	2.1	5.3	35.8	17.2	6.0	23.3	52.1	42.5	94.5
80-100	34.2	8.1	2.6	1.2	47.1	20.7	7.1	27.9	62.9	30.0	62.9
100-200	56.6	6.2	5.5	4.9	73.2	25.5	6.7	32.1	8.0	46.9	46.9
200-ΑΝΩ	106.0	46.7	19.7	10.7	183.0	49.0	0.0	40.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	23.7	5.4	2.4	4.3	35.8	13.3	4.9	18.2	64.5	49.3	133.8

ΤΥΠΟΣ 23

0-10	1.2	0.6	0.0	0.4	2.2	0.0	2.8	0.0	23.0	64.0	106.0
10-30	6.7	1.8	0.6	1.2	5.3	8.9	6.7	15.6	54.3	36.1	94.4
30-50	14.8	1.1	0.6	1.3	3.8	0.0	0.0	0.0	28.8	0.0	28.8
50-80	15.8	1.5	1.0	1.3	17.5	0.0	0.0	0.0	5.5	80.0	85.5
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	2.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	149.3	22.7	1.3	2.3	142.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-ΑΝΩ	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	20.1	3.4	1.6	3.1	27.2	4.0	6.5	10.5	40.6	37.5	78.1

..... ΔΙΑΤΡΕΦΙΣΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑ ΜΕΣΑ ΓΥΗ * ΔΙΑΤΡΕΦΙΣΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑ * ΔΙΑΤΡΕΦΙΣΤΑ ΕΡΓΑΣΙΑ *
 ..... ΓΕΩΡΓΙΚΗ ΕΚΜΑΧΙΗ (ΓΥΝΕΧΕΙΑ) * .....
 ..... ΣΕ ΑΜΕΣ Γ.ΕΚΜ/ΣΕΙΣ * ΕΚΤΟΣ ΓΕΩΡΓΙΑΣ *
 ..... ΜΟΝΙΧΟΝ ΚΑΙ ΕΡΧΟΜΕΝΑ ΕΡΓΑΤΩΝ .....
 ..... ΟΚΤ * ΙΑΝ. * ΑΠΡ. * ΙΟΥΛ. * ΑΡΧΗΓ. * ΜΕΛΩΝ * ΣΥΝΟΛΟ * ΑΡΧΗΓ. * ΜΕΛΩΝ * ΣΥΝΟΛΟ *
 ..... ΔΕΚ. * ΜΑΡ. * ΙΟΥΝ. * ΣΕΠΤ. * ΣΥΝΟΛΟ * .....

ΤΥΠΟΣ 43

0-10	1.0	2.0	0.0	1.0	4.0	3.4	16.4	19.7	54.5	0.0	54.5
10-30	5.0	2.0	1.7	5.1	13.8	13.8	4.6	18.5	35.0	19.2	54.2
30-50	2.9	1.0	1.0	2.0	11.1	11.1	7.6	18.9	42.2	0.0	42.2
50-80	1.0	0.0	0.0	0.0	2.0	2.0	0.0	25.0	0.0	0.0	25.0
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
200-AND	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	1.0	10.5	3.7	10.5	8.9	19.3	41.0	7.1	49.1		

ΤΥΠΟΣ 55

0-10	9.0	0.0	2.0	1.2	8.9	0.0	8.9	132.2	27.8	160.0
10-30	3.0	0.0	3.0	3.9	4.4	12.5	0.0	12.5	107.5	37.5
30-50	1.0	0.0	0.0	0.0	7.5	0.0	7.5	0.0	0.0	0.0
50-80	1.5	0.0	0.0	2.0	3.5	0.0	0.0	250.0	140.0	390.0
80-100	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
100-200	3.0	3.0	5.0	7.0	121.0	0.0	0.0	0.0	0.0	250.0
200-AND	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	160.0	0.0
ΣΥΝΟΛΟ	2.5	4.0	4.6	7.7	8.5	0.0	8.5	117.8	47.0	164.8

ΓΕΝ. ΣΥΝΟΛΟ 15.2 3.6 7.9 8.0 34.5 6.6 5.6 12.3 64.3 37.6 101.8

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διασποράς έρευνας γεωργίας 1977/78-ΕΥΣΕ 1988

ΚΑΤΗΓΟΡΙΑ	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ							
ΜΕΡΟΣ Α	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ					
0-10	0.09	0.30	0.09	0.00	0.00	3.45	0.55	1.15	0.18	2.91	0.45	2.45	0.27	0.09	0.00	1.18	15.40	19.03	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00			
10-20	0.46	0.30	0.46	0.00	0.00	5.23	2.23	1.15	1.00	3.15	0.23	2.92	1.48	0.15	0.00	1.11	22.78	22.73	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
30-50	1.56	0.00	1.00	0.00	0.00	4.33	1.11	0.42	0.89	3.22	0.03	3.22	1.50	0.33	0.00	1.00	35.95	36.83	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
50-100	1.30	0.00	1.00	0.00	0.00	2.00	0.00	0.00	0.00	2.00	0.00	2.00	1.50	0.50	0.00	1.00	18.50	18.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
100-200	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
200-400	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00		
ΣΥΝΟΛΟ	0.66	0.14	0.51	0.00	0.00	4.31	1.29	0.60	0.69	5.03	0.23	2.60	1.06	0.20	0.00	0.65	24.83	24.83	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00			
ΜΕΡΟΣ Β	ΑΙΤΙΟΛΟΓΙΑ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	ΠΡΟΒΛΕΨΗ	ΑΙΤΙΕΣ	
0-10	0.11	0.00	0.11	0.00	0.00	0.44	0.33	0.22	0.19	1.11	0.00	0.11	0.00	0.00	0.00	0.00	4.93	4.93	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
10-20	0.30	0.25	0.13	0.00	0.00	2.39	0.75	0.50	0.25	1.63	0.30	1.25	0.13	0.00	0.00	0.13	9.75	9.75	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
30-50	1.00	0.00	1.00	0.00	0.00	1.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	1.00	1.00	0.00	0.00	1.00	13.50	13.50	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00
50-100	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
100-200	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
200-400	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	0.35	0.09	0.26	0.00	0.00	4.22	3.30	0.26	3.04	0.91	0.13	0.73	0.13	0.00	0.00	0.13	12.26	12.26	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	
ΣΥΝΟΛΟ	0.71	0.11	0.20	0.01	0.00	9.47	3.65	0.79	0.73	0.13	0.13	0.13	0.13	0.00	0.00	0.13	20.07	20.07	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	0.00	

Πηγή: Επεξεργασία στοιχείων διαρθρωτικής έρευνας γεωργίας 1977/78-ΕΣΣΕ 1982.

Β Ι Β Λ Ι Ο Γ Ρ Α Φ Ι Α

1. Adams R. "Farm Management" - 1921.
2. Αθανασάτος Δ. "Γεωργική Λογιστική - Διπλογραφική μέθοδος" 1976.
3. " " "Αγροτική Έκτιμητική" - 1976.
4. " " "Μαθήματα Γραμμικού Προγραμματισμού" 1974.
5. " " "Μαθήματα Αγροτικής Πολιτικής" - 1972.
6. Αδαμοπούλου Α. και Παπαγεωργίου Ε. "Έρευνα και οργάνωση γεωργικών έμμεταλ/σεων εις Βόρειον Ελλάδα"- 1963.
7. Agrawall R. and Heady E. "Operations research methods for Agricultural decisions" - 1972.
8. Barnard C. and Nix J: "Farm Planning and Control" - 1976.
9. Barnard C. : "Data in Agriculture. A review with special reference to farm management research, policy and advice in Britain" - Journal of Agricultural Economics - Vol. XXVI. No 3-1975.
10. Beneke R. and Winterboer R. "Linear Programming Applications to Agriculture" - 1973.
11. Bergmann D. "Background thoughts and elements for a discussion on agricultural structures in Europe 1980-90- European review of agricultural economics, No 2-4, 1975.
12. Bishop C and Toussaint W: "Introduction to Agricultural Economic Analysis" - 1958.
13. Bourdon M. "Vers la stagnation du revenu agricole". Economic Rurale 129 - 1er No. 1979.
14. Bradford L. and Johnson G; "Farm Management Analysis" 1953.

15. Britton D. and Hill B.: "Size and efficiency in farming"-
1975.
16. Brossier J. et Petit M. "Pour une typologie des exploitations agricoles fondée sur les projets et la situation des agriculteurs". Economie Rurale No. 122.1977.
17. Campi C. et Greiner P. "Population active agricole des recensements de la population et population active des enquetes agricoles". Economie Rurale N. 105- 1075.
18. Carles R: "La mesure des Revenus Agricoles-Comptabilité agricole et mesure des disparités de revenus" - Economie Rurale No 113 - 1976.
19. " " "Premier resultats pour la France du reseau d'information comptable agricole europeen" Economie Rurale No. 93 - 1972.
20. Case H. and Williams: "Fifty years of Farm Management" 1957.
21. C.E.E. "Concepts et méthodes de comparaison du revenu de la population agricole avec celui d'autres groupes de professions comparables" - Information Internes sur l'Agriculture - No. 33 - 1968.
22. C.E.E. "Modèles d'exploitations agricoles" - Collection Etudes. - Serie Agriculture No. 13 - 1964.
23. C.E.E. "Models for analysis mixed crop and cattle farms" Information on Agriculture No. 7 - 1976.
24. C.E.E. "Modèles d'analyse d'entreprises de polyculture-élevage bovin" - Information sur l'Agriculture No. 37 et No. 39 - 1977.

25. C.E.E. "Modèles d'analyse d'entreprises de polyculture-élevage bovin" - I et VI.- Caractéristiques et possibilités d'utilisation" - Informations Internes sur l'Agriculture No.97/1973 et 152/1975.
26. C.E.E. "The Farm Accountancy Data Network for the E.E.C". Document No. 8396.
27. C.E.E. a. "Farm Accountancy Data Network for the E.E.C. Results 1975" - Com/77/548F/1977.
 b. "Farm Accountancy Data Network for the E.E.C.- Results 1977" - 5211/VI/1979.- EN/22-10-79.
28. C.E.E. Reports on the application of the Council Directives on Agricultural Reforms of 17/4/72.
 a. First Report Com (76)87 F. - 10/3/76.
 b. Second " Com (77)650F. - 30/11/77
 c. Third " Com (79)438F. - 27/7/79.
 d. Quatrieme Rapport - VI/3927/80 - F/25-9.80.
- 28a. C.E.E. "Agricultural Situation - Reports 1973 ~~et~~ 1982.
29. Chombart de Lauve J, Poitevin J. et Tirel J. ("Nouvelle gestion des exploitations agricoles"-1963.
30. Clark C. "The Value of Agricultural Land" 1973.
31. Cloosterin B., Pipart C. et De Vis J. "La rentabilité de l'exploitation agricole en 1975 - 1976"- I.E.A. de Belgique - No. 189/RE-14/1977.
- 31a. Cochran W. "Sampling Techniques" - 1953.
32. Cordonier P., Carles R. et Marsal P. "Economie de l'entreprise agricole" - 1970.
33. Couffin C. Gestion des exploitations et developpement rural 1969.

34. Davies A., Camm B., Giles A. "The future of management research" Journal of Agric. Economics - Vol. XIX - No 1 - 1968.
35. Degraff H. and Haystead L. "The bussiness of Farming" 1948
- 35α. Δελη Α. "Ανάπτυξη της Ελληνικής Γεωργίας (Η περίπτωση της Θεσσαλίας)" - Μελέτες ΑΓΕ - Αθήνα 1985.
36. Desruisseaux J. "L'organisation du travail en agriculture" 1958
- 36α. ΕΣΥΕ. "Δειγματοληπτική έρευνα για τη διαρθρωση των γεωργικών επιχειρήσεων και την απασχόληση του γεωργικού πληθυσμού" 1978
37. Εύελπίδη Χρ. "Γεωργική Οικονομική" - 1957.
38. F.A.O. "Methods of farm management investigations". Rome 1962 (second printing).
39. F.A.O. "Sampling Methods and Censuses" Rome 1965.
40. Fennel Rosemary: "United Kingdom Structural Policy and the Guidance Section of F.E.O.G.A". Journal of Agric. Economics - Vol. XXVI. No. 3 1975.
41. Ferguson C. and Maurice S.: "Economic analysis" - 1979.
42. Folley R. "Intensive crop economics" - 1973.
43. Foster G. "Farm organization and management" 1947.
44. Franklin M. "The common Agricultural Policy 1974". - Journal of Agric. Economics - Vol. XXVI No. 1-1975.
45. Fuller A. and Mage J. "Part-time farming. - Problem of resource in rural development". Proceeding of the first Geography Symposium University of Guelph - 1975.
46. Greiner P.: "La connaissance statistique des Revenus Agricoles." Economie Rurale No. 114-1976.
47. Hamilton and Bryant : "Profitable Farm Management"-1963 (second edition).

48. Hart V., Bond M., Cunningham L.: "Farm management and marketing" -1950 (11th Edition).
49. Heady E. and Dillon J. : "Agricultural Production Functions" - 1961.
50. Heady E.: "Economics of Agricultural Production and Resource use" 1952.
51. Heady E. and Jensen H. "Farm Management Economics" 1957.
52. Heady E., Johnson G., Hardin L.: "Resource Productivity, Returns to Scale and Farm Size" 1956.
53. Heady E. and Loftis grand T., "Farm Planning for maximum profits on the Cresco-Clyde soils in North east Iowa and comparison of farm and non farm incomes for beginning farmers" Agric. Exper. Station, Iowa State College, Research Bul. 450, 1957.
54. Hedges T. "Farm management decision" 1963.
55. Honore G. "Le probleme de la mesure du temps de travail dans les exploitations agricoles et le concept de personne - année -travail (P.A.T.) - Economie Rurale N. 105-1975.
56. Inst. Nat. de la Stat. et des Et. Econ. (I.N.S.E.E.) de France: a) 1968-76 Guide d'utilisation du R.I.C.A. No. 7064/1978.
b) La nouvelle classification des Exploitations Agricoles No.40/1978.
57. Isaacs R. and Anderson R. "Farm incomes in the North of Scotland 1970/71 to 1972/73". North of Scotland College of Agriculture-Agr. Econ. Division-School of Agriculture Aberdeen - Financial Report No. 71 -1974.

- 57a. Κανελλοπούλου Α. " 'Η Οικονομική τῆς 'Αναπτύξεως- 'Ανά-
λυση καί Πολιτική" - Τόμ. Ι.
58. Kempinski T. "Entry into the European Common Market and
British Agricultural Income" Univ. of
Manchester - Faculty of Economic and
Social Studies - Bulletin No. 114 - 1966.
59. Keymeulen H. "Parité pour l'agriculture - Notion et
Méthodes de mesure" I.E.A. de Belgique -
No. 54/1976.
60. Κιτσοπανίδη Γ. "Παραγωγικότης τύπων γεωργ. έκμεταλ/σεων
έν τῇ Κεντρικῇ Μακεδονίᾳ - Συγκριτική
Οικονομική ἀνάλυσις" - Γεωργοοικονομική
'Επιθεώρησις - Τόμος 9ος - Τεύχος 1-1973.
61. Kitsopanidis G. "Types of farming in Central Macedonia,
Greece. A comparative economic analysis"
Agricultural Economic Review Vol. VIII,
No. 1, 1972.
62. Κιτσοπανίδη Γ., Μαρτίκα Μ., Ψυχουδάκη Α, Καρπαζῆ Ι. καί
Παπαναγιώτου Ε. "Προγραμματισμός τύπων
γεωργ. έκμεταλ/σεων έν Μακεδονίᾳ" 1976.
63. Latin M. "L'évolution du revenu agricole" 1956.
64. Lenco M. "Une nouvelle classification des exploitations
agricoles françaises "Economie Rural"
No. 104-1974.
65. Λεβέντη Ν. καί Σακέλλη Μ. "Οί επίδράσεις τοῦ μεγέθους
καί τοῦ πολυτεμαχισμού τοῦ γεωργικοῦ κλή-
ρου στήν ἀποδοτικότητα τῶν γεωργ. έκμεταλ/
σεων". Μελέτες Α.Τ.Ε. 1978.
66. Μιχαλοπούλου Γ. "Εἰσαγωγή εἰς τήν Γεωργικήν Οἰκονομικήν"
Μέρος Α^{ον} 1976.
67. Μούση Ν. "Ανάλυση τῆς Κοινοτικῆς Πολιτικῆς". 1978.

68. Murray W. "Farm appraisal and valuation". 1969 (5th edition).
69. Nisar A. and Elterich J. "Optimum Organizations of Large-Sized Dairy farms on the Delmarva Peninsula" Univ. of Delaware - Agr. Exper. Station - Bull. 391-1972.
70. Nix J. "Farm management pocketbook" - Wye College- 1977.
71. O.E.C.D. "Low incomes in Agriculture" - Problems and Policies - Paris 1964.
72. O.E.C.D. "Le Programme Planning" "Méthode simple de détermination de systèmes de production rentables pour l'exploitation agricole" No. 45 - Paris 1962.
73. O.E.C.D. "Work requirement data for farm management purposes" No. 72 - Paris 1965.
74. O.E.C.D. "Part-time farming - Germany, Japan, Norway, United States". Paris 1977.
75. Ritson Ghrist.: "Agricultural Economics - Principles and Policy - 1977.
76. " " "Economic growth and the optimum scale of enterprise in farming"- Journal of Agr. Economics. Vol. XXIII No. 3-1972.
77. Robertson C. "An Introduction to Agricultural Production Economics and Farm management"- 1971.
78. Rosenstein-Rodan P.: "Λανθάνουσα άνεργία και ύποαπασχόλησις εις τήν γεωργίαν"- 'Αγροτική Οικονομία τευχ. 12, 1957 (Μετάφρασις έκ του F.A.O. Bulletin Mensuel, Economie et Statistique Agricole No 7/8-1957).

79. Schultz Thead. "Transforming Traditional Agriculture" 1965.
- 79α. Σκουρτζου Θ. "Εισαγωγή εις την Οικονομικήν της Ανανεώσεως". Τόμος I. 1973.
- 79β. Σταματίου Α. "Γεωργική Οικονομική και Διαχειρίσεις" - 1984.
80. Stanley A. "Agriculture and the Common Market". 1973.
81. Sturrock F. "Farm accounting and management" 1962 (4th edition).
82. U.S.D.A. "Farm costs and Returns - Commercial family - Operated farms by type and location" Agr. Research Service- Agr. Infor. Bulletins 158/1956, and 230/1967.
83. Vaughan L. and Harding L.: "Farm Work simplification" -1949.
84. Weckman K. "Comments on the book of D. Britten and B. Hill "Size and efficiency in farming".: European review of Agricultural Economics. No. 2-4/1975.
85. Weinschenck G: "Basic alternatives of the future agricultural policy in the European Common Market" Journal of Agric. Economics - Vol. XXVI No. 1-1975.
86. Whyte R. "Land and Land appraisal" 1076.
87. Wright K. "Characteristics of Michigan farms and farmers by income level". Michigan State University - Agr. Exp. Station East Lansing - Farm Science - Research report 134 - 1971.